

PROGRAMACIÓN DEBUXO 2020/2021

ÍNDICE	
1	ASPECTOS XERAIS DA PROGRAMACIÓN
2	CONCEPTOS CLAVE DA PROGRAMACIÓN
3	DATOS DO DEPARTAMENTO
4	CONTEXTO Características do centro e do alumnado.
5	ESO. OBXECTIVOS DA EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA
6	SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN. RELACIONAR PARA CADA UNIDADE: Contidos, criterios de avaliación, competencias clave e estándares Grao mínimo de consecución Peso na cualificación Instrumentos de avaliación Temas transversais
7	BACHARELATO. OBXECTIVOS DO BACHARELATO
8	SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN. RELACIONAR PARA CADA UNIDADE: Contidos, criterios de avaliación, competencias clave e estándares Grao mínimo de consecución Peso na cualificación Instrumentos de avaliación Temas transversais
9	COMPETENCIAS CLAVE EDUCACIÓN PLÁSTICA VISUAL E AUDIOVISUAL. Contribución da materia á adquisición das competencias clave DEBUXO TÉCNICO I E II. Contribución da materia á adquisición das Competencias clave OBRADOIRO DE ARTE. 1º DE BACHARELATO. Contribución da materia á adquisición das competencias clave
10	MEDIDAS PREVISTAS PARA ESTIMULAR O INTERESE E O HÁBITO DA LECTURA E A CAPACIDADE DE EXPRESARSE CORRECTAMENTE EN PÚBLICO
11	OUTROS ELEMENTOS TRANSVERSAIS DO CURRÍCULO
12	METODOLOXÍA DIDÁCTICA DA EDUCACIÓN PLÁSTICA VISUAL E AUDIOVISUAL EN 1º, 3º, 4º DA ESO. Aspectos xerais Principios didácticos Estratexias metodolóxicas Recursos metodolóxicos Métodos didácticos Eixos da metodoloxía Secuenciación habitual do traballo na aula
13	AVALIACIÓN 1º, 3º E 4º DA ESO

**IES NOSA SEÑORA DOS OLLOS GRANDES.
LUGO.**

	Asistencia a clase.
	Procedemento para a avaliación inicial
	Instrumentos de avaliación.
	Exames
	Criterios de cualificación.
	A avaliación final en caso de perda do dereito á avaliación continua.
	Programa de recuperación e reforzo.
14	METODOLOXÍA DIDÁCTICA . OBRADOIRO DE ARTE 1º DE BACHARELATO
	Aspectos xerais
	Principios didácticos
	Estratexias metodolóxicas
	Recursos metodolóxicos
	Métodos didácticos
	Eixos da metodoloxía
	Secuenciación habitual do traballo na aula
15	AVALIACIÓN OBRADOIRO DE ARTE 1º DE BACHARELATO
	Asistencia a clase.
	Procedemento para a avaliación inicial
	Instrumentos de avaliación.
	Exames
	Criterios de cualificación.
	A avaliación final en caso de perda do dereito á avaliación continua.
	Programa de recuperación e reforzo.
16	METODOLOXÍA DIDÁCTICA PARA O DEBUXO TÉCNICO I E II EN 1º E 2º DE BACHARELATO.
	Aspectos xerais e principios didácticos
	Secuenciación habitual do traballo na aula
	Materiais e recursos didácticos
17	AVALIACIÓN 1º E 2º DE BACHARELATO
	Asistencia a clase.
	Procedemento para a avaliación inicial
	Instrumentos de avaliación.
	Exames
	Criterios de cualificación.
	A avaliación final en caso de perda do dereito á avaliación continua.
	Programa de recuperación e reforzo.
	Acreditación de coñecementos previos en 2º de bacharelato
18	AGRUPAMENTOS
19	TEMPOS
20	ESPAZOS
21	MATERIAIS
22	RECURSOS DIDÁCTICOS
23	PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN CONTINUA
24	PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN FINAL
25	PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA
26	PROCEDEMENTO DE RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DE PENDENTES
27	ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES
28	TEMAS TRANSVERSAIS
29	LIBROS DE TEXTO
30	AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN
31	ACCÍONS PREVISTAS CO PROXECTO LINGÜÍSTICO
32	ACCÍONS PREVISTAS CO PLAN DE CONVIVENCIA.
33	ATENCIÓN Á DIVERSIDADE NA ESO
34	ATENCIÓN Á DIVERSIDADE NO BACHARELATO
35	PLAN ANUAL DE LECTURA

36	PLAN TIC
37	PLAN PARA A IGUALDADE
38	ANEXO PROGRAMACIÓN CURSO 2020/2021 ADAPTACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS E MEDIDAS METODOLÓXICAS.
	Metodoloxía no caso de ensino a distancia
	Plan de reforzo para desenvolver as aprendizaxes non adquiridas no curso anterior.
39	OUTRAS AVALIACIÓN
40	RELACIÓN COA RESOLUCIÓN. RESOLUCIÓN DO 27/7/2015 (DOG 29)

1.- ASPECTOS XERAIS DA PROGRAMACIÓN

2.- CONCEPTOS CLAVE (Orde OCD 65/2015 (BOE 29/1/2015)

Desenvolvemento curricular	2ª nivel de planificación curricular. Elabora e revisa a CCP. Aproba o Claustro. Inclúese no PE
A programación do departamento de Debuxo	adáptese á nova programación LOMCE recollida no Decreto
Programacións didácticas	3º nivel de planificación. Realizada polos departamentos didácticos. Autónoma e específica. Esta programación segue as normas básicas establecidas no

proxeito educativo do centro, seguindo na medida do posible, o índice establecido no proxecto educativo.

Os aspectos metodolóxicos e de temporalización contarán cun certo grado de flexibilidade, tendo en conta as circunstancias académicas de cada curso.

Coa finalidade de establecer as condicións propicias para afondar nos cambios metodolóxicos necesarios para alcanzar os obxectivos, a Lei orgánica 8/2013, do 9 de decembro, deulle unha nova redacción ao artigo 6 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, para definir o currículo, como a regulación dos elementos que determinan os procesos de ensino e aprendizaxe para cada unha das ensinanzas. O currículo estará integrado polos obxectivos de cada ensinanza e de etapa educativa; as competencias, ou capacidades para aplicar de xeito integrado os contidos propios de cada ensinanza e etapa educativa, e para lograr a realización adecuada de actividades e a resolución eficaz de problemas complexos. Os contidos, habilidades, destrezas e actitudes que contribúen ao logro dos obxectivos de cada ensinanza e etapa educativa, e a adquisición de competencias; a metodoloxía didáctica, que abrangue tanto a descrición das prácticas docentes como a organización do traballo dos/das docentes; os estándares e resultados de aprendizaxe avaliábeis; e os criterios de avaliación do grao de adquisición das competencias e do logro dos obxectivos de cada ensinanza e etapa educativa. Os contidos ordénanse en disciplinas, que se clasifican en materias, ámbitos, áreas e módulos en función das ensinanzas, as etapas educativas ou os programas en que participe o alumnado.

Este decreto baséase na potenciación da aprendizaxe por competencias, integradas nos elementos curriculares para propiciar unha renovación na práctica docente e no proceso de ensino e aprendizaxe. Propóñense novos enfoques na aprendizaxe e na avaliación, que van supor un importante cambio nas tarefas que teñen que resolver os alumnos e as alumnas, e propostas metodolóxicas innovadoras. Unha competencia supón a combinación de habilidades prácticas, coñecementos, motivación, valores éticos, actitudes, emocións e outros compoñentes sociais e de comportamento que se mobilizan conxuntamente para lograr unha acción eficaz. Xa que logo, as competencias considéranse como coñecemento na práctica, un coñecemento adquirido a través da participación activa en prácticas sociais que, como tales, se poden desenvolver tanto no contexto educativo formal, a través do currículo, como nos contextos educativos non formais e informais; conceptualízanse como “un saber facer” que se aplica a unha diversidade de contextos educativos, sociais e profesionais.

Programación de aula	4º nivel de planificación. Realizada polo profesorado.
Programación didáctica	Instrumento de planificación curricular específico de cada área que pretende ordenar o proceso de ensino-aprendizaxe do alumnado. Debe responder a estas cuestións: 1.- Que, cando e como ensinar / 2.- Que, cando e como avaliar / 3.- Como atender á diversidade
Criterios de avaliación	Son os que deben servir de referencia par valorar o que o alumno sabe e sabe facer en cada área/materia. Desglósanse en estándares
Estándares de aprendizaxe	Especifican os criterios de avaliación concretando o que alumno debe comprender, saber e saber facer Pretenden graduar o rendemento ou o logro acadado. Deben ser observables, medibles e avaliábeis. Poden concretarse a través dos indicadores de logro
Indicadores de logro	Son especificacións dos estándares para graduar o seu nivel de adquisición. Forman parte dos criterios de cualificación do dito estándar. O instrumento máis idóneo para identificar esa graduación sería a rúbrica. (O docente é o responsable da súa definición e posta en práctica)
Grao de consecución dun estándar	Serve para sinalar o grao mínimo de consecución esixible dun estándar para superara a materia (Artº 13º, 3d da Resolución 27/7/2015) (Canto maior sexa o grao esixido de consecución máis imprescindible se considera o estándar)
Estándares imprescindibles	Son os estándares mínimos esixibles para superar un área. O seu grao de adquisición debería estar en torno ao 100%. (Galicia non os menciona)
Criterios de cualificación e instrumentos	Serven para ponderar o “o valor” que se dá a cada estándar e a proporción que cada instrumento utilizado para avalialo achega a ese valor.
Procedementos/instrumentos	Foron fixados no Proxecto curricular do Ministerios en 1992. Habería que engadir as Rúbricas ou escalas e os Portfolios . "Os procedementos de avaliación utilizables, como a observación sistemática do traballo do alumnado, as probas orais e escritas, o portfolio, os protocolos de rexistro ou os traballos de clase, permitirán a integración de todas as competencias nun marco de avaliación coherente" (Ver artº 7º, 6, terceiro parágrafo, da Orde OCD 65/2015 (BOE 29/1/2015)
Rúbrica	Instrumento de avaliación que permite coñecer o grao de adquisición dunha aprendizaxe ou dunha competencia
Portfolio	Achega de producións dun alumno/a
Graduación dos estándares	Para identificar o progreso dos mesmos ao longo dunha etapa
Perfil de área	Conxunto de estándares que ten unha materia. Son a referencia para a programación, a avaliación e o reforzo (Ver artº 5º, 6 Orde ECD 65/2015)
Perfil competencial	Conxunto de estándares de diferentes áreas relacionados coa mesma competencia clave (Ver artº 5º, 7 Orde ECD 65/2015)
Avaliación das competencias	"A avaliación do grao de adquisición das completencias debe estar integrada coa avaliación dos contidos, na medida en que supón mobilizar os coñecementos, destrezas, actitudes e valores (Artº 7º,3 da Orde ECD 65/2015)
Nivel de desempeño das competencias.	... "Poderanse medir a través dos indicadores de logro, tales como rúbricas ou escalas de avaliación ... que teñan en conta á atención á diversidade (Art 7º, 4

	da Orde ECD/65/2015)
Tarefa	É a acción ou conxunto de accións orientadas á resolución dunha situación ou problema, nun contexto definido, combinando todos os saberes dispoñibles para elaborar un produto relevante. As tarefas integran actividades e exercicios.
Identificación de contidos e criterios	Exemplo: B1.1 : B1: Bloque de contido / 1: Número de contido dun bloque
Identificación de estándares	Exemplo: EPVA B1.1 .2 EPVA: Abreviatura da área: Plástica, Visual e Audiovisual. B1. Bloque de contidos do que xorde o estándar 1. Número do criterio de avaliación que orixina o estándar 2. Número de estándar dun determinado criterio de avaliación.

3.- DATOS DO DEPARTAMENTO

Materia	Curso	Grupo	Nº alumnos	Profesor/a
Plástica Visual e Audiovisual	1º ESO	A	21	Daniel Díaz Trigo
Plástica Visual e Audiovisual	1º ESO	B	17	Daniel Díaz Trigo
Plástica Visual e Audiovisual	1º ESO	C	18	Daniel Díaz Trigo
Plástica Visual e Audiovisual	1º ESO	D	17	Daniel Díaz Trigo
Plástica Visual e Audiovisual	1º ESO	E	20	Daniel Díaz Trigo
Plástica Visual e Audiovisual	3º ESO	A	16	Daniel Díaz Trigo
Plástica Visual e Audiovisual	3º ESO	B	16	Daniel Díaz Trigo
Plástica Visual e Audiovisual	3º ESO	C	19	Daniel Díaz Trigo
Plástica Visual e Audiovisual	3º ESO	D	18	Rocío López Varcárcel
Plástica Visual e Audiovisual	3º ESO	E	20	Daniel Díaz Trigo
Plástica Visual e Audiovisual	3º ESO	F	13	Rocío López Varcárcel
Plástica Visual e Audiovisual	4º ESO Gr. 1	A-B-C- E-F	15	Rocío López Varcárcel
Plástica Visual e Audiovisual	4º ESO Gr. 2	A-B-C- E-F	15	Rocío López Varcárcel
Debuxo Técnico I Gr. 1	1º BAC	D-F	12	María Elvira Méndez Cachafeiro
Debuxo Técnico I Gr. 2	1º BAC	A-F-G-I	16	María Elvira Méndez Cachafeiro
Debuxo Técnico II Gr. 1	2º BAC	B	22	María Elvira Méndez Cachafeiro
Debuxo Técnico II Gr. 2	2º BAC	E	5	María Elvira Méndez Cachafeiro
Obradoiro de Arte	1º BAC	B-D-F- G-I	5	Rocío López Varcárcel

4.- CONTEXTO

1.- Características do centro:

SITUACIÓN

O IES Nosa Señora dos Ollos Grandes está situado na Avenida Ramón Ferreiro, na zona do centro urbano da cidade LUGO, moi próximo ao casco histórico, nunha ampla avenida que foi o principal polo de expansión da cidade a mediados do século pasado. Os alumnos proceden na súa maior parte do medio urbán, unha pequena parte do medio rural e outra, aínda máis pequena, pero significativa, son de procedencia estranxeira

CENTROS ADSCRITOS

CEIP Anexa (Lugo)

Centro de Educación Infantil e Primaria, situado a corón do IES, conta con seis unidades de educación infantil (dúas liñas) e doce de primaria (dúas liñas), cun total de 450.

É o principal proveedor de alumnado do centro en primeiro da ESO, con en torno a cincuenta alumnos procedentes do mesmo.

Centro de contorna urbana cunhas familias de características socioeconómicas similares ás do IES.

CEIP Plurilingüe Virxe da Luz (Portomarín)

Situado no concello de Portomarín, abrangue unha área de natureza rural cun peso crecente do sector servizos vinculado ao Camiño de Santiago, importante recurso económico da zona.

Conta cunha unha liña de educación infantil e unha de educación primaria, e un número reducido de alumnos consecuencia do proceso de envellecemento poboacional e abandono do medio rural.

CEIP Manuel Mallo Malo (Nadela)

Centro pertencente ao concello de Lugo, pero situado no extrarradio, cunha poboación semiurbana con familias que viven na zona pero traballan na vial e algunhas con explotacións agrarias.

Conta con unha liña de educación infantil e unha de educación primaria. O número de alumnos é reducido.

ENSINANZAS QUE OFERTA O CENTRO

No centro impártese a educación secundaria obrigatoria e todas as modalidades de bacharelato agás o artístico. Conta tamén cun ciclo formativo de grado superior en Técnico superior en animación de actividades físicas e deportivas e ensinanzas de réxime especial e Técnico deportivo en atletismo.

CARACTERÍSTICAS SINGULARES

O centro está situado nunha zona centro da cidade, de contorna socio-económica media.

CARACTERÍSTICAS DO ALUMNADO

Socio-culturais

O centro conta cun alumnado que, na súa inmensa maioría, procede do entorno do centro, excepto un pequeno grupo que non chega ao 10% procedente da zona rural da cidade e do concello de Portomarín.

Económicas

A maior parte do alumnado pertence a familias cun status socioeconómico e cultural medio alto (empregados do sector servizos, funcionarios e profesións liberais), sendo moi escaso o vinculado ao sector primario.

Linguísticas

Está configurado por unha poboación maioritaria, en torno ao 70%, que usa o castelán como idioma habitual e que tamén posúe competencia verbal e escrita para expresarse en lingua galega; e un 30% da poboación que usa o galego como lingua vehicular é que posúe unha competencia similar en castelá.

ALUMNADO CON NEAE NO CURSO ACTUAL

PROBLEMAS SOCIAIS DESTACADOS: ABANDONO ESCOLAR, POBOACIÓN EMIGRANTE, ABSENTISMO, VIOLENCIA E/OU ACOSO ESCOLAR, ...

Casos illados de alumnado con familias desestruturadas e en situación socioeconómica desfavorecida, que adoitan presentar problemas educativos.

Poboación inmigrante: número non relevante de alumnos/as, en xeral, ben integrados.

EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA

5.- OBXECTIVOS DA EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA

1	Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
2	Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
3	Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
4	Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.
5	Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
6	Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.
7	Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
8	Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
9	Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.
10	Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.
11	Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.
12	Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

6.- SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS DA EDUCACIÓN PLÁSTICA VISUAL E AUDIOVISUAL 1º ESO

AV.	UNIDADES DIDÁCTICAS			Criterios de Avaliación		Temporalización		PA
	Tema / U.D.	Bloque	Contido			Mes	Ses.	
BLOQUE 1: EXPRESIÓN PLÁSTICA								
1ª	1 ELEMENTOS BÁSICOS DA EXPRESIÓN PLÁSTICA	B1.1	Elementos configurativos da imaxe:punto, liña e plano.	B1.1	Identificar os elementos configuradores da imaxe	set	1	
		B1.2	Aprecio do uso que os/as artistas fan do punto, a liña e o plano para aplicalo ás propias composicións.					
		B1.3	O punto como o elemento máis sinxelo na comunicación visual.	B1.2	Experimentar coas variacións formais do punto, o plano e a liña.	out	9	
		B1.4	Posibilidades gráficas e expresivas da liña en relación ao seu trazado, o seu grosor ou a súa velocidade.					
		B1.5	Calidades do plano como elemento compositivo e como construtor de volume.					
		B1.6	Elementos de expresión plástica: liña, textura e cor.	B1.3	Expresar emocións utilizando distintos elementos configurativos e recursos gráficos: liña, puntos, cores, texturas, claroscuros, etc.	nov	8	
	2 AS TEXTURAS	B1.11	Texturas naturais e artificiais. Capacidade expresiva das texturas.	B1.6	Transcribe texturas táctiles a texturas visuais mediante as técnicas de frottage, utilizándoas en composicións abstractas ou figurativas.			
		3 A COMPOSICIÓN	B1.7	Composición: elementos.	B1.4			
	B1.8		O ritmo na composición.					
	4 A COR	B1.9	A cor coma fenómeno físico e visual. Mestura aditiva e mestura substractiva.	B1.5	Experimentar coas cores primarias e secundarias.			
		B1.10	Círculo cromático. Cores complementarias.					
	5 MATERIAIS E TÉCNICAS DE DEBUXO E PINTURA	B1.12	Materiais e técnicas de debuxo e pintura. Técnicas plásticas: secas, húmidas e mixtas.	B1.7	Cofecer e aplicar as posibilidades expresivas das técnicas gráfico-plásticas secas, húmidas e mixtas: témpera, lapis de grafito e de cor; colaxe.	nov	6	
BLOQUE 3: DEBUXO TÉCNICO								
		B3.1	Elementos xeométricos fundamentais: punto, liñas e direccións. Posicións relativas entre rectas: paralelas, cortantes e perpendiculares.	B3.1	Comprender e empregar os conceptos espaciais do punto, a liña e o plano.	xan	6	
		B3.2	Manexo da escuadra e cartabón para o trazado de paralelas, perpendiculares e rectas a 45°.	B3.2	Construír distintos tipos de rectas, utilizando a escuadra e o cartabón, despois de repasar previamente estes conceptos.			
		B3.3	Circunferencia e círculo. A circunferencia como lugar xeométrico básico no plano.	B3.3	Cofecer con fluidez os conceptos de circunferencia, círculo e arco.			

2ª	6 TRAZADOS XEOMÉTRICOS FUNDAMENTAIS	B3.4	Manexo do compás. Dividir a circunferencia en dous, catro, seis e oito partes iguais, usando o compás. Realizar motivos decorativos co manexo do compás.	B3.4	Utilizar o compás, realizando exercicios variados para familiarizarse con esta ferramenta.	feb	2		
		B3.5	Ángulos. Clasificación de ángulos e posicións relativas.	B3.5	Comprender o concepto de ángulo e bisectriz e a clasificación de ángulos agudos, rectos e obtusos.				
		B3.6	Trazado de ángulos con escuadra e cartabón.						
		B3.7	Realizar operacións con ángulos. Medidas angulares. Transporte de medidas angulares.	B3.6	Estudar a suma e a resta de ángulos, e comprender a forma de medilos.				
		B3.8	Bisectriz dun ángulo. A bisectriz como lugar xeométrico básico no plano.	B3.7	Estudar o concepto de bisectriz e o seu proceso de construción.				
		B3.9	Concepto de medida. Operacións con segmentos coa axuda da regra ou utilizando o compás	B3.8	. Diferenciar claramente entre recta e segmento tomando medidas de segmentos coa regra ou utilizando o compás.				
		B3.10	Mediatriz dun segmento. A mediatriz como lugar xeométrico básico no plano.	B3.9	Trazar a mediatriz dun segmento utilizando compás e regra, e tamén utilizando regra, escuadra e cartabón.				
		B3.11	Teorema de Thales. Aplicacións do teorema de Thales para dividir un segmento en partes iguais e para a escala dun polígono.	B3.10	Estudar as aplicacións do teorema de Thales.				
		B3.12	Lugares xeométricos fundamentais. Circunferencia, mediatriz, bisectriz e mediana.	B3.11	Cofecer lugares xeométricos e defínilos.				
	7 FORMAS POLIGONAIS	B3.13	Triángulos. Clasificación dos triángulos en función dos seus lados e dos seus ángulos. Propiedade fundamental dos triángulos.	B3.12	Comprender a clasificación dos triángulos en función dos seus lados e dos seus ángulos.	feb/ mar	13		
		B3.14	Construcción de triángulos.	B3.13	Construír triángulos cofecendo tres dos seus datos (lados ou ángulos).				
		B3.15	Liñas e puntos notables dos triángulos. Alturas, medianas, bisectrices e mediatrices dos triángulos.	B3.14	Analizar as propiedades de puntos e rectas característicos dun triángulo.				
		B3.16	Triángulo rectángulo: características e construción dun.	B3.15	Cofecer as propiedades xeométricas e matemáticas dos triángulos rectángulos, e aplicalas con propiedade á construción destes.				
		B3.17	Cuadriláteros: clasificación e propiedades.	B3.16	Cofecer os tipos de cuadriláteros.				
		B3.18	Construcción de cuadriláteros	B3.17	Executar as construcións máis habituais de paralelogramos.				
		B3.19	Polígonos. Polígonos regulares e irregulares. Clasificación dos polígonos.	B3.18	Clasificar os polígonos en función dos seus lados, recoñecendo os regulares e os irregulares.				
		B3.20	Construcción de polígonos regulares inscritos nunha circunferencia.	B3.19	Estudar a construción dos polígonos regulares inscritos na circunferencia.				
	BLOQUE 2: COMUNICACIÓN AUDIOVISUAL								
			B2.1	Imaxe e a comunicación visual. Iconicidade. Graos de iconicidade. Imaxe figurativa e imaxe abstracta.	B2.1	Recoñecer os graos de iconicidade en imaxes presentes no ámbito comunicativo.	abril	6	
			B2.2	Comunicación visual. Símbolos e iconas.	B2.2	Distinguir e crear tipos de imaxes segundo a súa relación significante-significado: símbolos e iconas.			

3ª	8 A COMUNICACIÓN AUDIOVISUAL	B2.3	O cómic: medio de expresión. Linguaxe do cómic.	B2.3	Analizar e realizar cómics aplicando os recursos de adecuadamente.	abril/maio	6	
		B2.4	Comunicación visual: características e elementos que interveñen nela.	B2.4	Diferenciar e analizar os elementos que interveñen nun acto de comunicación.	maio	4	
		B2.5	Función das mensaxes na comunicación visual e audiovisual	B2.5	Recoñecer as funcións da comunicación.	xuño	7	

6.- RELACIONAR ASPECTOS CURRICULARES PARA CADA UNIDADE E.P.V.A. 1º ESO

UD	I.Cont.	I.C.A.	I.E.A.	Estandar de aprendizaxe	C.C.	G.M.C.	Peso	Inst.		T.Transv.							
								Rub.	Act.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV	
1	B1.1.	B1.1	EPVAB1.1.1	Identifica e valora a importancia do punto, a liña e o plano, analizando de xeito oral e escrito imaxes e producións gráfico plásticas propias e alleas.	CCEC		80%	80%	20%	X	X	X				X	
	B1.2.	B1.1	EPVAB1.2.1	Analiza os ritmos lineais mediante a observación de elementos orgánicos na paisaxe, nos obxectos e en composicións artísticas, empregándoos como inspiración en creacións gráfico-plásticas	CCAA	80%	5%	80%	20%		X	X				X	
		B1.1	EPVAB1.2.2	Experimenta co punto, a liña e o plano co concepto de ritmo, aplicándoos de forma libre e espontánea.	CSIEE	100%		80%	20%			X		X	X		
		B1.1	EPVAB1.2.3	Experimenta co valor expresivo da liña e o punto e as súas posibilidades tonais, aplicando distintos graos de dureza, distintas posicións do lapis de grafito ou de cor (tombado ou vertical) e a presión exercida na aplicación, en composicións a man alzada, estruturadas xeometricamente ou máis libres e espontáneas.	CCEC	80%		80%	20%			X		X	X		
	B1.3.	B1.2	EPVAB1.3.1	Realiza composicións que transmiten emocións básicas (calma, violencia, liberdade, opresión, alegría, tristura, etc.) utilizando diversos recursos gráficos en cada caso (claroscuro, liñas, puntos, texturas, cores, etc.).	CCL	100%	5%	80%	20%			X		X	X		
	B1.4.	B1.2	EPVAB1.4.1	Experimenta co valor expresivo da liña e o punto e as súas posibilidades tonais, aplicando distintos graos de dureza, distintas posicións do lapis de grafito ou de cor (tombado ou vertical) e a presión exercida na aplicación, en composicións a man alzada, estruturadas xeometricamente ou máis libres e espontáneas.	CCEC	100%	5%	80%	20%			X		X	X		
	B1.5.	B1.2.	EPVAB1.5.1	Experimenta co punto, a liña e o plano co concepto de ritmo, aplicándoos de forma libre e espontánea.	CSC	80%		80%	20%			X		X	X		
	B1.6	B1.3	EPVAB1.6.1	Realiza composicións que transmiten emocións básicas (calma, violencia, liberdade, opresión, alegría, tristura, etc.) utilizando	CSC	80%	5%	80%	20%			X		X	X		

				diversos recursos gráficos en cada caso (claroscuro, liñas, puntos, texturas, cores, etc.).													
2	B1.11	B1.6	EPVAB1.11.1	Transcribe texturas táctiles a texturas visuais mediante as técnicas de frottage, utilizándoas en composicións abstractas ou figurativas.	CSIEE	100%	5%	80%	20%			X		X	X		
3	B1.7	B1.4	EPVAB1.7.1	Analiza, identifica e explica oralmente, por escrito e graficamente, o esquema compositivo básico de obras de arte e obras propias, atendendo aos conceptos de equilibrio, proporción e ritmo.	CCL	80%		80%	20%	X	X	X		X	X		
	B1.8	B1.4	EPVAB1.7.1	Analiza, identifica e explica oralmente, por escrito e graficamente, o esquema compositivo básico de obras de arte e obras propias, atendendo aos conceptos de equilibrio, proporción e ritmo.	CCL	80%	5%	80%	20%	X	X	X		X	X		
4	B1.9	B1.5	EPVAB1.5.1	Experimenta coas cores primarias e secundarias, estudando a síntese aditiva e substractiva e as cores complementarias.	CSC	100%		80%	20%			X		X	X		
	B1.10	B1.5	EPVAB1.5.1	Experimenta coas cores primarias e secundarias, estudando a síntese aditiva e substractiva e as cores complementarias.	CSC	100%	5%	80%	20%			X		X	X		
5	B1.12	B1.7	EPVAB1.7.1	Utiliza con propiedade as técnicas gráfico-plásticas coñecidas aplicándoas de forma axeitada ao obxectivo da actividade.	CCL	70%		80%	20%	X	X	X			X		
			EPVAB1.7.2	Utiliza o lapis de grafito e de cor, creando o claroscuro en composicións figurativas e abstractas mediante a aplicación do lapis de forma continua en superficies homoxéneas ou degradadas.	CSC	70%	5%	80%	20%			X		X	X		
			EPVAB1.7.3	Experimenta coas témperas aplicando a técnica de diferentes formas (pinceis, esponxas, goteos, distintos graos de humidade, estampaxes, etc.), valorando as posibilidades expresivas segundo o grao de opacidade e a creación de texturas visuais cromáticas.	CCEC	70%	5%	80%	20%			X		X	X		
			EPVAB1.7.4	Utiliza o papel como material, manipulándoo, resgando ou pregando, creando texturas visuais e táctiles, para crear composicións, colaxes matéricas e figuras tridimensionais.	CAA	70%		80%	20%			X		X	X		
			EPVAB1.7.5	Crea co papel recortado formas abstractas e figurativas compóndoas con fins ilustrativos, decorativos ou comunicativos.	CSC	70%		80%	20%			X		X	X		
			EPVAB1.7.6	Aproveita materiais reciclados para a elaboración de obras de forma responsable co medio e aproveitando as súas calidades gráfico-plásticas.	CSC	100%	5%	80%	20%			X		X	X		
			EPVAB1.7.7	Mantén o seu espazo de traballo e o seu material en perfecto orde e estado, e achégao á aula cando é necesario para a elaboración das actividades.	CSC	100%		80%	20%			X			X		
	B3.1	B3.1	EPVAB3.1.1	Traza as rectas que pasan por cada par de puntos, usando a regra, e resalta o triángulo que se forma.	CAA	100%		80%	20%			X			X		
	B3.2	B3.2	EPVAB3.2.1	Traza rectas paralelas, transversais e perpendiculares a outra dada, que pasen por puntos definidos, utilizando escuadra e cartabón con suficiente precisión.	CMCCT	100%	5%	80%	20%			X			X		
	B3.3	B3.3	EPVAB3.3.1	Constrúe unha circunferencia lobulada de seis elementos, utilizando o compás.	CD	90%		80%	20%			X			X		

6	B3.4	B3.4	EPVAB3.4.1	Divide a circunferencia en seis partes iguais, usando o compás, e debuxa coa regra o hexágono regular e o triángulo equilátero que se posibilita.	CMCCT	90%	5%	80%	20%			X			X	
	B3.5	B3.5	EPVAB3.5.1	Identifica os ángulos de 30°, 45°, 60° e 90° na escuadra e no cartabón.	CSIEE	80%		80%	20%			X			X	
	B3.6															
	B3.7	B3.6	EPVAB3.6.1	Suma ou resta ángulos positivos ou negativos con regra e compás.	CMCCT	80%		80%	20%			X			X	
	B3.8	B3.7	EPVAB3.7.1	Constrúe a bisectriz dun ángulo calquera, con regra e compás.	CCEC	100%		80%	20%			X			X	
	B3.9	B3.8	EPVAB3.8.1	Suma ou resta segmentos, sobre unha recta, medindo coa regra ou utilizando o compás.	CMCCT	100%		80%	20%			X			X	
	B3.10	B3.9	EPVAB3.9.1	Traza a mediatriz dun segmento utilizando compás e regra, e tamén utilizando regra, escuadra e cartabón.	CMCCT	100%		80%	20%			X			X	
	B3.11	B3.10	EPVAB3.10.1	Divide un segmento en partes iguais, aplicando o teorema de Thales.	CCEC	90%	5%	80%	20%			X			X	
			EPVAB3.10.2	Escala un polígono aplicando o teorema de Thales.	CSIEE											
	B3.12	B3.11	EPVAB3.11.1	Explica, verbalmente ou por escrito, os exemplos máis comúns de lugares xeométricos (mediatriz, bisectriz, circunferencia, esfera, rectas paralelas, planos paralelos, etc.).	CMCCT	90%		80%	20%			X			X	
7	B3.13	B3.12	EPVAB3.12.1	Clasifica calquera triángulo, observando os seus lados e os seus ángulos.	CCEC	90%		80%	20%			X			X	
	B3.14	B3.13	EPVAB3.13.1	Constrúe un triángulo coñecendo dous lados e un ángulo, ou dous ángulos e un lado, ou os seus tres lados, utilizando correctamente as ferramentas.	CAA	80%		80%	20%			X			X	
	B3.15	B3.14	EPVAB3.14.1	Determina o baricentro, o incentro ou o circuncentro de calquera triángulo, construíndo previamente as medianas, as bisectrices ou as mediatrices correspondentes	CSIEE	80%	5%	80%	20%			X			X	
	B3.16	B3.15	EPVAB3.15.1	Debuxa un triángulo rectángulo coñecendo a hipotenusa e un cateto.	CMCCT	100%		80%	20%			X			X	
	B3.17	B3.16	EPVAB3.16.1	Clasifica correctamente calquera cuadrilátero.	CCEC	100%		80%	20%			X			X	
	B3.18	B3.17	EPVAB3.17.1	Constrúe calquera paralelogramo coñecendo dous lados consecutivos e unha diagonal.	CAA	80%	5%	80%	20%			X			X	
	B3.19	B3.18	EPVAB3.18.1	Clasifica correctamente calquera polígono de tres a cinco lados, diferenciando claramente se é regular ou irregular.	CCEC	100%		80%	20%			X			X	
	B3.20	B3.19	EPVAB3.19.1	Constrúe correctamente polígonos regulares de ata cinco lados, inscritos nunha circunferencia.	CMCCT	80%	5%	80%	20%			X			X	
8	B2.1	B2.1	EPVAB2.1.1.	Diferencia imaxes figurativas de abstractas.	CCL	100%		80%	20%	X	X	X	X		X	
			EPVAB2.1.2.	Recoñece graos de iconicidade nunha serie de imaxes.	CCL	80%	5%	80%	20%	X	X	X	X		X	X

		EPVAB2.1.3	Crea imaxes con distintos graos de iconicidade baseándose nun mesmo tema.	CD	80%		80%	20%			X	X	X	X	X
B2.2	B2.2	EPVAB2.2.1	Distingue símbolos de iconas.	CCL	80%	5%	80%	20%	X	X	X	X		X	X
		EPVAB2.2.2	Deseña símbolos de iconas.	CD	80%		80%	20%			X	X	X	X	X
B2.3	B2.3	EPVAB2.3.1	Deseña un cómic utilizando adecuadamente viñetas e lendas, globos, liñas cinéticas e onomatopeas.	CCL	80%	5%	80%	20%	X	X	X	X	X	X	X
B2.4	B2.4	EPVAB2.4.1	Identifica e analiza os elementos que interveñen en actos de comunicación visual.	CSC	80%		80%	20%	X	X	X	X		X	X
B2.5	B2.5	EPVAB2.5.1	Identifica e analiza os elementos que interveñen en actos de comunicación audiovisual.	CCL	80%	5%	80%	20%	X	X	X	X		X	X
		EPVAB2.5.2	Distingue a función ou funcións que predominan en mensaxes visuais e audiovisuais.	CD	80%		80%	20%	X	X	X	X		X	X

LENDAS DE COMPETENCIAS

CCL	Comunicación lingüística
CMCC	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía
CD	Competencia dixital
CAA	Competencia aprender a aprender
CSC	Competencias sociais e cívicas
CSIEE	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor
CCEC	Conciencia e expresións culturais

LENDAS TRANSVERSAIS

CL	Comprensión lectora
EOE	Expresión oral e escrita
CA	Comunicación audiovisual
TIC	Tecnoloxías da información e comunicación
EMP	Emprendemento
EC	Educación cívica
PV	Prevención da violencia

(1) A partir de cada estándar pódese determinar “indicadores de logro” máis precisos que indiquen o nivel de adquisición do mesmo. (O instrumento máis idóneo é a rúbrica)

(2) As rúbricas soen utilizarse para avaliar as producións do alumnado: traballos de aplicación, sínteses e textos escritos...

6.- SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS DA EDUCACIÓN PLÁSTICA VISUAL E AUDIOVISUAL 3º ESO

AV.	UNIDADES DIDÁCTICAS			Criterios de Avaliación		Temporalización		PA
	Tema / U.D.	Bloque	Contido			Mes	Ses.	
BLOQUE 1: EXPRESIÓN PLÁSTICA								
1ª	1 PROCESOS DE CONFIGURACIÓN GRÁFICA	B1.1	Proceso creativo. Métodos creativos aplicados a procesos de artes plásticas e deseño.	B1.1	Coñecer e aplicar os métodos creativos gráfico-plásticos aplicados a procesos de artes plásticas e deseño.	set/ out	4	
		B1.2	O proceso creativo desde a idea inicial ata a execución definitiva.	B1.2	Crear composicións gráfico-plásticas persoais e colectivas.			
		B1.3	A imaxe como representación da realidade. Iconicidade na imaxe gráfica. Niveis de iconicidade.	B1.3	Debuxar con distintos niveis de iconicidade da imaxe.	out	6	
		B1.4	O bosquejo ou apuntamento como estudo previo ao resultado final.					
	2 A COR	B1.5	Natureza da cor. Cor luz e cor pigmento. .	B1.4	Identificar e diferenciar as propiedades da cor luz e a cor pigmento.	nov	8	
		B1.6	Temperatura da cor.					
		B1.7	Simbolismo da cor.					
	3 TÉCNICAS PLÁSTICAS	B1.8	Materiais e técnicas de debuxo e pintura. Técnicas plásticas: secas, húmidas e mixtas.	B1.5	Coñecer e aplicar as posibilidades expresivas das técnicas gráfico-plásticas secas, húmidas e mixtas. Témpera e lapis de grafito e de cor; colaxe.	dec	6	
BLOQUE 3: DEBUXO TÉCNICO								
	4 TRAZADOS XEOMÉTRICOS E POLÍGONOS	B3.1	Lugares xeométricos fundamentais. Circunferencia, mediatriz, bisectriz e mediana.	B3.1	Coñecer lugares xeométricos e definilos.	xan	6	
		B3.2	Polígonos. Polígonos regulares e irregulares. Clasificación dos polígonos.	B3.2	Clasificar os polígonos en función dos seus lados, recoñecendo os regulares e os irregulares.			
		B3.3	Construción de polígonos regulares dado o lado.	B3.3	Estudar a construción de polígonos regulares coñecendo o lado.			
	5 TANXENCIAS E ENLACES	B3.4	Tanxencias e enlaces. Propiedades e consideracións xeométricas das tanxencias.	B3.4	Comprender as condicións dos centros e as rectas tanxentes en distintos casos de tanxencia e enlaces.	feb	6	
	6 CURVAS	B3.5	Tanxencias e enlaces en curvas técnicas: óvalos e ovoides.	B3.5	Comprender a construción do óvalo e do ovoide básicos, aplicando as propiedades das tanxencias entre circunferencias.	mar	2	

2ª	TÉCNICAS	B3.6	Propiedades e características das tanxencias en óvalos e ovoides.	B3.6	Analizar e estudar as propiedades das tanxencias nos óvalos e nos ovoides.			
		B3.7	Enlaces en curvas técnicas. Espirais: propiedades e características.	B3.7	Aplicar as condicións das tanxencias e enlaces para construír espirais de dous, tres, catro e cinco centros.			
	7 REDES MODULARES	B3.8	Redes modulares: cadrada e triangular.	B3.8	Estudar os conceptos de simetrías, xiros e translacións aplicándoos ao deseño de composicións con módulos.	mar	2	
		B3.9	Concepto de simetría, xiro e translación aplicado as composicións modulares.					
	8 SISTEMAS DE REPRESENTACIÓN	B3.10	Representación obxectiva de sólidos. Introducción aos sistemas de medida e sistemas perspectivados. Vistas diédricas dun sólido.	B3.9	Comprender o concepto de proxección e aplicalo ao debuxo das vistas de obxectos, con coñecemento da utilidade das anotacións, practicando sobre as tres vistas de obxectos sinxelos e partindo da análise das súas vistas principais.	mar	4	
		B3.11	Introdución ás axonometrías e ás súas características. Axonometría cabaleira aplicada a volumes sinxelos.	B3.10	Comprender e practicar o procedemento da perspectiva cabaleira aplicada a volumes elementais.			
B3.12		Axonometría isométrica aplicada a volumes sinxelos.	B3.11	Comprender e practicar os procesos de construción de perspectivas isométricas de volumes sinxelos.				
BLOQUE 2: COMUNICACIÓN AUDIOVISUAL								
3ª	9 A PERCEPCIÓN VISUAL	B2.1	Percepción visual. Proceso perceptivo.	B2.1	Identificar os elementos e factores que interveñen no proceso de percepción de imaxes.	abril	4	
		B2.2	Constantes perceptivas de forma, tamaño e cor.					
		B2.3	Ilusións ópticas	B2.2	Recoñecer as leis visuais da Gestalt que posibilitan as ilusións ópticas e aplicar estas leis na elaboración de obras propias.			
		B2.4	Leis ou principios da Gestalt.					
	10 A COMUNICACIÓN VISUAL	B2.5	Imaxe en movemento: posibilidades expresivas.	B2.3	Coñecer os fundamentos da imaxe en movemento e explorar as súas posibilidades expresivas.	maio	4	
		B2.6	Linguaxe visual. Signo visual. Significante e significado.	B2.4	Identificar significante e significado nun signo visual.			
		B2.7	Linguaxe da imaxe. Aprender a ler a imaxe.	B2.5	Describir, analizar e interpretar unha imaxe, distinguindo os seus aspectos denotativo e connotativo.			
		B2.8	Denotación e connotación.					
	11 A LINGUAXE AUDIOVISUAL	B2.9	Fotografía. A fotografía como medio de comunicación.	B2.6	Analizar e realizar fotografías comprendendo e aplicando os fundamentos desta.	maio	4	
		B2.10	Linguaxes visual e audiovisual: funcións e códigos.	B2.7	Utilizar de xeito axeitado as linguaxes visual e audiovisual con distintas funcións.			
		B2.11	Recursos visuais presentes en mensaxes publicitarias visuais e audiovisuais.	B2.8	Identificar e recoñecer as linguaxes visuais apreciando os estilos e as tendencias, valorando, e respectando do patrimonio histórico e cultural, e gozando del.	xuño	4	
		B2.12	Publicidade: principais recursos visuais empregados nela.	B2.9	Identificar e empregar recursos visuais como as figuras retóricas na linguaxe publicitaria.			
		B2.13	Cine. O cine como medio de comunicación.	B2.10	Apreciar a linguaxe do cine analizando obras de xeito crítico, situándoas no seu contexto histórico e sociocultural, e reflexionando sobre a relación da	xuño	3	

					linguaxe cinematográfica coa mensaxe da obra.			
		B2.14	Linguaxe multimedia como ferramenta de traballo.	B2.11	Comprender os fundamentos da linguaxe multimedia, valorar as achegas das tecnoloxías dixitais e ser capaz de elaborar documentos mediante este.			

6.- RELACIONAR ASPECTOS CURRICULARES PARA CADA UNIDADE E.P.V.A. 3º ESO

UD	I.Cont.	I.C.A.	I.E.A.	Estandar de aprendizaxe	C.C.	G.M.C.	Peso	Inst.		T.Transv.						
								Rub.	Act.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV
1	B1.1.	B1.1	EPVAB1.1.1	Crea composicións aplicando procesos creativos sinxelos, mediante propostas por escrito, axustándose aos obxectivos finais.	CAA	80%	10%	80%	20%	X	X	X			X	
			EPVAB1.1.2	Cofece e aplica métodos creativos para a elaboración de deseño gráfico, deseños de produto, moda e as súas múltiples aplicacións.	CSIEE	80%	10%	80%	20%		X	X			X	
	B1.2.	B1.2	EPVAB1.2.1	Reflexiona e avalía, oralmente e por escrito, o proceso creativo propio e alleo desde a idea inicial ata a execución definitiva.	CSIEE	80%		80%	20%	X	X	X		X	X	
	B1.3.	B1.3	EPVAB1.3.1	Comprende e emprega os niveis de iconicidade da imaxe gráfica, elaborando bosquejos, apuntamentos, e debuxos esquemáticos, analíticos e miméticos.	CCEC	80%	10%	80%	20%	X	X	X		X	X	
	B1.4.			Comprende e emprega os niveis de iconicidade da imaxe gráfica, elaborando bosquejos, apuntamentos, e debuxos esquemáticos, analíticos e miméticos.	CCL	80%		80%	20%	X	X	X		X	X	
2	B1.5.	B1.4	EPVAB1.4.1	Realiza modificacións da cor e as súas propiedades empregando técnicas propias da cor pigmento e da cor luz, aplicando as TIC, para expresar sensacións en composicións sinxelas.	CSIEE	80%	10%	80%	20%			X	X	X	X	
	B1.6		EPVAB1.4.2	Representa con claroscuro a sensación espacial de composicións volumétricas sinxelas.	CSC	80%	10%	80%	20%			X		X	X	
	B1.7		EPVAB1.4.3	Realiza composicións abstractas con diferentes técnicas gráficas para expresar sensacións por medio do uso da cor.	CSIEE	80%	10%	80%	20%			X		X	X	
3	B1.8	B1.5	EPVAB1.5.1	Transcribe texturas táctiles a texturas visuais mediante as técnicas de frottage, utilizándoas en composicións abstractas ou figurativas.	CCL	80%	10%	80%	20%			X		X	X	
			EPVAB1.5.2	Analiza, identifica e explica oralmente, por escrito e graficamente, o esquema compositivo básico de obras de arte e obras propias, atendendo aos conceptos de equilibrio, proporción e ritmo.	CCEC	80%		80%	20%	X	X	X		X	X	
			EPVAB1.5.3	Analiza, identifica e explica oralmente, por escrito e graficamente, o esquema compositivo básico de obras de arte e obras propias,	CSIEE	80%	10%	80%	20%	X	X	X		X	X	

				atendendo aos conceptos de equilibrio, proporción e ritmo.												
			EPVAB1.5.4	Experimenta coas cores primarias e secundarias, estudando a síntese aditiva e subtractiva e as cores complementarias.	CAA	80%	10%	80%	20%			X		X	X	
			EPVAB1.5.5	Experimenta coas cores primarias e secundarias, estudando a síntese aditiva e subtractiva e as cores complementarias.	CSIEE	80%	10%	80%	20%			X		X	X	
			EPVAB1.5.6	Utiliza con propiedade as técnicas gráfico-plásticas coñecidas aplicándoas de forma axeitada ao obxectivo da actividade.	CSC	80%		80%	20%	X	X	X			X	
			EPVAB1.5.7	Utiliza o lapis de grafito e de cor, creando o claroscuro en composicións figurativas e abstractas mediante a aplicación do lapis de forma continua en superficies homoxéneas ou degradadas.	CSC	100%		80%	20%			X		X	X	
4	B3.1	B3.1	EPVAB3.1.1	Explica verbalmente ou por escrito os exemplos máis comúns de lugares xeométricos (mediatriz, bisectriz, circunferencia, esfera, rectas paralelas, planos paralelos, etc.).	CCL	100%		80%	20%	X	X	X		X	X	
	B3.2	B3.2	EPVAB3.2.1	Clasifica correctamente calquera polígono de tres a cinco lados, diferenciando claramente se é regular ou irregular.	CAA	100%	10%	80%	20%			X		X	X	
	B3.3	B3.3	EPVAB3.3.1	Constrúe correctamente polígonos regulares de ata cinco lados, coñecendo o lado.	CMCCT	100%	10%	80%	20%			X		X	X	
5	B3.4	B3.4	EPVAB3.4.1	Resolve correctamente os casos de tanxencia entre circunferencias, utilizando adecuadamente as ferramentas.	CMCCT	60%	10%	80%	20%			X		X	X	
			EPVAB3.4.2	Resolve correctamente os casos de tanxencia entre circunferencias e rectas, utilizando adecuadamente as ferramentas.	CA	60%	10%	80%	20%			X			X	
6	B3.5	B3.5	EPVAB3.5.1	Constrúe correctamente un óvalo regular, coñecendo o diámetro maior.	CMCCT	80%	10%	80%	20%			X			X	
	B3.6	B3.6	EPVAB3.6.1	Constrúe varios tipos de óvalos e ovoides, segundo os diámetros coñecidos.	CSIEE	80%	5%	80%	20%			X			X	
	B3.7	B3.7	EPVAB3.7.1	Constrúe correctamente espirais de dous, tres, catro e cinco centros.	CMCCT	80%	5%	80%	20%			X			X	
7	B3.8	B3.8	EPVAB3.8.1	Executa deseños aplicando repeticións, xiros e simetrías de módulos.	CD	80%	10%	80%	20%			X		X	X	
	B3.9			Executa deseños aplicando repeticións, xiros e simetrías de módulos.		80%		80%	20%			X		X	X	
8	B3.10	B3.9	EPVAB3.9.1	Debuxa correctamente as vistas principais de volumes frecuentes, identificando as tres proxeccións dos seus vértices e as súas arestas.	CMCCT	80%	20%	80%	20%			X			X	
	B3.11	B3.10	EPVAB3.10.1	Constrúe a perspectiva cabaleira de prismas e cilindros simples, aplicando correctamente coeficientes de redución sinxelos.	CMCCT	60%	10%	80%	20%			X			X	

	B3.12	B3.11	EPVAB311.1	Realiza perspectivas isométricas de volumes sinxelos, utilizando correctamente a escuadra e o cartabón para o trazado de paralelas.	CCEC	60%	10%									
9	B2.1	B2.1	EPVAB2.1.1.	Analiza as causas polas que se produce unha ilusión óptica aplicando coñecementos dos procesos perceptivos.	CAA	70%	10%	80%	20%	X	X	X	X		X	
	B2.2			Identifica e clasifica ilusións ópticas segundo as leis da Gestalt.	CSC											
	B2.3	B2.2	EPVAB2.2.1	Analiza as causas polas que se produce unha ilusión óptica aplicando coñecementos dos procesos perceptivos.	CAA	70%	10%	80%	20%	X	X	X	X		X	
	B2.4		EPVAB2.2.2	Deseña ilusións ópticas baseándose nas leis da Gestalt.	CCEC											
10	B2.5	B2.3	EPVAB2.3.1	Elabora unha animación con medios dixitais e/ou analóxicos.	CD	80%	10%	80%	20%	X	X	X	X	X	X	X
	B2.6	B2.4	EPVAB2.4.1	Distingue significante e significado nun signo visual.	CCL	80%		80%	20%	X	X	X			X	X
	B2.7	B2.5	EPVAB2.5.1	Realiza a lectura obxectiva dunha imaxe identificando, clasificando e describindo os seus elementos.	CCL	80%	10%	80%	20%	X	X	X			X	X
	B2.8		EPVAB2.5.2	Analiza unha imaxe, mediante unha lectura subxectiva, identificando os elementos de significación, narrativos e as ferramentas visuais utilizadas, sacando conclusións e interpretando o seu significado.	CCEC	70%	10%	80%	20%	X	X	X	X		X	X
11	B2.9	B2.6	EPVAB2.6.2	Identifica encadramentos e puntos de vista nunha fotografía.	CCL	70%	10%	80%	20%		X	X	X	X	X	X
				Realiza fotografías con distintos encadramentos e puntos de vista, aplicando diferentes leis compositivas.	CD											
	B2.10	B2.7	EPVAB2.7.1	Deseña, en equipo, mensaxes visuais e audiovisuais con distintas funcións utilizando diferentes linguaxes e códigos, seguindo de xeito ordenado as fases do proceso (guión técnico, storyboard, realización, etc.), e valora de xeito crítico os resultados.	CCL	80%	10%	80%	20%	X	X	X	X	X	X	X
	B2.11	B2.8	EPVAB2.8.1	Identifica os recursos visuais presentes en mensaxes publicitarias visuais e audiovisuais.	CSC	80%	10%	80%	20%	X	X	X	X		X	X
	B2.12	B2.9	EPVAB2.9.1	Deseña unha mensaxe publicitaria utilizando recursos visuais como as figuras retóricas.	CCL	80%	10%	80%	20%	X	X	X	X	X	X	X
	B2.13	B2.10	EPVAB2.10.1	Reflexiona criticamente sobre unha obra de cine, situándoa no seu contexto e analizando a narrativa cinematográfica en relación coa mensaxe.	CCEC	70%	10%	80%	20%	X	X	X	X	X	X	X
	B2.14	B2.11	EPVAB2.11.1	Elabora documentos multimedia para presentar un tema ou proxecto, empregando os recursos dixitais de xeito axeitado.	CD	60%		80%	20%	X	X	X	X	X	X	X

LENDA COMPETENCIAS

CCL	Comunicación lingüística
CMCC	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía
CD	Competencia dixital
CAA	Competencia aprender a aprender
CSC	Competencias sociais e cívicas
CSIEE	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor
CCEC	Conciencia e expresións culturais

LENDA TRANSVERSAIS

CL	Comprensión lectora
EOE	Expresión oral e escrita
CA	Comunicación audiovisual
TIC	Tecnoloxías da información e comunicación
EMP	Emprendemento
EC	Educación cívica
PV	Prevención da violencia

(1) A partir de cada estándar pódese determinar “indicadores de logro” máis precisos que indiquen o nivel de adquisición do mesmo. (O instrumento máis idóneo é a rúbrica)

(2) As rúbricas soen utilizarse para avaliar as producións do alumnado: traballos de aplicación, sínteses e textos escritos...

6.- SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS DA EDUCACIÓN PLÁSTICA VISUAL E AUDIOVISUAL 4º ESO

AV.	UNIDADES DIDÁCTICAS			Criterios de Avaliación		Temporalización		PA
	Tema / U.D.	Bloque	Contido			Mes	Ses.	
BLOQUE 1: EXPRESIÓN PLÁSTICA								
1ª	1 A COMPOSICIÓN PLÁSTICA	B1.1	A linguaxe plástica e visual na creación da composición artística.	B1.1	Realizar composicións creativas, individuais e en grupo, que evidencien as capacidades expresivas da linguaxe plástica e visual, desenvolvendo a creatividade e expresándoa preferentemente coa subxectividade da súa linguaxe persoal ou empregando os códigos, a terminoloxía e os procedementos da linguaxe visual e plástica, co fin de enriquecer as súas posibilidades de comunicación.	set/ out	14	
		B1.2	Leis da composición.	B1.2	Realizar obras plásticas experimentando e utilizando diferentes soportes e técnicas, tanto analóxicas coma dixitais, valorando o esforzo de superación que supón o proceso creativo.			
		B1.3	Leis da composición: movemento, ritmo e liñas de forza.					
		B1.4	Cor como ferramenta simbólica.					
	2 DEBUXO, MATERIAIS E TÉCNICAS: PROCESO CREATIVO	B1.5	Técnicas de expresión gráfico-plásticas. Experimentación con diversos materiais.	B1.3	Elixir os materiais e as técnicas máis axeitadas para elaborar unha composición sobre a base duns obxectivos prefixados e da autoavaliación continua do proceso de realización.	nov/ dec	15	
		B1.6	Interese pola investigación sobre materiais, soportes, técnicas e ferramentas con fins concretos, así como a utilización das tecnoloxías da información nas creación propias.					
		B1.7	Iniciativa, creatividade e auto esixencia no proceso de produción propio.					
		B1.8	Seguimento do proceso de creación: bosquexo, proxecto, presentación final e avaliación (reflexión propia e avaliación colectiva).	B1.4	Realizar proxectos plásticos que comporten unha organización de forma cooperativa, valorando o traballo en equipo coma fonte de riqueza na creación artística.			
		B1.9	Elaboración de proxectos plásticos de forma cooperativa.					
	3 AS CLAVES DO ARTE	B1.10	Lectura e valoración de obras artísticas e imaxes en distintos soportes.	B1.5	Recoñecer en obras de arte a utilización de elementos e técnicas de expresión, apreciar os estilos artísticos, valorar o patrimonio artístico e cultural como un medio de comunicación e satisfacción individual e colectiva, e contribuír á súa conservación a través do respecto e divulgación das obras de arte.	dec	5	
		B1.11	Análise de distintas obras de arte situándoas na época, na técnica e no estilo aos que pertencen. Valoración do patrimonio artístico.					
BLOQUE 3: DEBUXO TÉCNICO								
	4 DEBUXO XEOMÉTRICO	B2.1	Utensilios de debuxo técnico: estudo e manexo.	B2.1	Analizar a configuración de deseños realizados con formas xeométricas planas, creando composicións onde interveñan diversos trazados xeométricos, utilizando con precisión e limpeza os materiais de debuxo técnico.	xan	6	
		B2.2	Trazados xeométricos: cuadriláteros, polígonos regulares e división da circunferencia.					
		B2.3	Tanxencias e enlaces.					
		B2.4	Aplicación dos procedementos de trazado de cuadriláteros, polígonos, tanxencias e enlaces no deseño de motivos xeométricos.			xan	6	

2ª	5 SISTEMAS DE REPRESENTACIÓN	B2.5	Interpretación das pezas a través das súas vistas diédricas.	B2.2	Diferenciar e utilizar os sistemas de representación gráfica, recoñecendo a utilidade do debuxo de representación obxectiva no ámbito das artes, a arquitectura, o deseño e a enxeñaría.	feb/ mar	12		
		B2.6	Trazado, medidas e posición correctas das vistas de pezas sinxelas. Liñas vistas e ocultas. Esbozo á man alzada e con utensilios de debuxo técnico.						
		B2.7	Perspectiva cabaleira. Posición dos eixes e coeficiente de redución. Liñas vistas e ocultas. Rotulaxe. Escalas.						
		B2.8	Sistema axonométrico: isometría. Posición dos eixes. Liñas vistas e ocultas. Rotulaxe. Escalas.						
		B2.9	Perspectiva cónica central.						
		B2.10	Perspectiva cónica oblicua.						
		B2.11	Análise das posibilidades da posición do punto de vista.						
6 DEBUXO ASISTIDO POR ORDENADOR	B2.12	Debuxo asistido por computador. Trazado de pezas planas e tridimensionais sinxelas.	B2.3	Utilizar programas de debuxo por computador para construír trazados xeométricos e pezas sinxelas nos sistemas de representación.	mar	1			
BLOQUE 3: FUNDAMENTOS DO DISEÑO									
	7 DESEÑO	B3.1	Análise das linguaxes visuais cotiás (arte, deseño, publicidade, etc.).	B3.1	Percibir e interpretar criticamente as imaxes e as formas do seu ámbito cultural, con sensibilidade cara ás súas calidades plásticas, estéticas e funcionais, e apreciando o proceso de creación artística, en obras propias e alleas, e distinguir e valorar as súas fases.	abril	9		
		B3.2	Fases do proceso de deseño.						
		B3.3	Análise da estética e a funcionalidade do deseño industrial de obxectos.						
		B3.4	Análise da estética e funcionalidade do feísmo arquitectónico.						
		B3.5	Campos de aplicación do deseño.						
	8 DESEÑO GRÁFICO	B3.6	Deseño de composicións modulares utilizando trazados xeométricos.	B3.3	Realizar composicións creativas que evidencien as calidades técnicas e expresivas da linguaxe do deseño adaptándoas ás áreas, e valorando o traballo en equipo para a creación de ideas orixinais.	abril	3		
		B3.7	Compoñentes da imaxe corporativa: nome, cor, tipografía, logotipo, deseño, etc.						
		B3.8	Secuenciación e elaboración de proxectos creativos adaptados ás áreas do deseño.			maio	6		
		B3.9	Informática ao servizo dos proxectos de deseño.						
		B3.10	Planificación dun proxecto artístico.						
BLOQUE 4: LINGUAXE AUDIOVISUAL E MULTIMEDIA									
	9 IMAXE CINEMATOGRAFIC	B4.1	Tipos de planos cinematográficos. Análise dos factores expresivos e a súa simboloxía.	B4.1	Identificar os elementos que forman a estrutura narrativa e expresiva básica da linguaxe audiovisual e multimedia, e describir correctamente os pasos necesarios para a produción dunha mensaxe audiovisual, e valorando o labor de equipo.	maio	6		
		B4.2	Realización dun storyboard.						
		B4.3	Estudo de planos, angulacións e movementos de cámara no cine.						
	10 IMAXE FOTOGRAFICA	B4.4	Criterios estéticos na elaboración de fotografías.	B4.2	Recoñecer os elementos que integran as linguaxes audiovisuais e as súas finalidades.	xuño	3		
		B4.5	Finalidade expresiva das imaxes fotoxornalísticas.						
	11 DESEÑO PUBLICITARIO	B4.6	Creación dixital de imaxes.	B4.3	Realizar composicións creativas a partir de códigos utilizados en cada linguaxe audiovisual, amosando interese polos avances tecnolóxicos vinculados a estas linguaxes	xuño	7		
		B4.7	Deseño dun proxecto publicitario.						
		B4.8	Desenvolvemento dun proxecto persoal.						
		B4.9	Análise crítica da linguaxe publicitaria.						

					elementos desta que supoñan discriminación sexual, social ou racial.			
--	--	--	--	--	--	--	--	--

6.- RELACIONAR ASPECTOS CURRICULARES PARA CADA UNIDADE E.P.V.A. 4º ESO

UD	I.Cont.	I.C.A.	I.E.A.	Estandar de aprendizaxe	C.C.	G.M.C.	Peso	Inst.		T.Transv.						
								Rub.	Act.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV
1	B1.1.	B1.1	EPVAB1.1.1	Realiza composicións artísticas seleccionando e utilizando os elementos da linguaxe plástica e visual.	CCEC	70%	10%	80%	20%	X	X	X			X	
			EPVAB1.2.1	Aplica as leis de composición, creando esquemas de movementos e ritmos, empregando os materiais e as técnicas con precisión.	CCEC	70%	10%	80%	20%		X	X			X	
	B1.2.	B1.2	EPVAB1.2.2	Estuda e explica o movemento e as liñas de forza dunha imaxe.	CCEC	80%	5%	80%	20%	X	X	X		X	X	
	B1.3.		EPVAB1.2.3	Cambia o significado dunha imaxe por medio da cor.	CCEC	70%	10%	80%	20%			X			X	
2	B1.5.	B1.3	EPVAB1.3.1	Cofece e elixe os materiais máis axeitados para a realización de proxectos artísticos.	CCEC/CSIEE	60%	10%	80%	20%			X	X	X	X	
	B1.6		EPVAB1.3.2	Utiliza con propiedade os materiais e os procedementos máis idóneos para representar e expresarse en relación ás linguaxes gráfico-plásticas, mantén o seu espazo de traballo e o seu material en perfecto estado, e achégao á aula cando é necesario para a elaboración das actividades.	CSC/CSIEE CAA/CD	80%	10%	80%	20%			X		X	X	
	B1.7					80%	10%	80%	20%			X		X	X	
	B1.8	B1.4	EPVAB1.4.1	Entende o proceso de creación artística e as súas fases, e aplícao á produción de proxectos persoais e de grupo.	CSIEE/CCEC	70%		80%	20%			X			X	
	B1.9					70%		80%	20%			X			X	
3	B1.10	B1.5	EPVAB1.5.1	Explica, empregando unha linguaxe axeitada, o proceso de creación dunha obra artística, e analiza os soportes, os materiais e as técnicas gráfico-plásticas que constitúen a imaxe, así como os seus elementos compositivos.	CSIEE/CCEC	70%	10%	80%	20%			X			X	
	B1.11		EPVAB1.5.2	Analiza e le imaxes de obras de arte e sitúaa no período ao que pertencen.	CSIEE/CCEC	60%		80%	20%			X			X	
4	B2.1	B2.1	EPVAB2.1.1	Diferencia o sistema de debuxo descritivo do perceptivo.	CAA/CMCCT	70%		80%	20%	X	X	X		X	X	
	B2.2		EPVAB2.1.2	Resolve problemas sinxelos referidos a cuadriláteros e polígonos utilizando con precisión os materiais de debuxo técnico.	CAA/CMCCT	80%	10%	80%	20%			X		X	X	
	B2.3		EPVAB2.1.3	Resolve problemas básicos de tanxencias e enlaces.	CAA/CMCCT	70%	10%	80%	20%			X		X	X	
	B2.4		EPVAB2.1.4	Resolve e analiza problemas de configuración de formas xeométricas planas e aplícao á creación de deseños persoais.	CAA/CMCCT	80%		80%								
	B2.5	B2.2	EPVAB2.1.1	Visualiza formas tridimensionais definidas polas súas vistas	CAA/CMCCT	70%	10%	80%	20%			X		X	X	

5				principais.															
			EPVAB2.1.2	Debuxa as vistas (alzado, planta e perfil) de figuras tridimensionais sinxelas.		80%	10%	80%	20%			X					X		
	B2.6		EPVAB2.1.3	Debuxa perspectivas de formas tridimensionais, utilizando e seleccionando o sistema de representación máis axeitado.		70%	10%	80%	20%			X					X		
	B2.7		EPVAB2.1.4				70%	5%	80%	20%			X					X	
	B2.8		EPVAB2.2.1				70%	5%	80%	20%			X					X	
	B2.9		EPVAB2.2.2	Realiza perspectivas cónicas frontais e oblicuas, elixindo o punto de vista máis adecuado.		70%	10%	80%	20%			X					X	X	
	B2.10					70%		80%	20%			X					X	X	
B2.11		EPVAB2.12.3				70%	20%	80%	20%			X					X		
6	B2.12	B2.3	EPVAB2.3.1	Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación para a creación de deseños xeométricos sinxelos.	CAA/CMCCT	70%	10%	80%	20%			X					X		
7	B3.1	B3.1	EPVAB3.1.1	Coñece os elementos e as finalidades da comunicación visual.	CSIEE/CCEC	70%	10%	80%	20%	X	X	X	X				X		
	B3.2		EPVAB3.1.2	Observa e analiza os obxectos do contorno na súa vertente estética, de funcionalidade e de utilidade, utilizando a linguaxe visual e verbal.	CCEC	70%		80%											
	B3.3					70%	10%	80%	20%	X	X	X	X				X		
	B3.4					70%		80%	20%			X	X	X	X		X		
	B3.5		EPVAB3.2.1	Identifica e clasifica obxectos en función da familia ou a rama do deseño.	CSIEE/CCEC	80%		80%	20%			X					X		
8	B3.6	B3.3	EPVAB3.3.1	Realiza distintos tipos de deseño e composicións modulares utilizando as formas xeométricas básicas, estudando a organización do plano e do espazo.	CSIEE/CCEC	80%	10%	80%	20%	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
	B3.7		EPVAB3.3.2	Coñece e planifica as fases de realización da imaxe corporativa dunha empresa.		70%		80%	20%	X	X	X					X	X	
	B3.8		EPVAB3.3.3	Realiza composicións creativas e funcionais adaptándoas ás áreas do deseño, valorando o traballo organizado e secuenciado na realización de calquera proxecto, así como a exactitude, a orde e a limpeza nas representacións gráficas.		80%	10%	80%	20%	X	X	X					X	X	
	B3.9		EPVAB3.3.4	Utiliza as novas tecnoloxías da información e da comunicación para levar a cabo os seus propios proxectos artísticos de deseño.	CSIEE/CCEC/CD	80%	10%	80%	20%	X	X	X	X				X	X	
	B3.10		EPVAB3.3.5	Planifica os pasos na realización de proxectos artísticos e respecta o realizado por compañeiros e compañeiras.	CSIEE/CCEC	70%		80%	20%									X	
9	B4.1	B4.1	EPVAB4.1.1	Analiza os tipos de plano que aparecen en películas cinematográficas, valorando os seus factores expresivos.	Csiee/ccec/cd	80%	10%	80%	20%		X	X	X	X	X	X	X	X	
	B4.2	B4.2	EPVAB4.1.2	Realiza un storyboard a modo de guión para a secuencia dunha película.	csiee	70%	10%	80%	20%	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
	B4.3		EPVAB4.2.1	Ve películas cinematográficas nas que identifica e analiza os planos, as angulacións e os movementos de cámara.	Csiee/ccec/cd	70%	10%	80%	20%	X	X	X	X	X	X	X	X		
10	B4.4	B4.2	EPVAB4.2.2	Analiza e realiza fotografías, tendo en conta criterios estéticos.	Csiee/ccec/cd	80%		80%	20%	X	X	X	X	X	X	X	X		

	B4.5		EPVAB4.2.3	Compila imaxes de prensa e analiza as súas finalidades.		80%		80%	20%			X			X	
11	B4.6	B4.3	EPVAB4.3.1	Elabora imaxes dixitais utilizando programas de debuxo por computador.	Csiee/ccec/cd	70%		80%	20%			X			X	
	B4.7		EPVAB4.3.2	Proxecta un deseño publicitario utilizando os elementos da linguaxe gráfico-plástica.		70%		80%	20%			X			X	
	B4.8		EPVAB4.3.3	Realiza un proxecto persoal seguindo o esquema do proceso de creación.	Csiee/ccec/cd/CAA	80%		80%	20%			X			X	
	B4.9	B4.4	EPVAB4.4.1	Analiza elementos publicitarios cunha actitude crítica desde o coñecemento dos elementos que os compoñen.	Csiee/ccec/cd	80%		80%	20%			X			X	

LENDAS DE COMPETENCIAS

CCL	Comunicación lingüística
CMCC	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía
CD	Competencia dixital
CAA	Competencia aprender a aprender
CSC	Competencias sociais e cívicas
CSIEE	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor
CCEC	Conciencia e expresións culturais

LENDAS TRANSVERSAIS

CL	Comprensión lectora
EOE	Expresión oral e escrita
CA	Comunicación audiovisual
TIC	Tecnoloxías da información e comunicación
EMP	Emprendemento
EC	Educación cívica
PV	Prevenición da violencia

(1) A partir de cada estándar pódese determinar “indicadores de logro” máis precisos que indiquen o nivel de adquisición do mesmo. (O instrumento máis idóneo é a rúbrica)

(2) As rúbricas soen utilizarse para avaliar as producións do alumnado: traballos de aplicación, sínteses e textos escritos...

BACHARELATO

7.- OBXECTIVOS DO BACHARELATO

1	Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.
2	Consolidar unha madurez persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.
3	Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.
4	Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
5	Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá.
6	Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.
7	Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.
8	Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.
9	Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.
10	Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.
11	Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.
12	Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.
13	Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social, e impulsar condutas e hábitos saudables.
14	Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.
15	Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.

8.- SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS DEBUXO TÉCNICO I 1º BACHARELATO

AV.	UNIDADES DIDÁCTICAS			Criterios de Avaliación	Temporalización		PA	
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Ses.		
BLOQUE 1: XEOMETRÍA E DEBUXO TÉCNICO								
1ª	1 INTRODUCCIÓN Ó DEBUXO TÉCNICO	B1.1	Trazados xeométricos.	B1.1	Resolver problemas de configuración de formas poligonais sinxelas no plano coa axuda de utensilios convencionais de debuxo sobre taboleiro, aplicando os fundamentos da xeometría métrica de acordo cun esquema paso a paso e/ou unha figura de análise elaborada previamente.	set	2	
		B1.2	Instrumentos e materiais do debuxo técnico.					
		B1.3	Recoñecemento da xeometría na natureza.					
		B1.4	Identificación de estruturas xeométricas na arte.					
		B1.5	Valoración da xeometría como instrumento para o deseño gráfico, industrial e arquitectónico.					
	2 FUNDAMENTOS XEOMÉTRICOS	B1.6	Trazados fundamentais no plano.			out	3	x
		B1.7	Operacións con segmentos.					
		B1.8	Mediatriz.					
		B1.9	Paralelismo e perpendicularidade.					
		B1.10	Determinación de lugares xeométricos. Aplicacións					
		B1.11	Elaboración de formas baseadas en redes modulares.					
		B1.12	Circunferencia e círculo.					
	3 POLÍGONOS	B1.13	Ángulos.			out	14	
		B1.18	Resolución gráfica de triángulos					
		B1.19	Determinación, propiedades e aplicacións dos seus puntos notables.					
		B1.15	Resolución gráfica de cuadriláteros e polígonos.					
	4 RELACIONES XEOMÉTRICAS	B1.14	Trazado de polígonos regulares.			nov	3	
		B1.16	Representación de formas planas.					
		B1.17	Trazado de formas proporcionais.					
		B1.20	Proporcionalidade e semellanza.					
		B1.21	Análise de trazado de formas poligonais por triangulación, radiación e itinerario.					
		B1.22	Construción e utilización de escalas gráficas.					
	B1.23	Transformacións xeométricas elementais: xiro, translación, simetría homotecia e afinidade. Identificación de invariantes. Aplicacións.	nov			2		
			nov	3				
			nov	8				

	5 TANXENCIAS E ENLACES	B1.24	Tanxencias e enlaces.	B1.2	Debuxar curvas técnicas e figuras planas compostas por circunferencias e liñas rectas, aplicando os conceptos fundamentais de tanxencias, resaltar a forma final determinada e indicar graficamente a construción auxiliar utilizada, os puntos de enlace e a relación entre os seus elementos.	dec	8					
		B1.25	Resolución de problemas básicos de tanxencias e enlaces. Aplicacións.									
	6 CURVAS TÉCNICAS	B1.26	Construción de curvas técnicas, óvalos, ovoides e espirais.			dec	2	x				
	7 TECNOLOXÍAS DAO	B1.27	Aplicacións da xeometría ao deseño arquitectónico e industrial.									
		B1.28	Xeometría e novas tecnoloxías.									
		B1.29	Aplicacións de debuxo vectorial en 2D			dec	2					
B1.30		Exercicios de aplicación de trazado de tanxencias e enlaces.										
BLOQUE 2: SISTEMAS DE REPRESENTACIÓN												
2ª	8 FUNDAMENTOS DA XEOMETRÍA DESCRIPTIVA	B2.1	Fundamentos dos sistemas de representación.	B2.1	Relacionar os fundamentos e as características dos sistemas de representación coas súas posibles aplicacións ao debuxo técnico, seleccionando o sistema axeitado ao obxectivo previsto, e identificar as vantaxes e os inconvenientes en función da información que se desexe amosar e dos recursos dispoñibles.	xan	4					
		B2.2	Sistemas de representación na arte.									
		B2.3	Evolución histórica dos sistemas de representación.									
		B2.4	Sistemas de representación e debuxo técnico. Ámbitos de aplicación.									
		B2.5	Vantaxes e inconvenientes. Criterios de selección.									
		B2.6	Clases de proxección									
		B2.7	Sistemas de representación e novas tecnoloxías.									
		B2.8	Aplicacións de debuxo vectorial en 3D.									
	9 FUNDAMENTOS DO SISTEMA DIÉDRICO	B2.9	Sistema diédrico.	B2.1		xan	4	x				
		B2.10	Procedementos para a obtención das proxeccións diédricas.									
		B2.11	Disposición normalizada.									
		B2.12	Reversibilidade do sistema. Número de proxeccións suficientes.									
		B2.13	Representación e identificación de puntos, rectas e planos. Posicións no espazo. Paralelismo e perpendicularidade. Pertenza e intersección.							xan/ feb	12	
		B2.14	Proxeccións diédricas de sólidos e espazos sinxelos.						B2.3	marzo	12	x
		B2.15	Seccións planas. Determinación da súa verdadeira magnitude.									
		B2.16	Procedementos para a obtención e disposición das proxeccións diédricas.									
B2.17	Visualización e debuxo a man alzada de axonometrías a partir das vistas principais de pezas sinxelas.	B2.3	abril	4								
B2.18	Seccións planas. Determinación da súa verdadeira magnitude.											
B2.20	Sistema axonométrico.											
B2.21	Fundamentos do sistema. Disposición dos eixes e utilización dos coeficientes de redución					B2.3	abril	12	x			
B2.22	Sistema axonométrico ortogonal, perspectivas isométricas, dimétricas e trimétricas.											
B2.23	Sistema axonométrico oblicuo: perspectivas											

			cabaleiras e militares.		o caso, os coeficientes de redución determinados.				
		B2.24	Aplicación do óvalo isométrico como representación simplificada de formas circulares.						
	11 SISTEMA CÓNICO	B2.25	Sistema cónico central.	B2.4	Debuxar perspectivas cónicas de formas tridimensionais a partir de espazos do contorno ou definidas polas súas proxeccións ortogonais, e valorar o método seleccionado, considerando a orientación das caras principais respecto do plano do cadro e a repercusión da posición do punto de vista sobre o resultado final.	maio	15		
		B2.26	Elementos do sistema. Plano do cadro e cono visual.						
		B2.27	Determinación do punto de vista e orientación das caras principais.						
		B2.28	Paralelismo. Puntos de fuga. Puntos métricos.						
		B2.29	Representación simplificada da circunferencia.						
		B2.30	Sistema cónico oblicuo.						
		B2.31	Representación simplificada da circunferencia.						
		B2.32	Representación de sólidos nos diferentes sistemas.						
	12 SISTEMA ACOTADO			B2.2	Representar formas tridimensionais sinxelas a partir de perspectivas, fotografías, pezas reais ou espazos do contorno próximo, utilizando o sistema diédrico ou, de ser o caso, o sistema de planos cotados, dispoñendo de acordo coa norma as proxeccións suficientes para a súa definición e identificando os seus elementos de xeito inequívoco.	maio	1		
		B2.19	Sistema de planos cotados: aplicacións.						
BLOQUE 3: NORMALIZACIÓN									
	13 NORMALIZACIÓN	B3.1	Elementos da normalización consonte a normativa.	B3.1	Valorar a normalización como convencionalismo para a comunicación universal que permite simplificar os métodos de produción, asegurar a calidade dos produtos, posibilitar a súa distribución e garantir a súa utilización polo destinatario final.	xuño	4		
		B3.2	Proxecto: necesidade e ámbito de aplicación das normas.	B3.2	Aplicar as normas nacionais, europeas e internacionais relacionadas cos principios xerais de representación, formatos, escalas, cotación e métodos de proxección ortográficos e axonométricos, considerando o debuxo técnico coma linguaxe universal, valorando a necesidade de coñecer a súa sintaxe e utilizándoo de forma obxectiva para a interpretación de planos técnicos e a elaboración de bosquexos, esquemas, esbozos e planos.				
		B3.3	Formatos. Dobra de planos.						
		B3.4	Vistas. Liñas normalizadas.						
		B3.5	Aplicacións da normalización.						
	14 CROQUIZACIÓN	B3.6	Escalas. Cotación.						
		B3.7	Debuxo industrial.						
		B3.8	Debuxo arquitectónico.						
		B3.9	Cortes e seccións.						
						xuño	9	x	

8.- RELACIONAR ASPECTOS CURRICULARES PARA CADA UNIDADE DEBUXO TÉCNICO I 1º DE BACHARELATO

UD	I.Cont.	I.C.A.	I.E.A.	Estandar de aprendizaxe	C.C.	G.M.C.	Peso	Inst.		T.Transv.									
								Rub.	Act.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV			
1	B1.1		DT1.B1.1.1	Deseña, modifica ou reproduce formas baseadas en redes modulares cadradas coa axuda do escuadro e o cartabón, utilizando recursos gráficos para destacar claramente o trazado principal elaborado das liñas auxiliares utilizadas.	CSIEE	100%	5%	100%				x			x	x			
	B1.2					100%	1%	100%				x				x			
	B1.3.					80%	1%	100%				x					x		
	B1.4.					80%	1%	100%				x						x	
	B1.5.					100%	1%	100%				x							x
2	B1.6	B1.1	DT1.B1.1.2	Determina coa axuda de regra e compás os principais lugares xeométricos de aplicación aos trazados fundamentais no plano, e comproba graficamente o cumprimento das condicións establecidas.	CMCCT	100%	2%	100%					x				x		
	B1.7					100%	2%	100%				x					x		
	B1.8					100%	2%	100%				x						x	
	B1.9					100%	2%	100%				x							x
	B1.10		DT1.B1.1.2	Determina coa axuda de regra e compás os principais lugares xeométricos de aplicación aos trazados fundamentais no plano, e comproba graficamente o cumprimento das condicións establecidas.		100%	2%	100%						x				x	
	B1.11		DT1.B1.1.1	Deseña, modifica ou reproduce formas baseadas en redes modulares cadradas coa axuda do escuadro e o cartabón, utilizando recursos gráficos para destacar claramente o trazado principal elaborado das liñas auxiliares utilizadas.	CMCCT	100%	2%	100%						x		x	x		
	B1.12		DT1.B1.1.4	Comprende as relacións métricas dos ángulos da circunferencia e o círculo, describe as súas propiedades e identifica as súas posibles aplicacións.	CSIEE	100%	2%	100%						x				x	
B1.13	DT1.B1.1.4	Comprende as relacións métricas dos ángulos da circunferencia e o círculo, describe as súas propiedades e identifica as súas posibles aplicacións.	CAA	100%	5%	100%							x			x			
3	B1.18		DT1.B1.1.5	Resolve triángulos coa axuda de regra e compás, aplicando as propiedades das súas liñas e os puntos notables, e os principios xeométricos elementais, e xustifica o procedemento utilizado.	CAA	80%	5%	100%						x		x	x		
	B1.19		DT1.B1.1.3	Relaciona as liñas e os puntos notables de triángulos, cuadriláteros e polígonos coas súas propiedades, e identifica as súas aplicacións.		80%	5%	100%						x			x		
	B1.15		DT1.B1.1.6	Deseña, modifica ou reproduce cuadriláteros e polígonos analizando as relacións métricas esenciais e resolvendo o seu trazado por triangulación, radiación, itinerario ou relacións de semellanza.	CMCCT	80%	5%	100%						x			x		
	B1.14	CAA			80%	5%	100%							x		x	x		
	B1.16		DT1.B1.1.6	Deseña, modifica ou reproduce cuadriláteros e polígonos analizando as relacións métricas esenciais e resolvendo o seu trazado por triangulación, radiación, itinerario ou relacións de semellanza.	CSIEE	80%	5%	100%						x		x	x		
	B1.17		DT1.B1.1.7	Reproduce figuras proporcionais determinando a razón idónea para o espazo de debuxo dispoñible, construíndo a escala gráfica	CSIEE	80%	5%	100%						x			x		

				procedementos de obtención das proxeccións e a súa disposición normalizada.																
	B.2.10		DT1.B2.1.5.	Comprende o funcionamento do sistema diédrico, relacionando os seus elementos, convencionalismos e notacións coas proxeccións necesarias para representar inequivocamente a posición de puntos, rectas e planos, e resolve problemas de pertenza, intersección e verdadeira magnitude.	CAA	100%	5%	100%					x				x			
	B.2.11					100%	5%	100%							x				x	
	B.2.12					100%	5%	100%							x				x	
	B.2.13					80%	10%	100%							x				x	
	B.2.14					80%	10%	100%							x				x	
	B.2.15					80%	10%	100%							x				x	
	B.2.16					90%	10%	100%							x				x	
10	B.2.17	B2.2	DT1.B2.1.7	Visualiza no espazo perspectivo formas tridimensionais sinxelas definidas suficientemente polas súas vistas principais, debuxando a man alzada axonometrías convencionais (isometrías e cabaleiras).	CMCCT	90%	5%	100%								x		x		
	B.2.18		DT1.B2.1.8	Determina seccións planas de obxectos tridimensionais sinxelos, visualizando intuitivamente a súa posición mediante perspectivas a man alzada, debuxando as súas proxeccións diédricas e obtendo a súa verdadeira magnitude.	CCEC	80%	5%	100%								x		x		
	B.2.20	B2.3	DT1.B2.3.1	Realiza perspectivas isométricas de corpos definidos polas súas vistas principais, coa axuda de utensilios de debuxo sobre taboleiro, representando as circunferencias situadas en caras paralelas aos planos coordenados como óvalos en lugar de elipses, simplificando o seu trazado.	CCEC	80%	5%	100%								x		x	x	
	B.2.21					80%	5%	100%										x		x
	B.2.22					80%	5%	100%											x	
	B.2.23	DT1.B2.3.2.	Realiza perspectivas cabaleiras ou planimétricas (militares) de corpos ou espazos con circunferencias situadas en caras paralelas a un só dos planos coordenados, dispoño a súa orientación para simplificar o seu trazado.	CCEC	80%	5%	100%									x		x	x	
B.2.24	DT1.B2.3.1	Realiza perspectivas isométricas de corpos definidos polas súas vistas principais, coa axuda de utensilios de debuxo sobre taboleiro, representando as circunferencias situadas en caras paralelas aos planos coordenados como óvalos en lugar de elipses, simplificando o seu trazado.	CCEC	100%	5%	100%										x		x	x	
11	B.2.25	B2.4	DT1.B2.4.1	Comprende os fundamentos da perspectiva cónica e clasifica a súa tipoloxía en función da orientación das caras principais respecto ao plano do cadro e a repercusión da posición do punto de vista sobre o resultado final, determinando o punto principal, a liña do horizonte, os puntos de fuga e os seus puntos de medida.	CCL	80%	5%	100%					x	x	x				x	
	B.2.26		DT1.B2.4.2.	Debuxa coa axuda de utensilios de debuxo perspectivas cónicas centrais de corpos ou espazos con circunferencias situadas en caras paralelas a un só dos planos coordenados, dispoño a súa orientación para simplificar o seu trazado.	CSIEE	80%	5%	100%									x		x	x
	B.2.27		DT1.B2.4.1.	Comprende os fundamentos da perspectiva cónica e clasifica a súa tipoloxía en función da orientación das caras principais respecto ao plano do cadro e a repercusión da posición do punto de vista sobre o resultado final, determinando o punto principal, a liña do horizonte, os puntos de fuga e os seus puntos de medida.	CCL	80%	5%	100%										x		x

	B.2.28		DT1.B2.4.2.	Debuxa coa axuda de utensilios de debuxo perspectivas cónicas centrais de corpos ou espazos con circunferencias situadas en caras paralelas a un só dos planos coordenados, dispoño a súa orientación para simplificar o seu trazado.	CSIEE	80%	5%	100%				x			x		
	B.2.29					80%	5%	100%				x		x	x		
	B.2.30		DT1.B2.4.1	Comprende os fundamentos da perspectiva cónica e clasifica a súa tipoloxía en función da orientación das caras principais respecto ao plano do cadro e a repercusión da posición do punto de vista sobre o resultado final, determinando o punto principal, a liña do horizonte, os puntos de fuga e os seus puntos de medida.	CCL	80%	5%	100%				x			x		
	B.2.31		DT1.B2.4.3.	Representa formas sólidas ou espaciais con arcos de circunferencia en caras horizontais ou verticais, debuxando perspectivas cónicas oblicuas coa axuda de utensilios de debuxo, simplificando a construción das elipses perspectivas mediante o trazado de polígonos circunscritos, trazándoas a man alzada ou coa axuda de patróns de curvas.	CMCCT	80%	5%	100%				x			x		
	B.2.32		DT1.B2.4.1.	Comprende os fundamentos da perspectiva cónica e clasifica a súa tipoloxía en función da orientación das caras principais respecto ao plano do cadro e a repercusión da posición do punto de vista sobre o resultado final, determinando o punto principal, a liña do horizonte, os puntos de fuga e os seus puntos de medida.	CCL	80%	5%	100%				x			x		
12	B.2.19	B2.2.	DT1.B2.2.1.	Comprende o funcionamento do sistema de planos cotados como unha variante do sistema diédrico que permite rendibilizar os coñecementos adquiridos, ilustra as súas principais aplicacións mediante a resolución de problemas sinxelos de pertenza e intersección e obtén perfís dun terreo a partir das súas curvas de nivel.	CAA	50%	2%	100%				x			x		
13	B3.1	B3.1.	DT1.B3.1.1.	Describe os obxectivos e os ámbitos de utilización das normas UNE, EN e ISO, e relaciona as específicas do debuxo técnico coa súa aplicación para a elección e a dobra de formatos, para o emprego de escalas, para establecer o valor representativo das liñas, para dispor as vistas e para a cotación.	CCL	80%	2%	100%		x	x	x				x	
	B3.2					80%	2,5%	100%		x	x	x				x	
	B3.3					60%	2,5%	100%				x				x	
	B3.4	B3.2.	DT1.B3.2.1.	Representa pezas e elementos industriais ou de construción, aplicando as normas referidas aos principais métodos de proxección ortográficos, seleccionando as vistas imprescindibles para a súa definición, dispóndoas axeitadamente e diferenciando o trazado de eixes, liñas vistas e ocultas.	CAA	100%	5%	100%				x				x	
	B3.5					80%	5%	100%				x				x	
14	B3.6	B3.2	DT1.B3.2.1.	Obtén as dimensións relevantes de corpos ou espazos representados utilizando escalas normalizadas.	CSIEE	80%	2%	100%				x				x	
	B3.7		DT1.B3.2.3.	Cota pezas industriais sinxelas identificando as cotas necesarias para a súa correcta definición dimensional e dispóndoas de acordo coa norma.	CMCCT	60%	2%	100%				x				x	
	B3.8		DT1.B3.2.4.	Cota espazos arquitectónicos sinxelos identificando as cotas necesarias para a súa correcta definición dimensional e dispóndoas de acordo coa norma.	CMCCT	50%	2%	100%				x				x	
	B3.9		DT1.B3.2.5.	Representa obxectos con ocós mediante cortes e seccións, aplicando as normas básicas correspondentes.	CSIEE	50%	2%	100%				x		x		x	

LEENDA COMPETENCIAS

CCL	Comunicación lingüística
CMCC	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia a tecnoloxía
CD	Competencia dixital
CAA	Competencia aprender a aprender
CSC	Competencias sociais e cívicas
CSIEE	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor
CCEC	Conciencia e expresións culturais

LEENDA TRANSVERSAIS

CL	Comprensión lectora
EOE	Expresión oral e escrita
CA	Comunicación audiovisual
TIC	Tecnoloxías da información e comunicación
EMP	Emprendemento
EC	Educación cívica
PV	Prevención da violencia

(1) A partir de cada estándar pódese determinar “indicadores de logro” máis precisos que indiquen o nivel de adquisición do mesmo. (O instrumento máis idóneo é a rúbrica)

(2) As rúbricas soen utilizarse para avaliar as producións do alumnado: traballos de aplicación, sínteses e textos escritos...

AV.	UNIDADES DIDÁCTICAS			Criterios de Avaliación		Temporalización		PA
	Tema / U.D.	Bloque	Contido			Mes	Ses.	
BLOQUE 2: SISTEMAS DE REPRESENTACIÓN								
1ª	1 FUNDAMENTOS DO SISTEMA DIÉDRICO. OPERATIVIDADE BÁSICA	B2.1	Punto, recta e plano no sistema diédrico.	B2.1	Valorar a importancia da elaboración de debuxos a man alzada para desenvolver a visión espacial, analizando a posición relativa entre rectas, planos e superficies, identificando as súas relacións métricas para determinar o sistema de representación axeitado e a estratexia idónea que solucione os problemas de representación de corpos ou espazos tridimensionais.	Set/ out	10	x
		B2.2	Resolución de problemas de pertenza, incidencia, paralelismo e perpendicularidade.					
		B2.3	Determinación da verdadeira magnitude de segmentos e formas planas.					
		B2.4	Construción de figuras planas no sistema diédrico.					
	2 ABATEMENTOS, XIROS E CAMBIOS DE PLANO	B2.5	Abatemento de planos. Determinación dos seus elementos. Aplicacións.					
		B2.6	Xiro dun corpo xeométrico. Aplicacións.					
		B2.7	Cambios de plano. Determinación das novas proxeccións. Aplicacións.					
		B2.8	Afinidade entre proxeccións.					
		B2.9	Problema inverso ao abatemento.					
	3 SUPERFICIES POLIÉDRICAS	B2.10	Corpos xeométricos no sistema diédrico.	B2.2	Representar poliedros regulares, pirámides, prismas, cilindros e conos mediante as súas proxeccións ortográficas, analizando as posicións singulares respecto aos planos de proxección, determinando as relacións métricas entre os seus elementos, as seccións planas principais e a verdadeira magnitude ou desenvolvemento das superficies que os conforman.	Nov/ dec	20	x
		B2.11	Representación de poliedros regulares. Posicións singulares.					
		B2.12	Determinación das súas seccións principais.					
		B2.13	Representación de prismas e pirámides.					
		B2.14	Representación de cilindros, conos e esferas. Seccións planas.					
		B2.15	Determinación de seccións planas e elaboración de desenvolvementos.					
		B2.16	Interseccións.					
		B2.17	Xiros, abatementos ou cambios de plano para determinar a verdadeira magnitude de elementos de pezas tridimensionais.					
BLOQUE 1: XEOMETRÍA E DEBUXO TÉCNICO								
2ª	4 PROPORCIONALIDADE E SEMELLANZA	B1.1	Resolución de problemas xeométricos.	B1.1	Resolver problemas de tanxencias mediante a aplicación das propiedades do arco capaz, dos eixes e centros radicais e/ou da transformación de circunferencias e rectas por inversión, indicando graficamente a construción auxiliar utilizada, os puntos de enlace e a relación entre os seus elementos.	Xan	6	
		B1.2	Proporcionalidade. Rectángulo áureo. Aplicacións.					
		B1.3	Construción de figuras planas equivalentes.					
		B1.4	Relación entre os ángulos e a circunferencia. Arco capaz.					
		B1.5	Aplicacións.					
	5 POTENCIA EIXO E CENTRO RADICAL	B1.6	Potencia dun punto respecto a unha circunferencia. Determinación e propiedades do eixe radical e do centro radical. Aplicación á resolución de tanxencias.		Xan	6	x	
	6 TRANSFORMACIÓNS XEOMÉTRICAS	B1.8	Transformacións xeométricas. Aplicacións.	B1.3	Relacionar as transformacións homolóxicas coas súas aplicacións á xeometría plana e aos sistemas de representación, valorando a rapidez e a exactitude nos trazados que proporciona a súa utilización.	Febr/ mar	18	
		B1.13	Homoloxía. Determinación dos seus elementos. Trazado de figuras homólogas. Aplicacións.					
		B1.14	Afinidade. Determinación dos seus elementos. Trazado de figuras afíns. Construción da elipse					

3 ^a	7 CURVAS CÓNICAS E TÉCNICAS		afín a unha circunferencia.					
		B1.7	Inversión. Determinación de figuras inversas. Aplicación á resolución de tanxencias.	B1.1	Resolver problemas de tanxencias mediante a aplicación das propiedades do arco capaz, dos eixes e centros radicais e/ou da transformación de circunferencias e rectas por inversión, indicando graficamente a construción auxiliar utilizada, os puntos de enlace e a relación entre os seus elementos.			
		B1.15	Trazado de figuras planas complexas utilizando escalas e construcións auxiliares axeitadas.	B1.2	Debuxar curvas cíclicas e cónicas e identificar os seus principais elementos, utilizando as súas propiedades fundamentais para resolver problemas de pertenza, tanxencia ou incidencia.	Marzo	11	x
		B1.9	Trazado de curvas cónicas e técnicas.					
		B1.10	Curvas cónicas. Orixe, determinación e trazado da elipse, a parábola e a hipérbola.					
		B1.11	Curvas técnicas. Orixe, determinación e trazado das curvas cíclicas e envolventes.					
		B1.12	Resolución de problemas de pertenza, tanxencia e incidencia. Aplicacións.					
	8 SISTEMA AXONOMÉTRICO	B2.18	Sistemas axonométricos ortogonais.	B2.3	Debuxar axonometrías de poliedros regulares, pirámides, prismas, cilindros e conos, dispoñendo a súa posición en función da importancia relativa das caras que se desexen amosar e/ou da conveniencia dos trazados necesarios, utilizando a axuda do abatemento de figuras planas situadas nos planos coordenados, calculando os coeficientes de redución e determinando as seccións planas principais.	Abril	16	x
		B2.19	Posición do triedro fundamental.					
		B2.20	Relación entre o triángulo de trazas e os eixes do sistema.					
		B2.21	Determinación de coeficientes de redución.					
		B2.22	Tipoloxía das axonometrías ortogonais. Vantaxes e inconvenientes.					
		B2.23	Representación de figuras planas.					
		B2.24	Representación simplificada da circunferencia.					
	B2.25	Representación de corpos xeométricos e espazos arquitectónicos. Seccións planas. Interseccións.						
BLOQUE 3: DOCUMENTACIÓN GRÁFICA DE PROXECTOS								
9 DEBUXO INDUSTRIAL, DE ARQUITECTURA E DE CONSTRUCCIÓN.	B3.1	Elaboración de bosqueños, esbozos e planos.	B3.1	Elaborar bosqueños, esbozos e planos necesarios para a definición dun proxecto sinxelo relacionado co deseño industrial ou arquitectónico, valorar a exactitude, a rapidez e a limpeza que proporciona a utilización de aplicacións informáticas, planificar de maneira conxunta o seu desenvolvemento, revisar o avance dos traballos e asumir as tarefas encomendadas con responsabilidade.	maio	10	x	
	B3.2	Proceso de deseño ou fabricación: perspectiva histórica e situación actual.						
	B3.3	Proxecto: tipos e elementos.						
	B3.4	Planificación de proxectos.						
	B3.5	Identificación das fases dun proxecto. Programación de tarefas.						
	B3.6	Elaboración das primeiras ideas.						
	B3.7	Tipos de planos: de situación, de conxunto, de montaxe, de instalación, de detalle, de fabricación ou de construción.						
	B3.8	Presentación de proxectos.						
	B3.9	Elaboración da documentación gráfica dun proxecto gráfico, industrial ou arquitectónico sinxelo.						
	B3.10	Debuxo de bosqueños a man alzada e esquemas.						
	B3.11	Elaboración de debuxos cotados.						
	B3.12	Elaboración de esbozos de pezas e conxuntos.						
10 TECNOLOXÍAS DAO	B3.13	Posibilidades das tecnoloxías da información e da comunicación aplicadas ao deseño, á edición, ao arquivamento e á presentación de proxectos.	B3.2	Presentar de xeito individual e colectivo os bosqueños, os esbozos e os planos necesarios para a definición dun proxecto sinxelo relacionado co deseño industrial ou arquitectónico, valorar a exactitude, a rapidez e a limpeza que proporciona a utilización de aplicacións informáticas, planificar de maneira conxunta o seu desenvolvemento, revisar o avance dos traballos e	maio	2		
	B3.14	Debuxo vectorial 2D. Debuxo e edición de entidades. Creación de bloques. Visibilidade de capas.						
	B3.15	Debuxo vectorial 3D. Inserción e edición de						

			sólidos. Galerías e bibliotecas de modelos. Incorporación de texturas.		asumir as tarefas encomendadas con responsabilidade.			
		B3.16	Selección do encadramento, a iluminación e o punto de vista.					
		B3.17	Resolución de exercicios de debuxo técnico utilizando recursos informáticos.					

8.- RELACIONAR ASPECTOS CURRICULARES PARA CADA UNIDADE DEBUXO TÉCNICO II 2º DE BACHARELATO

UD	I.Cont.	I.C.A.	I.E.A.	Estandar de aprendizaxe	C.C.	G.M.C.	Peso	Inst.		T.Transv.							
								Rub.	Act.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV	
1	B.2.1	B2.1	DT2.B2.1.1.	Comprende os fundamentos ou principios xeométricos que condicionan o paralelismo e a perpendicularidade entre rectas e planos, utilizando o sistema diédrico ou, de ser o caso, o sistema de planos cotados como ferramenta base para resolver problemas de pertenza, posición, mínimas distancias e verdadeira magnitude.	CAA	80%	10%	100%				X			X		
	B.2.2					60%	10%	100%				X			X		
	B.2.3		DT2.B2.1.2		Representa figuras planas contidas en planos paralelos, perpendiculares ou oblicuos aos planos de proxección, trazando as súas proxeccións diédricas.	CSIEE	80%	5%	100%				X		X	X	
	B.2.4						80%	5%	100%				X			X	
2	B.2.5	B2.1	DT2.B2.1.3.	Determina a verdadeira magnitude de segmentos, ángulos e figuras planas utilizando xiros, abatements ou cambios de plano en sistema diédrico e, de ser o caso, no sistema de planos CAA cotados.		CAA	70%	5%	100%				X		X	X	
	B.2.6						70%	5%	100%				X		X	X	
	B.2.7				70%		5%	100%				X			X		
	B.2.8				70%		5%	100%				X			X		
	B.2.9				70%		5%	100%				X			X		
3	B.2.10	B2.2	DT2.B2.1.4.	Representa o hexaedro ou cubo en calquera posición respecto aos planos coordenados, o resto dos poliedros regulares, prismas e pirámides en posicións favorables, coa axuda das súas proxeccións diédricas, determinando partes vistas e ocultas.	CSIEE	70%	5%	100%				X			X		
	B.2.11					70%	10%	100%				X			X		
	B.2.12					70%	5%	100%				X			X		
	B.2.13					70%	5%	100%				X			X		
	B.2.14		DT2.B2.2.1.		Representa cilindros e conos de revolución aplicando xiros ou cambios de plano para dispor as súas proxeccións diédricas en posición favorable para resolver problemas de medida.	CMCCT/CAA	70%	5%	100%				X			X	
	B.2.15		DT2.B2.2.2		Determina a sección plana de corpos ou espazos tridimensionais formados por superficies poliédricas, cilíndricas, cónicas e/ou esféricas, debuxando as súas proxeccións diédricas e obtendo a súa verdadeira magnitude.	CMCCT	60%	5%	100%				X			X	
	B.2.16						60%	5%	100%				X			X	
B.2.17	60%	5%	100%						X			X					
4	B.1.1	B1.1	DT2.B1.1.1	Identifica a estrutura xeométrica de obxectos industriais ou arquitectónicos a partir da análise de plantas, alzados, perspectivas ou fotografías, sinalando os seus elementos básicos e determinando as principais relacións de proporcionalidade.	CCL	70%	5%	100%				X			X		
	B.1.2		DT2.B1.1.4	Selecciona estratexias para a resolución de problemas xeométricos complexos, analizando as posibles solucións e transformándoos por analogía noutros problemas máis sinxelos.	CSIEE	70%	5%	100%		X		X		X	X		
	B.1.3					70%	5%	100%		X		X		X	X		
	B.1.4					80%	5%	100%		X		X		X	X		
	B.1.5					80%	5%	100%		X		X		X	X		
5	B1.6	B1.2	DT2.B1.1.2	Determina lugares xeométricos de aplicación ao debuxo aplicando os conceptos de potencia ou inversión.	CMCCT	70%	5%	100%				X			X		
			DT2.B1.1.5.	Resolve problemas de tanxencias aplicando as propiedades dos	CMCCT	70%	10%	100%		X		X		X	X		

				eixes e centros radicais, e indicando graficamente a construción auxiliar utilizada, os puntos de enlace e a relación entre os seus elementos.													
6	B1.8	B1.3	DT2.B1.3.1.	Comprende as características das transformacións homolóxicas, identifica os seus invariantes xeométricos e describe as súas aplicacións.	CCL	70%	5%	100%					X			X	
	B1.13	B1.3	DT2.B1.3.1.	Comprende as características das transformacións homolóxicas, identifica os seus invariantes xeométricos e describe as súas aplicacións.		70%	10%	100%					X			X	
	B1.14	B1.3	DT2.B1.3.2	Aplica a homoloxía e a afinidade á resolución de problemas xeométricos e á representación de formas planas	CSIEE	70%	5%	100%					X		X	X	
	B1.7	B1.1	DT2.B1.1.3	Transforma por inversión figuras planas compostas por puntos, rectas e circunferencias describindo as súas posibles aplicacións á resolución de problemas xeométricos.	CAA	50%	5%	100%					X		X	X	
	B1.15	B1.3	DT2.B1.3.3	Deseña a partir dun bosquejo previo ou reproduce á escala conveniente figuras planas complexas, e indica graficamente a construción auxiliar utilizada	CMCCT	70%	10%	100%					X		X	X	
7	B1.9	B1.2	DT2.B.1.2.1	Comprende a orixe das curvas cónicas e as relacións métricas entre elementos, describe as súas propiedades e identifica as súas aplicacións.	CCL	90%	5%	100%		X		X				X	
	B1.10		DT2.B1.2.3.	Traza curvas cónicas logo de determinar os elementos que as definen, tales como eixes, focos, directrices, tanxentes ou asíntotas, resolvendo o seu trazado por puntos ou por homoloxía respecto á circunferencia.	CSIEE	70%	5%	100%		X		X		X	X		
	B1.12		DT2.B1.2.2	Resolve problemas de pertenza, intersección e tanxencias entre liñas rectas e curvas cónicas, aplicando as súas propiedades, e xustifica o procedemento utilizado	CAA	70%	5%	100%		X		X		X	X		
	B1.11					50%	5%	100%		X		X		X			
8	B.2.18	B2.3	DT2.B2.3.1.	Comprende os fundamentos da axonometría ortogonal, clasificando a súa tipoloxía en función da orientación do triedro fundamental, determinando o triángulo de trazas e calculando os coeficientes de redución.	CMCCT	70%	10%	100%		X		X			X		
	B.2.19					70%	10%	100%		X		X		X			
	B.2.20					70%	10%	100%		X		X		X			
	B.2.21					70%	5%	100%		X		X		X			
	B.2.22					70%	5%	100%		X		X		X			
	B.2.23		DT2.B2.3.2.	Debuxa axonometrías de corpos ou espazos definidos polas súas vistas principais, dispoño a súa posición en función da importancia relativa das caras que se desexen amosar e/ou da conveniencia dos trazados necesarios.	CCEC	70%	5%	100%				X		X	X		
	B.2.24					70%	5%	100%				X		X	X		
	B.2.25		DT2.B2.3.3.	Determina a sección plana de corpos ou espazos tridimensionais formados por superficies poliédricas, debuxando isometrías ou perspectivas cabaleiras.	CMCCT	70%	5%	100%				X		X			
9	B3.1	B3.1	DT2.B3.1.1.	Elabora e participa activamente en proxectos cooperativos de construción xeométrica, aplicando estratexias propias adecuadas á linguaxe do debuxo técnico.	CSC	50%	1%	100%				X		X			
	B3.2					50%	1%	100%		X	X	X		X			
	B3.3		DT2.B3.1.2.	Identifica formas e medidas de obxectos industriais ou arquitectónicos, a partir dos planos técnicos que os definen.	CMCCT	50%	1%	100%				X					
	B3.4		DT2.B3.1.1.	Elabora e participa activamente en proxectos cooperativos de construción xeométrica, aplicando estratexias propias adecuadas	CSC	50%	1%	100%				X		X			
	B3.5					50%	1%	100%				X					

			á linguaxe do debuxo técnico.																
	B3.6		DT2.B3.1.3. Debuxa bosquexos a man alzada e esbozos cotados para posibilitar a comunicación técnica con outras persoas.	CCEC	50%	1%	100%					X			X				
	B3.7		DT2.B3.1.4. Elabora esbozos de conxuntos e/ou pezas industriais ou obxectos arquitectónicos, dispoño as vistas, os cortes e/ou as seccións necesarias, tomando medidas directamente da realidade ou de perspectivas a escala, elaborando bosquexos a man	CCEC	50%	1%	100%					X							
	B3.8				50%	1%	100%						X						
	B3.9				50%	1%	100%						X						
	B3.10		DT2.B3.1.3. Debuxa bosquexos a man alzada e esbozos cotados para posibilitar a comunicación técnica con outras persoas.	CCEC	90%	5%	100%					X							
	B3.11				90%	5%	100%						X						
	B3.12		DT2.B3.1.4. Elabora esbozos de conxuntos e/ou pezas industriais ou obxectos arquitectónicos, dispoño as vistas, os cortes e/ou as seccións necesarias, tomando medidas directamente da realidade ou de perspectivas a escala, elaborando bosquexos a man	CCEC	50%	1%	100%					X							
11	B3.13	B3.2	DT2.B3.2.1. Comprende as posibilidades das aplicacións informáticas relacionadas co debuxo técnico, e valora a exactitude, a rapidez e a limpeza que proporciona a súa utilización.	CD	50%	1%	100%		X			X	X						
	B3.14		DT2.B3.2.2. Representa obxectos industriais ou arquitectónicos coa axuda de programas de debuxo vectorial 2D, creando entidades, importando bloques de bibliotecas, editando obxectos e dispoño a información relacionada en capas diferenciadas pola súa utilidade.	CD	50%	1%	100%					X	X	X					
	B3.15		DT2.B3.2.3. Representa obxectos industriais ou arquitectónicos utilizando programas de creación de modelos en 3D, inserindo sólidos elementais, manipulándoos ata obter a forma buscada, importando modelos ou obxectos de galerías ou bibliotecas, incorporando texturas, seleccionando o encadramento, a iluminación e o punto de vista adecuado ao propósito buscado	CD	50%	1%	100%					X	X	X					
	B3.16				50%	1%	100%					X	X	X					
	B3.17		DT2.B3.2.4. Presenta os traballos de debuxo técnico utilizando recursos gráficos e informáticos, de xeito que estes sexan claros e limpos, e que respondan ao obxectivo para os que se realizaron.	CD	50%	1%	100%		X	X	X	X	X						

8.- SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS DO OBRADOIRO DE ARTE DE 1º BACHARELATO

AV.	UNIDADES DIDÁCTICAS			Criterios de Avaliación		Temporalización		PA
	Tema / U.D.	Bloque	Contido			Mes	Ses.	
1ª	BLOQUE 1. O DEBUXO COMO FERRAMENTA							
	1 O DEBUXO: INSTRUMENTOS E MEDIOS	B1.1	Diferentes modos de ver e debuxar. Debuxo e función.	B1.1	Valorar a importancia do debuxo como ferramenta do pensamento e fin en si mesmo, a través da historia da arte, no proceso creativo, con fins artísticos, tecnolóxicos ou científicos.	set	1	
		B1.2	Expresión da subxectividade.	B1.2	Utilizar con criterio os materiais e a terminoloxía específica.	out	5	
		B1.3	Materiais, utensilios e soportes básicos.	B1.3	Amosar unha actitude autónoma e responsable, respectando as producións propias e alleas, así como o espazo de traballo e as pautas indicadas para a realización de actividades, achegando á aula todos os materiais necesarios.	nov	4	
B1.4		Introdución ás técnicas secas e á súa aplicación.	dec			4		
BLOQUE 2. LIÑA E FORMA								
2ª	2 LIÑA E FORMA	B2.1	Elementos básicos na configuración da forma. A liña como elemento configurador.	B2.1	Describir graficamente obxectos naturais ou artificiais, amosando a comprensión da súa estrutura interna.	xan/ feb	4	
		B2.2	A perspectiva intuitiva e a súa aplicación no debuxo artístico.	B2.2	Empregar a liña para a configuración de formas e transmisión de expresividade.	feb	3	
	BLOQUE 3. A COMPOSICIÓN E OS SEUS FUNDAMENTOS							
	3 A COMPOSICIÓN	B3.1	Composición intuitiva. Concepto de equilibrio visual.	B3.1	Elaborar composicións analíticas, descritivas e expresivas con diferentes graos de iconicidade.	mar	2	
B3.2		Psicoloxía da forma. Leis visuais que rexen as relacións entre as formas do cadro.	B3.2	Aplicar as leis básicas da percepción visual ao representar distintos volumes xeométricos ou orgánicas dentro dun espazo compositivo, atendendo ás proporcións e á perspectiva.	mar	2		
BLOQUE 4. A LUZ. O CLAROSCURO E A TEXTURA								
3ª	4 LUZ E TEXTURA	B4.1	A mancha como elemento configurador do volume. O claroscuro.	B4.1	Representar o volume de obxectos e espazos tridimensionais mediante a técnica do claroscuro.	abr	3	
		B4.2	A construción das sombras. Valores tonais.	B4.2	. Valorar a influencia da luz como configuradora de formas e o seu valor expresivo.	abr/m	4	
		B4.3	Iluminación. Tipos de luz e o seu comportamento.	B4.3	Explorar as posibilidades expresivas da textura visual e o claroscuro	maio	3	
	BLOQUE 5. A COR							
5 A COR	B5.1	Teoría da cor. Natureza. Dimensións e comportamento da cor.	B5.1	. Coñecer e aplicar os fundamentos teóricos sobre a cor e as relacións cromáticas, tanto na expresión gráfico-plástica como na análise de diversas manifestacións artísticas.	xun	2		
	B5.2	Expresividade da cor.			xun	2		

8.- RELACIONAR ASPECTOS CURRICULARES PARA CADA UNIDADE OBRADOIRO DE ARTE 1º BACHARELATO

UD	I.Cont.	I.C.A.	I.E.A.	Estandar de aprendizaxe	C.C.	G.M.C.	Peso	Inst.	T.Transv.
----	---------	--------	--------	-------------------------	------	--------	------	-------	-----------

									Rub.	Act.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV
1	B1.1.	B1.1	DA1.B1.1.1.	Valora e coñece a importancia do debuxo artístico, as súas aplicacións e as súas manifestacións a través da historia e na actualidade, co estudo e a observación de obras e artistas significativos/as.	CSC/CCEC	80%	10%	80%	20%	X	X	X				X	
			DA1.B1.1.2.	Selecciona, relaciona e emprega con criterio a terminoloxía específica, de forma oral e escrita, en postas en común ou probas individuais, aplicada a producións propias ou alleas.	CCL	80%	10%	80%	20%		X	X				X	X
	B1.2.	B1.2	DA1.B1.2.1.	Utiliza con propiedade os materiais e os procedementos máis idóneos para representar e expresarse en relación ás linguaxes gráficas, adecuándoos ao obxectivo plástico desexado	CSIEE/CCEC	80%	5%	80%	20%			X	X	X	X		
	B1.3	B1.3	DA1.B1.3.1	Mantén o seu espazo de traballo e o seu material en perfecto estado, e achégao á aula cando é necesario para a elaboración das actividades	CSC	100%		80%	20%			X				X	X
			DA1.B1.3.2.	Amosa unha actitude autónoma e responsable, respectando o traballo propio e alleo.	CSIEE	100%		80%	20%			X		X	X		
2	B2.1	B2.1	DA1.B2.1.1.	Utiliza a liña na descrición gráfica de obxectos expresando volume, movemento, espazo e sensacións subxectivas.	CSIEE/CCEC	90%	10%	80%	20%			X	X	X	X		
			DA1.B2.1.2.	Representa formas naturais e artificiais, de maneira analítica ou expresiva, atendendo á comprensión da súa estrutura interna.	CSIEE/CCEC	80%	10%	80%	20%			X		X	X		
	B2.2	B2.2	DA1.B2.2.1.	Comprende e representa as formas desde distintos puntos de vista.	CSIEE/CCEC	80%	10%	80%	20%			X		X	X		
			DA1.B2.2.2	Describe graficamente as formas atendendo ás súas proporcións, relacionándoas con formas xeométricas simples.	CMCCT	80%		80%	20%		X	X		X	X		
3	B3.1	B3.1	DA1.B3.1.1	Selecciona os elementos gráficos esenciais para a representación da realidade observada segundo a función que se persiga (analítica ou subxectiva) e o seu grao de iconicidade.	CSIEE/CCEC	70%	10%	80%	20%			X		X	X		
	B3.2	B3.2	DA1.B3.2.1	Relaciona e representa as formas no plano atendendo ás leis visuais asociativas, ás organizacións compositivas, ao equilibrio e ás direccións visuais en composicións cunha finalidade expresiva, analítica ou descritiva.	CAA	70%		80%	20%			X		X	X		
4	B4.1	B4.1	DA1.B4.1.1	Representa o volume, o espazo e a textura aplicando técnicas gráfico-plásticas mediante valores lumínicos.	CSIEE/CCEC	80%		80%	20%	X	X	X			X	X	
	B4.2	B4.2	DA1.B4.2.1	Coñece o valor expresivo e configurador da luz, en valores tanto acromáticos como cromáticos, e explicar verbalmente eses valores en obras propias e alleas.	CSIEE/CCEC/CCL	80%	10%	80%	20%			X		X	X		
	B4.3	B4.3	DA1.B4.3.1	Observa e utiliza a textura visual con procedementos gráfico-plásticos, con fins expresivos e configuradores, en obras propias e alleas.	CSIEE/CCECCEC/CD	80%	10%	80%	20%			X		X	X		
5	B5.1	B5.1	DA1.B5.1.1	Aplica a cor seguindo as dimensións desta (valor-luminosidade, saturación-intensidade e croma-ton) na representación de composicións e formas naturais e artificiais.	CSIEE/CCEC	80%	10%	80%	20%			X		X	X		
			DA1.B5.1.2	Demostra o coñecemento, con explicacións orais, escritas e gráficas, dos fundamentos teóricos da cor en composicións e estudos cromáticos.	CCL/CCEC	70%		80%	20%	X	X	X		X	X		

B5.2	DA1.B5.1.3	Aplica de maneira expresiva a cor na obra plástica persoal.	CCEC	80%		80%	20%			X		X	X	
	DA1.B5.1.4	Analiza o uso da cor observando as producións artísticas de referencia en todas as súas manifestacións.	CSIEE/CD	80%		80%	20%	X	X	X		X	X	
	DA1.B5.1.5	Representa os matices cromáticos, a partir de observación do natural, mediante a mestura de cores primarias.	CSIEE/CCEC	80%		80%	20%			X		X	X	

LEENDA COMPETENCIAS

CCL	Comunicación lingüística
CMCC	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía
CD	Competencia dixital
CAA	Competencia aprender a aprender
CSC	Competencias sociais e cívicas
CSIEE	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor
CCEC	Conciencia e expresións culturais

LEENDA TRANSVERSAIS

CL	Comprensión lectora
EOE	Expresión oral e escrita
CA	Comunicación audiovisual
TIC	Tecnoloxías da información e comunicación
EMP	Emprendemento
EC	Educación cívica
PV	Prevención da violencia

(1) A partir de cada estándar pódese determinar “indicadores de logro” máis precisos que indiquen o nivel de adquisición do mesmo. (O instrumento máis idóneo é a rúbrica)

(2) As rúbricas soen utilizarse para avaliar as producións do alumnado: traballos de aplicación, sínteses e textos escritos...

9.- COMPETENCIAS CLAVE

Antes de concretar como contribúe a materia de Debuxo Técnico ao desenrolo das competencias clave, analizaremos, en primeiro lugar, qué son, cantas son e qué elementos fundamentais as definen.

Enténdese por competencia a capacidade de poñer en práctica e de xeito integrado, en contextos e situacións diferentes, os coñecementos, as habilidades e as actitudes persoais adquiridos durante a etapa educativa, co fin de lograr a realización axeitada de actividades e a resolución eficaz de problemas complexos.

As competencias teñen tres compoñentes: un saber (un contido), un saber facer (un procedemento, una habilidade, una destreza, etc.) e un saber ser o saber estar (una actitude determinada).

As competencias clave teñen as características seguintes:

1. Promoven o desenrolo de capacidades, mais que a asimilación de contidos, anque estean sempre presentes á hora de concretar os aprendizaxes.
2. Teñen en conta o carácter aplicativo dos aprendizaxes. Enténdese que unha persoa competente é aquela capaz de resolver os problemas propios de seu ámbito de actuación.
3. Baséanse no seu carácter dinámico, posto que se desenrolan de xeito progresivo e poden ser adquiridas en situacións e institucións formativas diferentes.
4. Teñen un carácter interdisciplinar e transversal, posto que integran aprendizaxes procedentes de distintas disciplinas.
5. Son punto de encontro entre a calidade e a equidade, xa que pretenden garantir unha educación que dea resposta as necesidades reais da nosa época (calidade) e que sirva de base común a todos os cidadáns (equidade).

Ao rematar bacharelato, os alumnos deberán ter adquirido, nun grado axeitado, as chamadas competencias clave, e dicir, os coñecementos, destrezas e actitudes que os individuos necesitan para desenrolar funcións sociais e incorporarse a vida activa con responsabilidade e competencia, e estar capacitado para un aprendizaxe o longo da súa vida e para chegar, con garantías de éxito, a educación superior.

A competencia en comunicación lingüística, a competencia matemática e as competencias básicas en ciencia e tecnoloxía son os tres bloques competenciais no que debe potenciarse o desenrolo na etapa do bacharelato. Vexamos que elementos fundamentais conforman cada unha das sete competencias clave que se deben adquirir ao término da etapa.

1. COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA (CCL)	
Definición	Habilidade no uso da linguaxe para a comunicación, a representación, comprensión e interpretación da realidade, a construción do coñecemento e a organización do pensamento, as emocións e a conduta.
Coñecementos	•Compoñente lingüístico. •Compoñente pragmático-discursivo.

	<ul style="list-style-type: none"> •Compoñente sociocultural. •Compoñente estratéxico. •Compoñente persoal.
Destrezas	<ul style="list-style-type: none"> •Ler e escribir. •Escoitar e responder. •Dialogar, debater e conversar. •Expoñer, interpretar e resumir. •Facer creacións propias.
Actitudes	<ul style="list-style-type: none"> •Respecto as normas de convivencia. •Desenrolo dun espírito crítico. •Respecto aos dereitos humanos e o pluralismo. •Concepción do diálogo como ferramenta primordial para a convivencia, a resolución de conflitos e o desenrolo das capacidades afectivas. •Actitude de curiosidade, interese e creatividade. •Recoñecemento das destrezas inherentes a esta competencia como fontes de pracer.
2. COMPETENCIA MATEMÁTICA E COMPETENCIAS BÁSICAS EN CIENCIA E TECNOLOXÍA (CMCT)	
Definición	<p>A competencia matemática implica a capacidade de aplicar o razoamento matemático a as súa ferramentas para describir, interpretar e predicir distintos fenómenos no seu contexto.</p> <p>As competencias básicas en ciencia e tecnoloxía proporcionan un achegamento ao mundo físico e a interacción responsable con el dende acios, tanto individuais como colectivas, orientadas a conservación e mellora do medio natural, decisivas para a protección e mantemento da calidade de vida e ol progreso dos pobos.</p>
Coñecementos	<ul style="list-style-type: none"> •Números, medidas e estruturas. •Operacións e as representacións matemáticas. •Comprensión dos termos e conceptos matemáticos. •Os saberes os coñecementos científicos relativos a física, a química, a bioloxía, a xeoloxía, as matemáticas e a tecnoloxía, os cales derívanse de conceptos, procesos e situacións interconectadas.
Destrezas	<ul style="list-style-type: none"> •Aplicacións dos principios e procesos matemáticos en distintos contextos, para emitir xuízos fundados e seguir cadeas argumentais na realización de cálculos, análises de gráficos e representacións matemáticas e manipulación de expresións alxébricas, incorporando os medios dixitais cando sexa oportuno. •Creación de descrições e explicacións matemáticas que levan implícitas a

	<p>interpretación de resultados matemáticos e a reflexión sobre a súa adecuación ao contexto, igual que a determinación de si as solucións son axeitadas e teñen sentido na situación na que se presentan.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Usar os conceptos, procedementos e ferramentas na resolución dos problemas que podan xurdir nunha situación determinada ao longo da vida. • Usar e manipular ferramentas e máquinas tecnolóxicas. • Usar datos e procesos científicos para chegar a un obxectivo. • Identificar preguntas. • Resolver problemas. • Chegar a unha conclusión. • Tomar decisións baseadas nas probas e argumentos.
Actitudes	<ul style="list-style-type: none"> • Rigor, respecto dos datos e veracidade. • Asunción de criterios éticos asociados a ciencia e a tecnoloxía. • Interese pola ciencia, e apoio a investigación científica e a valoración do coñecemento científico. • Sentido da responsabilidade na relación a conservación dos recursos naturais e as cuestións medioambientais, e a adopción dunha actitude axeitada para lograr unha vida física e mental saudable nun entorno natural e social.
3. COMPETENCIA DIXITAL (CD)	
Definición	Habilidade para buscar e procesar información mediante un uso creativo, crítico e seguro das TIC.
Coñecementos	<ul style="list-style-type: none"> • Técnicas e estratexias de acceso a información. • Ferramentas tecnolóxicas. • Manexo de distintos soportes: oral, escrito, audiovisual, multimedia e dixital.
Destrezas	<ul style="list-style-type: none"> • Acceder, buscar e seleccionar criticamente a información. • Interpretar e comunicar información. • Eficacia técnica.
Actitudes	<ul style="list-style-type: none"> • Autonomía. • Responsabilidade crítica. • Actitude reflexiva.
4. APRENDER A APRENDER (CAA)	
Definición	Habilidade para iniciar, organizar e persistir no aprendizaxe.
Coñecementos	<ul style="list-style-type: none"> • Coñecemento das capacidades persoais. • Estratexias para desenrolar as capacidades persoais. • Atención, concentración e memoria. • Motivación. • Comprensión e expresións lingüísticas.

Destrezas	<ul style="list-style-type: none"> •Estudar e observar. •Resolver problemas. •Planificar proxectos. •Recoller, seleccionar e tratar distintas fontes de información. •Ser capaz de autoavaliarse.
Actitudes	<ul style="list-style-type: none"> •Confianza nun mesmo. •Recoñecemento axustado da competencia persoal. •Actitude positiva ante a toma de decisións. •Perseveranza na aprendizaxe. •Valoración do esforzo e a motivación.
5. COMPETENCIAS SOCIAIS E CÍVICAS (CSC)	
Definición	Habilidade para usar os coñecementos e actitudes sobre a sociedade, entendida dende as diferentes perspectivas, na súa concepción dinámica, cambiante e complexa, para interpretar fenómenos e problemas sociais en contextos cada vez mais diversificados; para elaborar respostas, tomar decisións e resolver conflitos, así como para conectar con outras persoas e grupos conforme as normas baseadas no respecto mutuo e nas conviccións democráticas.
Coñecementos	<ul style="list-style-type: none"> •Coñecemento crítico dos conceptos de democracia, xustiza, igualdade, cidadanía e dereitos humanos e civís. •Coñecemento dos acontecementos mais salientables e as principais tendencias nas historias nacional, europea e mundial. •Comprensión dos procesos sociais e culturais de carácter migratorio que implican a existencia de sociedades multiculturais nun mundo globalizado. •Coñecementos que permitan comprender e analizar de maneira crítica os códigos de conduta e os usos xeralmente aceptados nas distintas sociedades e ambientes, así como a súas tensións e procesos de cambio. •Conceptos básicos relativos ao individuo, ao grupo, a organización do traballo, a igualdade e a non discriminación entre homes e mulleres e entre diferentes grupos étnicos o culturais, a sociedade e a cultura. •Comprender as dimensións intercultural e socioeconómica das sociedades europeas, e percibir as identidades culturais e nacionais como un proceso sociocultural dinámico e cambiante en interacción ca europea, nun contexto de crecente globalización.
Destrezas	<ul style="list-style-type: none"> •Capacidade de comunicarse dun xeito construtivo nos distintos ambientes sociais e culturais. •Mostrar tolerancia, expresar e comprender puntos de vista diferentes. •Negociar sabendo inspirar confianza e sentir empatía. •Habilidade para contactar eficazmente no ámbito público e manifestar solidariedade e interese por resolver os problemas que afecten a comunidade. •Reflexión crítica e creativa. •Participación construtiva nas actividades de la comunidade.

	<ul style="list-style-type: none"> •Toma de decisións, en particular, mediante el exercicio do voto e da actividade social e cívica.
Actitudes	<ul style="list-style-type: none"> •Seguridade nun mesmo, integridade e honestidade. •Interese poño desenrolo socioeconómico e a súa contribución a un maior benestar social. •Comunicación intercultural, diversidade de valores e respecto as diferencias, comprometéndose a superación de prexucios. •Pleno respecto dos dereitos humanos. •Vontade de participar na toma de decisións democráticas. •Sentido da responsabilidade. •Comprensión e respecto dos valores baseados nos principios democráticos. •Participación construtiva en actividades cívicas. •Apolo a diversidade e a cohesión social e a desenrolo sostible. •Vontade de respectar os valores e a intimidade dos demais, e a recepción reflexiva e crítica da información procedente dos medios de comunicación.
6. SENTIDO DE INICIATIVA E ESPÍRITO EMPRENDEDOR (SIEE)	
Definición	Capacidade para adquirir e aplicar unha serie de valores e actitudes, e de elixir con criterio propio, transformando as ideas en accións.
Coñecementos	<ul style="list-style-type: none"> •Autocoñecemento. •Establecemento de obxectivos. •Planificación e desenrolo dun proxecto. •Habilidades sociais e de liderado.
Destrezas	<ul style="list-style-type: none"> •Responsabilidade e auto-estima. •Perseveranza e resiliencia. •Creatividade. •Capacidade para calcular e asumir retos responsablemente.
Actitudes	<ul style="list-style-type: none"> •Control emocional. •Actitude positiva ante o cambio. •Flexibilidade.
7. CONCIENCIA E EXPRESIÓNS CULTURAI (CEC)	
Definición	Habilidade para comprender, apreciar e valorar, con espírito crítico e actitude aberta e respectuosa, diferentes manifestacións culturais, e interesarse na conservación como patrimonio cultural.
Coñecementos	<ul style="list-style-type: none"> •Linguaxes e manifestacións artísticas. •Técnicas e recursos específicos.
Destrezas	<ul style="list-style-type: none"> •Comprender, apreciar e valorar criticamente. •Facer creacións propias.

Actitudes	<ul style="list-style-type: none"> •Curiosidade, interese e creatividade. •Recoñecemento das manifestacións culturais e artísticas como fontes de pracer e disfrute persoal. •Valoración responsable e actitude de protección do patrimonio.
------------------	---

EDUCACIÓN PLÁSTICA VISUAL E AUDIOVISUAL. CONTRIBUCIÓN DA MATERIA Á ADQUISICIÓN DAS COMPETENCIAS CLAVE

A materia «Educación Plástica Visual e Audiovisual» xoga un papel relevante para que os alumnos alcancen os obxectivos da etapa e adquiren as competencias clave porque:

- Contribúe, especialmente, a adquirir a **competencia en conciencia e expresións culturais**. Nesta etapa ponse a énfase en ampliar o coñecemento dos diferentes códigos artísticos e na utilización das técnicas e os recursos que lles son propios. O alumnado aprende a mirar, ver, observar e percibir, e desde o coñecemento da linguaxe visual, a apreciar os valores estéticos e culturais das producións artísticas. Por outra banda, contribúese a esta competencia cando se experimenta e investiga con diversidade de técnicas plásticas e visuais e se é capaz de expresarse a través da imaxe.
- Colabora en gran medida na adquisición da **competencia de sentido da iniciativa e espírito emprendedor**, dado que todo proceso de creación supón converter unha idea nun produto e, por iso, en desenvolver estratexias de planificación, de previsión de recursos, de anticipación e avaliación de resultados. En resumo, sitúa o alumnado ante un proceso que o obriga a tomar decisións de maneira autónoma. Todo este proceso, xunto co espírito creativo, a experimentación, a investigación e a autocrítica, fomenta a iniciativa e autonomía persoal.
- Esta materia constitúe un bo vehículo para o desenvolvemento das **competencias sociais e cívicas**. Naquela medida en que a creación artística supoña un traballo en equipo, promoveranse actitudes de respecto, tolerancia, cooperación, flexibilidade, e contribuirase á adquisición de habilidades sociais. Por outra banda, o traballo con ferramentas propias da linguaxe visual, que inducen ao pensamento creativo e á expresión de emocións, vivencias e ideas, proporciona experiencias directamente relacionadas coa diversidade de respostas ante un mesmo estímulo e a aceptación das diferenzas.
- Na **competencia para aprender a aprender** contribúese na medida en que se favoreza a reflexión sobre os procesos e experimentación creativa, xa que implica a toma de conciencia das propias capacidades e recursos, así como a aceptación dos propios erros como instrumento de mellora.
- A importancia que adquiren no currículo os contidos relativos ao medio audiovisual e multimedia expresa o papel que se outorga a esta materia na adquisición da **competencia en tratamento da información** e en particular ao mundo da imaxe que esta información incorpora. Ademais, o uso de

recursos tecnolóxicos específicos non só supón unha ferramenta potente para a produción de creacións visuais, senón que á súa vez colabora na mellora da competencia dixital.

- Aprender a desenvolverse con comodidade a través da linguaxe simbólica é obxectivo da materia, así como afondar no coñecemento de aspectos espaciais da realidade, mediante a xeometría e a representación obxectiva das formas. As capacidades descritas anteriormente contribúen a que o alumnado adquira **competencia matemática**. Da mesma maneira, a Educación Plástica Visual e Audiovisual contribúe tamén á adquisición das **competencias básicas en ciencia e tecnoloxía** mediante a utilización de procedementos relacionados co método científico, como a observación, a experimentación, o descubrimento, a reflexión e a análise posterior. Así mesmo introduce valores de sustentabilidade e reciclaxe en canto á utilización de materiais para a creación de obras propias, a análise de obras alleas e a conservación do patrimonio cultural.
- En canto á **competencia en comunicación lingüística**, toda forma de comunicación posúe uns procedementos comúns, e, como tal, a Educación Plástica e Visual permite facer uso duns recursos específicos para expresar ideas, sentimentos e emocións, á vez que permite integrar a linguaxe plástica e visual con outras linguaxes e, con iso, enriquecer a comunicación.

DEBUXO TÉCNICO I E II. CONTRIBUCIÓN DA MATERIA Á ADQUISICIÓN DAS COMPETENCIAS CLAVE

A materia de Debuxo Técnico, como materia de modalidade de Ciencias en Bacharelato, xoga un papel relevante para que os alumnos alcancen os obxectivos da etapa e adquiran as competencias clave porque:

- A **competencia en conciencia e expresións culturais** é a que se vincula de xeito mais natural ca materia «Debuxo Técnico ». Esta materia proporciona un ámbito de vivenzas, relacións y coñecementos que fan posible a familiarización cos diferentes códigos do debuxo técnico dende o contexto do entorno próximo (Galiza), ata a totalidade do Estado e da comunidade internacional. A materia da ferramentas que permiten, por un lado, ampliar as posibilidades de representación mental e coñecemento e, por outro, as posibilidades de expresión e creación. Dende o principio aprenderá a captar, atender, manter a atención, discriminar, relacionar e apreciar os valores estéticos e culturais das proporcións xeométricas, tanto as propias como as dos demais. Grazas as posibilidades expresivas, facilítase a comunicación aos outros de ideas e sentimentos, a liberación de tensións e a manifestación destas en produtos novos, persoais e orixinais. O dominio desta competencia exige identificar os elementos básicos, os materiais, soportes, ferramentas do debuxo técnico así como o coñecemento dos seus principios fundamentais.
- Por outra banda, o desenrolo desta competencia facilitará a interpretación crítica, por parte do alumno, de imaxes do entorno cultural, sendo sensible a súas cualidades plásticas, estéticas e funcionais. Ademais recoñecerá a importancia dos valores culturais e estéticos do patrimonio que se poden apreciar no entorno galego, español e universal contribuindo a seu respecto, conservación e mellora, como parte do noso patrimonio cultural.

- Esta materia constitúe un bo vehículo para o desenvolvemento das **competencias sociais e cívicas**. Na medida na que a expresión e creación no debuxo técnico supoña un traballo en equipo, promoveranse actitudes de respecto, tolerancia, cooperación, flexibilidade, e contribuírase a adquisición de habilidades sociais. Por outra banda, o traballo con ferramentas propias da linguaxe visual, que inducen ao pensamento creativo e a expresión de emocións, vivencias e ideas, proporciona experiencias directamente relacionadas coa diversidade de respostas fronte un mesmo estímulo e a aceptación das diferenzas.
- O tratamento da información e, particularmente a **competencia dixital**, vense moi favorecidos polos traballos propios da materia relacionándoos coa aplicación de recursos gráficos ou informáticos en función do debuxo que se queira facer e das finalidades do mesmo. Supón usar recursos tecnolóxicos específicos, a vez que colabora a adquisición da competencia dixital, permite facer as operacións necesarias para producir creacións de debuxo técnico, desenrolando a vez actitudes relacionadas coa motivación e o interese do propio alumno, coa utilización dos mesmos de xeito autónomo ou en grupo, así como a valoración de forma crítica e reflexiva da numerosa información dispoñible, o interese por utilizala como vehículo de comunicación, e finalmente, a sensibilidade cara un uso responsable e seguro.
- Tamén dende o Debuxo Técnico traballárase na adquisición da **competencia de sentido da iniciativa e espírito emprendedor**, competencia que se estimula a partir da formación dun espírito crítico, capaz de cuestionar dogmas e desafiar danos, dende a aventura que supón enfrontarse a problemas abertos e participar na construción tentativa de solucións. Como todo proceso de creación, o debuxo técnico supón converter unha idea nun produto e, por elo, implica desenrolar estratexias de planificación, asumir retos, prever os recursos necesarios, tomar decisións, anticiparse aos problemas e avaliar os resultados. En resumo, pon ao alumnado ante un proceso que lle obriga a tomar decisións de xeito autónomo. Este proceso contribúe a convivir coa incerteza controlando ao mesmo tempo os procesos de toma de decisións, o que, xunto co espírito creativo, a experimentación, a investigación e a autocrítica, fomenta a iniciativa e autonomía persoal, ao favorecer reflexións sobre os procesos e experimentación creativa, que implica a toma de conciencia das propias capacidades e recursos, así como a aceptación dos propios erros como instrumento de mellora. Todo elo incide, a vez, na adquisición da competencia de aprender a aprender.
- O Debuxo Técnico exige e facilita o desenvolvemento de habilidades relacionadas co pensamento científico: formular hipóteses, mirar, experimentar, descubrir, reflexionar, analizar, extraer conclusións e xeneralizar. Todo elo implica unha relación clara coas **competencias básicas en ciencias e tecnoloxía**. Por outra banda, aprender a desenvolverse con comodidade a través do linguaxe simbólico é un dos obxectivos da materia, así como o de aprofundar no coñecemento de aspectos espaciais da realidade, mediante a xeometría e a representación obxectiva das formas. Do mesmo xeito, a evolución nos elementos de percepción e estruturación do espazo a través dos contidos da xeometría e da representación das formas coopera de forma significativa a que o alumnado adquira a competencia matemática. Esta competencia permite usar as ferramentas matemáticas na comprensión dos fundamentos da xeometría métrica; inclúe a identificación e o uso de estratexias para usar razoamentos, símbolos e fórmulas matemáticas que permitan integrar coñecementos de debuxo técnico dentro dos procesos tecnolóxicos e en aplicacións da vida cotián no contexto galego, revisando e valorando o estado de consecución do proxecto ou actividade sempre que sexa necesario.
- A materia exige a configuración e a transmisión das ideas e informacións, o que vai indisolublemente unido ao desenvolvemento da **competencia en comunicación lingüística**. O coidado na precisión dos termos usados, no encadeamento axeitado das ideas ou na expresión verbal das relacións fará efectiva esta contribución. O dominio da terminoloxía específica permitirá, ademais, comprender suficientemente o que outros expresan sobre ela.

- Por outra banda, esta competencia relacionase co desenvolvemento das habilidades e estratexias para o uso da linguaxe verbal como vehículo para a representación mental e a comunicación na aula a hora de comprender e transmitir informacións relacionadas a datos, conceptos, principios, técnicas, materiais ou instrumentos. Doutra xeito, toda forma de comunicación posúe uns procedementos comúns, e, como tal, o Debuxo Técnico permite facer uso dunhas ferramentas específicas para expresar ideas, sentimentos e emocións, a vez que permite integrar o linguaxe plástico e visual con outras linguaxes e, con elas, fornecer a comunicación. Tamén a lectura de textos relacionados cos contidos da materia é esencial tamén: permitirá familiarizarse cos comentarios e valoracións de críticos e creadores de diversos ámbitos (cine, televisión, arquitectura, pintura, escultura); axudará aos alumnos a comprender, avaliar e forxar un criterio persoal.

No perfil da competencia da materia de Debuxo Técnico de Bacharelato inclúense as siglas que identifican as competencias clave a que a adquisición contribúe particularmente con cada estándar de aprendizaxe avaliábel.

OBRADOIRO DE ARTE. CONTRIBUCIÓN DA MATERIA Á ADQUISICIÓN DAS COMPETENCIAS CLAVE

A materia de Obradoiro de Arte, como materia de libre configuración en Bacharelato, xoga un papel relevante para que os alumnos alcancen os obxectivos da etapa e adquiran as competencias clave porque:

- **A competencia en conciencia e expresións culturais** é a que se vincula de xeito máis natural coa materia Obradoiro de Arte. Esta materia proporciona un ámbito de vivencias, relacións e coñecementos que fan posible a familiarización cos diferentes códigos da expresión artística dende o contexto do entorno próximo (Galiza), ata a totalidade do Estado e da comunidade internacional. A materia dá ferramentas que permiten, por un lado, ampliar as posibilidades de representación mental e coñecemento e, por outro, as posibilidades de expresión e creación. Dende o principio aprenderá a captar, atender, manter a atención, discriminar, relacionar e apreciar os valores estéticos e culturais das producións artísticas, tanto as propias como as dos demais. Grazas as posibilidades expresivas, facilítase a comunicación aos outros de ideas e sentimentos, a liberación de tensións e a manifestación destas en produtos novos, persoais e orixinais. O dominio desta competencia exige identificar os elementos básicos, os materiais, soportes, así como o coñecemento dos seus principios fundamentais.
- Por outra banda, o desenvolvemento desta competencia facilitará a interpretación crítica, por parte do alumno, de imaxes do entorno cultural, sendo sensible a súas cualidades plásticas, estéticas e funcionais. Ademais recoñecerá a importancia dos valores culturais e estéticos do patrimonio que se poden apreciar no entorno galego, español e universal contribuíndo a seu respecto, conservación e mellora, como parte do noso patrimonio cultural.
- Esta materia constitúe un bo vehículo para o desenvolvemento das **competencias sociais e cívicas**. Na medida na que a expresión e creación supoñen un traballo en equipo, promoveranse actitudes de respecto, tolerancia, cooperación, flexibilidade, e contribuirase a adquisición de habilidades sociais. Por outra banda, o traballo con ferramentas propias da linguaxe visual, que inducen ao pensamento creativo e a expresión de emocións, vivencias e ideas, proporciona experiencias directamente relacionadas coa diversidade de respostas fronte un mesmo estímulo e a aceptación das diferenzas.
- O tratamento da información e, particularmente a **competencia dixital**, vense moi favorecidos polos traballos propios da materia relacionándoos coa aplicación de recursos gráficos ou informáticos en función do traballo que se queira facer e das finalidades do mesmo. Supón usar recursos tecnolóxicos específicos, a vez que colabora a adquisición da competencia dixital, permite facer as

operacións necesarias para producir creacións artísticas, desenvolvendo á vez actitudes relacionadas ca motivación e o interese do propio alumno, ca utilización dos mesmos de xeito autónomo o en grupo, así como a valoración de forma crítica e reflexiva da numerosa información dispoñible, o interese por utilizala como vehículo de comunicación, e finalmente, a sensibilidade cara un uso responsable e seguro.

- Tamén dende o Obradoiro de Arte traballárase na adquisición da **competencia de sentido da iniciativa e espírito emprendedor**, competencia que se estimula a partires da formación dun espírito crítico, capaz de cuestionar dogmas dende a aventura que supón enfrontarse a problemas abertos e participar na construción tentativa de solucións. Como todo proceso de creación, supón converter unha idea nun produto e, por elo, implica desenrolar estratexias de planificación, asumir retos, prever os recursos necesarios, tomar decisións, anticiparse aos problemas e avaliar os resultados. En resumo, pon ao alumnado ante un proceso que lle obriga a tomar decisións de xeito autónomo. Este proceso contribúe a convivir ca incerteza controlando ao mesmo tempo os procesos de toma de decisións, o que, xunto co espírito creativo, a experimentación, a investigación e a autocrítica, fomenta a iniciativa e autonomía persoal, ao favorecer reflexións sobre os procesos e experimentación creativa, que implica a toma de conciencia das propias capacidades e recursos, así como a aceptación dos propios erros como instrumento de mellora. Todo elo incide, a vez, na adquisición da competencia de aprender a aprender.
- O Obradoiro de Arte exige e facilita o desenvolvemento de habilidades relacionadas co pensamento científico: formular hipóteses, mirar, experimentar, descubrir, reflexionar, analizar, extraer conclusións e xeneralizar. Todo elo implica una relación clara cas **competencias básicas en ciencias e tecnoloxía**. Por outra banda, aprender a desenvolverse con comodidade a través do linguaxe simbólico é un dos obxectivos da materia, así como o de afondar no coñecemento de aspectos espaciais da realidade, mediante a xeometría e a representación obxectiva das formas. Do mesmo xeito, a evolución nos elementos de percepción e estruturación do espazo a través dos contidos da xeometría e da representación das formas coopera de forma significativa a que o alumnado adquira a competencia matemática. Esta competencia permite usar as ferramentas matemáticas na comprensión dos fundamentos da xeometría métrica; inclúe a identificación e o uso de estratexias para usar razoamentos, símbolos e fórmulas matemáticas que permitan integrar coñecementos de debuxo técnico dentro dos procesos tecnolóxicos e en aplicacións da vida cotián no contexto galego, revisando e valorando o estado de consecución do proxecto ou actividade sempre que sexa necesario.
- A materia exige a configuración e a transmisión das ideas e informacións, o que vai indisolublemente unido ao desenrolo da **competencia en comunicación lingüística**. O coidado na precisión dos termos usados, no encadeamento axeitado das ideas ou na expresión verbal das relacións fará efectiva esta contribución. O dominio da terminoloxía específica permitirá, ademais, comprender suficientemente o que outros expresan sobre ela.
- Por outra banda, esta competencia relacionase co desenvolvemento das habilidades e estratexias para o uso da linguaxe verbal como vehículo para a representación mental e a comunicación na aula a hora de comprender e transmitir informacións relacionadas a datos, conceptos, principios, técnicas, materiais ou instrumentos. Doutro xeito, toda forma de comunicación posúa uns procedementos comúns, e, como tal, o Obradoiro de Arte permite facer uso duns recursos específicos para expresar ideas, sentimentos e emocións, a vez que permite integrar o linguaxe plástico e visual con outros linguaxes e, con elo, fornecer a comunicación. Tamén lectura de textos relacionados cos contidos da materia é esencial tamén: permitirá familiarizarse cos comentarios e valoracións de críticos e creadores de diversos ámbitos (cine, televisión, arquitectura, pintura, escultura); axudará aos alumnos a comprender, avaliar e forxar un criterio persoal.

10.- MEDIDAS PREVISTAS PARA ESTIMULAR O INTERESE E O HÁBITO DA LECTURA E A CAPACIDADE DE EXPRESARSE CORRECTAMENTE EN PÚBLICO

As materia de Educación Plástica Visual e Audiovisual, Debuxo Técnico e Obradoiro de Arte exigen a configuración e a transmisión de ideas e informacións. Así pois, o coidado na precisión dos termos, e o encadeamento axeitado das ideas ou na expresión verbal das relaciones fará efectiva a contribución desta materia ao desenrolo da competencia en comunicación lingüística, en particular no relativo a expresión e comprensión lectoras. O dominio da terminoloxía específica permitirá, ademais, comprender en profundidade o que outros expresan sobre ela.

O dominio e progreso da competencia lingüística nas súas catro dimensións (comunicación oral: escoitar e falar; e comunicación escrita: ler e escribir), terá de comprobarse a través de uso que o alumnado fai en situacións comunicativas diversas, facendo fincapé, particularmente, na consolidación da costume lectora e a expresión en público. Poden servir de modelo os seguintes exemplos de situacións, actividades e tarefas (que, na súa maioría, realízanse a diario) que deben ser tidas en conta a hora de avaliar o proceso de aprendizaxe:

Interese e costume da lectura

Realización de tarefas de investigación nas que sexa imprescindible ler documentos de distinto tipo e soporte.

- Lectura de instrucións escritas para a realización de actividades lúdicas.
- Lecturas recomendadas: divulgativas, biografías de grandes científicos, artistas, etc.
- Plan lector e participación en reunións literarias sobre libros do seu interese relacionados con eventos ou personaxes históricos.
- Elaboración en común de distintos proxectos de clase: un periódico, un blog, unha gaceta de noticias, etc.
- Visitas a librarías especializadas en artes plásticas e deseño gráfico.
- Practicar a lectura en voz alta, lendo, en tódalas sesións de clase, a parte correspondente aos contidos a tratar nesa sesión (do libro de texto ou calquera outro documento usado como recurso), instando ao alumno a mellorar aspectos como a velocidade, a entoación, o ritmo, a pronunciación, etc.
- Lectura comprensiva de textos continuos relacionados co plantexamento e resolución de problemas.
- A partir da lectura do enunciado das actividades a desenrolar, obter a idea principal da cuestión que se propón, para poder dar a resposta axeitada.
- A partir da lectura dun texto determinado (periódico, revista, etc.), indicar que cadro, que representación, que gráfico, que título de entre diversos posibles e o mais axeitado para o conxunto do texto ou para algunha parte do mesmo.
- Uso das TIC.

Expresión oral: expresarse correctamente en público

Realizar con carácter cotián actividades que permitan ao alumno exercitarse na expresión en público, tales como:

- A partir da lectura dun texto determinado, parafrasear oralmente o lido.
- Descrición oral axustada de relacións cuantitativas e espaciais e procedementos de resolución de problemas, usando a terminoloxía axeitada.
- Presentación de imaxes, táboas, carteis, etc., ca intención de que o alumno, so ou en grupo reducido, describa, narre, explique, razoe, xustifique e valore oralmente o propósito da información que ofrecen estes materiais.
- Presentación e defensa en público da proposta gráfica do alumno.
- A presentación pública, por parte do alumnado, dalgunha produción elaborada persoalmente ou en grupo, sobre algún tema de contido científico.
- O debates en grupo en torno a algún tema, asumindo para elo papeis o roles diferenciados (animador, secretario, moderador, participando, etc.).
- A exposición en voz alta dunha argumentación, dunha opinión persoal, dos coñecementos que se teñen en torno a algún tema puntual, como resposta a preguntas concretas, ou a cuestións mais xerais, como poden ser: “¿Que sabes de...?”, “¿Que pensas de...?”, “¿Que queres facer con...?”, “¿Que valor das a...?”, “¿Que consello darías neste caso?”, etc.

11.- OUTROS ELEMENTOS TRANSVERSAIS DO CURRÍCULO

Ademais dos elementos transversais de carácter instrumental dende a materia de Debuxo Técnico débense tratar outros contidos transversais e comúns, que o ordenamento educativo actual estende a tódalas materias.

No apartado da educación en valores, xa se puxo de manifesto o compromiso desta materia na educación cívica e constitucional, baseada no coñecemento e respecto polos valores constitucionais da liberdade, xustiza, igualdade e pluralismo político, con especial atención aos dereitos e deberes fundamentais: igualdade ante a lei, dereito a vida, liberdade relixiosa e ideolóxica, liberdade persoal, liberdade de expresión, dereito de reunión, asociación e participación, dereito a educación, ao traballo, etc.

Do mesmo xeito, propiciárase o coñecemento, valoración e respecto pola organización territorial do Estado en comunidades autónomas, así como a reflexión sobre os dereitos (igualdade de xénero, protección da familia, dereitos dos menores e maiores, dereito a educación, as prestacións sociais, dereito das persoas con discapacidade ou minusvalía, etc.) e deberes cidadáns (responsabilidade no uso dos recursos públicos, cumprimento das obrigacións fiscais, participación na vida civil, etc.).

Pola súa especial notabilidade, prestarase particular atención a realización de actividades que potencien a igualdade efectiva entre homes e mulleres que axuden a previr a violencia de xénero. É tamén importante cos alumnos adquiren formación en prevención e resolución pacífica de conflitos en tódolos ámbitos da vida persoal, familiar e social, baseada nos valores que sustentan a liberdade, a xustiza e a igualdade, e a prevención do terrorismo e de calquera tipo de violencia. Adoptarase unha postura decidida a favor da prevención da violencia de xénero, da violencia terrorista e de calquera forma de violencia, racismo o xenofobia. Nas sesións de clase, levarase a cabo unha toma de postura consciente para eliminar los prexuízos na asignación dos roles de xénero, propiciando en todo momento un tratamento absolutamente igualitario entre alumnos e alumnas. Do mesmo xeito, evitarase calquera actitude, comentario,

comportamento ou contido que supoña elementos sexistas ou se fundamenten en estereotipos que supoñan discriminación debida as distintas orientacións sexuais ou a asignación sexista de roles, e, adoptarase unha postura decidida a favor da prevención da violencia de xénero, da violencia terrorista e de calquera forma de violencia, racismo ou xenofobia.

Tamén neste apartado de educación en valores comentouse a incorporación de elementos curriculares relacionados co desenvolvemento sostible e co medioambiente. Aspectos relativos ao uso responsable do material de debuxo que debería durar para todo o período formativo do alumno, pode ser un bo punto de partida para falar da necesidade de preservar os recursos naturais (tales como as materias primas, as fontes de enerxía, etc.) e criticar a presión consumista que fire a natureza acelerando o uso dos recursos non renovables e xerando toneladas de lixo non biodegradable.

Todo isto debe conducir ao alumnado a desenvolver valores como a solidariedade e o respecto aos demais e cara ao medioambiente, e o recoñecemento do que o planeta Terra non nos pertence de xeito nacional (e, moito menos, rexional, local ou individualmente), senón que é un ben global do que temos que facer un uso consciente para poder subsistir e ao que debemos coidar para que o resto da humanidade, e as xeracións futuras, poidan utilizalo tamén; debemos colaborar na tarefa global de preservala. Deste xeito, ademais, podemos enlazar ca educación cívica do alumnado.

Neste campo pódese traballar o valor da cooperación, de xeito que se consiga entre todos un desenvolvemento sostible sen asfixiar noso planeta con tanta lixo, e da responsabilidade ao facer referencia a que produtos debemos comprar segundo a súa forma de produción e o envasado que se emprega nos mesmos.

A educación para a igualdade de sexos intenta evitar a discriminación por motivo sexual que aínda persiste na nosa sociedade, tanto no ámbito do traballo científico coma en outros cotiáns. Por outra banda, tamén débese usar unha linguaxe “coeducativa” en todo momento, e tanto as imaxes como os textos que se usen deben excluír calquera discriminación por razón de sexo. Esta situación real debe servir como base para realizar unha educación para a igualdade de oportunidades que se estenda non so ao entorno científico, seno a tódolos aspectos da vida cotián.

Segundo o anterior, coa coeducación trabállanse valores como o diálogo e o respecto, posto que dentro do que sería o campo da investigación científica debese estar aberto as comentarios dos demais, sen importar de quen veñan, tendo en conta que a muller e o home son persoas iguais cas mesmas facultades intelectuais.

Ademais, prestarase atención ao desenvolvemento de habilidades que estimulen a adquisición e desenvolvemento do espírito emprendedor, a partir de aptitudes como a creatividade, a autonomía, a iniciativa, o traballo en equipo, a confianza nun mesmo, a capacidade de comunicación, a adaptabilidade, a observación e o análises, a capacidade de sínteses, a visión emprendedora e o sentido crítico. Con este fin, propoñeranse actividades que axuden a:

- Adquirir estratexias que axuden a resolver problemas: identificar os datos e interpretalos, recoñecer que datos faltan para poder resolver o problema, identificar a pregunta e analizar que é o que nos preguntan.
- Desenvolver exercicios de creatividade colectiva entre os alumnos que axuden a resolver unha necesidade cotián.
- Ter iniciativa persoal e tomar decisións dende o seu espírito crítico.
- Aprender a equivocarse e ofrecer as súas propias respostas.
- Traballar en equipo, negociar, cooperar e construír acordos.
- Desenvolver habilidades cognitivas (expresión e comunicación oral, escrita e plástica; aplicación de recursos TIC na aula, etc.) e sociais (comunicación, cooperación, capacidade de relación co entorno, empatía,

habilidades directivas, capacidade de planificación, toma de decisións e asunción de responsabilidades, capacidade organizativa, etc.).

EDUCACIÓN PLÁSTICA VISUAL E AUDIOVISUAL. 1º, 3º E 4º DA ESO

12.- METODOLOXÍA DIDÁCTICA DA EDUCACIÓN PLÁSTICA VISUAL E AUDIOVISUAL EN 1º, 3º, 4º DA ESO.

1.- Aspectos xerais

Os principios psicopedagóxicos xerais xorden das teorías do proceso de ensinanza e aprendizaxe, que, á súa vez, se desprenden do marco teórico ou paradigma que as ampara. O noso enfoque baséase nos principios xerais ou ideas-eixe seguintes:

1. **Partir do nivel de desenvolvemento do alumno.** Este principio esixe atender simultaneamente á competencia cognitiva correspondente ao nivel de desenvolvemento no que se atopan os alumnos, por unha banda, e aos coñecementos previos que estes posúen en relación co que se quere que aprendan, por outra. Isto débese a que o inicio dunha nova aprendizaxe escolar debe comezar a partir dos conceptos, representacións e coñecementos que construíu o alumno nas súas experiencias previas.
2. **Asegurar a construción de aprendizaxes significativas e a aplicación dos coñecementos á vida.** Para asegurar unha aprendizaxe significativa deben cumprirse varias condicións. En primeiro lugar, o contido debe ser potencialmente significativo, tanto desde o punto de vista da estrutura lóxica da materia que se está traballando como da estrutura psicolóxica do alumno. En segundo lugar, é necesario que o alumno teña unha actitude favorable para aprender de xeito significativo, é dicir, que estea motivado para conectar o novo que está aprendendo co que el xa sabe, co fin de modificar as estruturas cognitivas anteriores. Se se producen aprendizaxes verdadeiramente significativas, conséguense un dos obxectivos principais da educación: asegurar a funcionalidade do aprendido; é dicir, que os coñecementos adquiridos poidan ser utilizados nas circunstancias reais nas que os alumnos os necesiten (transferencia).
3. **Facilitar a realización de aprendizaxes significativas por si sós.** É necesario que os alumnos sexan capaces de aprender a aprender. Para iso hai que prestar especial atención á adquisición de estratexias de planificación da propia aprendizaxe e ao funcionamento da memoria comprensiva. A memoria non é só o recordo do aprendido, senón tamén o punto de partida para realizar novas aprendizaxes. Canto máis rica sexa a estrutura cognitiva onde se almacena a información e as aprendizaxes realizadas, máis fácil será poder realizar aprendizaxes significativas por un mesmo.

4. **Modificar esquemas de coñecemento.** A estrutura cognitiva dos alumnos concíbese como un conxunto de esquemas de coñecemento que recollen unha serie de informacións, que poden estar organizadas en maior ou menor grao e, polo tanto, ser máis ou menos axeitadas á realidade. Durante o proceso de aprendizaxe, o alumno debería recibir informacións que entren en contradición cos coñecementos que ata ese momento posúe e que, dese modo, rompan o equilibrio inicial dos seus esquemas de coñecemento. Superada esta fase, volverá o equilibrio, o que supón unha nova seguridade cognitiva, grazas á acomodación de novos coñecementos, pois só desa maneira pódese aprender significativamente.
5. **Adestrar diferentes estratexias de metacognición.** Unha maneira de asegurar que os alumnos aprenden a aprender, a pensar, é facilitarlles ferramentas que lles permitan reflexionar sobre aquilo que lles funciona ben e aquilo que non logran facer como querían ou se lles pedía; deste xeito consolidan formas de actuar exitosas e descartan as demais. Ademais, mediante a metacognición, os alumnos son conscientes de que saben e, polo tanto, poden afondar nese coñecemento e aplicalo con seguridade en situacións novas (transferencia), tanto de aprendizaxe como da vida real.
6. **Potenciar a actividade e interactividade nos procesos de aprendizaxe.** A actividade consiste en establecer relacións ricas e dinámicas entre o novo contido e os coñecementos previos que o alumno xa posúe. Non obstante, é preciso considerar que, aínda que o alumno é o verdadeiro artífice do proceso de aprendizaxe, a actividade educativa é sempre interpersoal, e nela existen dous polos: o alumno e o profesor.

2.-Principios didácticos

Estes principios psicopedagóxicos implican ou concréntanse nunha serie de principios didácticos, a través dos cales se especifican novos condicionantes nas formas de ensinanza-aprendizaxe, que constitúen un desenvolvemento máis pormenorizado dos principios metodolóxicos establecidos no currículo:

1. Asegurar a relación das actividades de ensino e aprendizaxe coa vida real do alumnado, partindo, sempre que sexa posible, da súa propia experiencia.
2. Diseñar actividades de ensino-aprendizaxe que permitan aos alumnos establecer relacións substantivas entre os coñecementos e experiencias previas e as novas aprendizaxes, facilitando deste xeito a construción de aprendizaxes significativas.
3. Organizar os contidos arredor de eixes que permitan abordar os problemas, as situacións e os acontecementos dentro dun contexto e na súa globalidade.
4. Favorecer a interacción alumno-profesor e alumno-alumno, para que se produza a construción de aprendizaxes significativas e a adquisición de contidos de claro compoñente cultural e social.
5. Potenciar o interese espontáneo dos alumnos no coñecemento dos códigos convencionais e instrumentos de cultura, mesmo sabendo que as dificultades que estas aprendizaxes implican poden desmoralizalos; é necesario prevelas e graduar as actividades en consecuencia.
6. Ter en conta as peculiaridades de cada grupo e os ritmos de aprendizaxe de cada alumno en concreto, para adaptar os métodos e recursos ás diferentes situacións.
7. Proporcionar continuamente información ao alumno sobre o momento do proceso de aprendizaxe no que se atopa, clarificando os obxectivos que debe conseguir, facéndoo tomar conciencia das súas posibilidades e das dificultades que debe superar, e propiciando a construción de estratexias de aprendizaxe innovadoras.
8. Impulsar as relacións entre iguais proporcionando pautas que permitan a confrontación e modificación de puntos de vista, a coordinación de intereses, a toma de decisións colectivas, a axuda mutua e a superación de conflitos mediante o diálogo e a cooperación.
Diseñar actividades para conseguir a plena adquisición e consolidación de contidos tendo en conta que moitos deles non se adquiren unicamente a través das actividades desenvolvidas no contexto da aula, pero

que o funcionamento da escola como organización social si pode facilitar: participación, respecto, cooperación, solidariedade, tolerancia, liberdade responsable, etc.

O desenvolvemento e a adquisición das competencias crave son os elementos fundamentais á hora de abordar e orientar o proceso de ensino-aprendizaxe da materia desde un posicionamento activo.

No campo da Educación Plástica, Visual e Audiovisual, hai que ter en conta os cambios que se deron no contexto cultural relacionado coa experiencia artística, visual e audiovisual: por unha banda existen unhas fronteiras entre as artes cada vez máis débiles e por outro, un desenvolvemento enorme de recursos, soportes e formulacións potenciados, sobre todo, polo uso das tecnoloxías da información e a comunicación.

Baseándonos nestes cambios a forma de traballar a materia terá que dar resposta a varios ámbitos:

- 1.-Utilización dos recursos técnicos e expresivos propios das linguaxes artísticas, visuais e audiovisuais, seleccionando exemplos familiares aos alumnos, coas súas experiencias, os seus coñecementos previos e os seus valores.
- 2.-Comprensión e interpretación de referentes estéticos na arte, a cultura visual e audiovisual, resaltando a importancia que os produtos estéticos teñen e tiveron na vida dos individuos e as sociedades, tomando conciencia sobre as modas e os gustos.
- 3.-Priorización dos procesos, técnicas e espazos de creación persoal e grupal, facendo fincapé na importancia dos procesos máis que nos resultados.
- 4.-Valoración dos procesos de reflexión e análise crítico vinculado ao mundo da imaxe nun contexto global, servíndose de habilidades do pensamento como a indagación, imaxinación, procura e manipulación creativa de recursos visuais para reelaborar ideas, transformar obxectos da contorna e expor múltiples solucións avaliando criticamente os resultados.

3.- Estratexias metodolóxicas

A finalidade esencial da Educación Plástica Visual e Audiovisual así como o Obradoiro de arte é, por unha banda, dotar o alumno dos recursos necesarios para poder expresarse con linguaxe gráfica plástica e, por outra, poder xulgar e apreciar o feito artístico.

A ensinanza e a aprendizaxe da área vense facilitados polo desenvolvemento intelectual desde o pensamento concreto ata o pensamento formal. A didáctica desta área debe partir da apreciación do máis próximo para chegar ao máis recuado. Trátase, ante todo, de que o alumno asimile o contorno visual e plástico en que vive. Nesta interacción co contorno teñen un papel importante as manifestacións da arte popular, que poden atoparse non importa en que lugar e que conteñen valores estéticos cuxa análise e aprecio contribúen a educar a sensibilidade artística. Ao tempo, débese axudar, estimular e intercambiar ideas nas aulas para lograr unha crecente sensibilidade cara ao feito artístico tendo como referencia a obra dos grandes artistas.

A realidade cotiá, tanto natural como de imaxes e feitos plásticos, na que viven inmersos os alumnos e onde están os obxectos dos distintos deseños e as imaxes transmitidas polos medios (cine, televisión, imaxe dixital, etc.), deberá ser sempre o punto de partida da área.

O principal obxectivo da ensinanza da Educación Plástica e Visual e Obradoiro de Arte é que os alumnos adquiren a capacidade de apreciar no seu contorno visual, tanto na natureza como na creación humana, os valores propios das artes visuais e saiban expresar os seus sentimentos, ideas e vivencias por medio da linguaxe visual e plástica.

Ademais, a concreción da área contribuirá ao desenvolvemento das seguintes capacidades:

Perceptivas e cognitivas, como percibir e interpretar criticamente as imaxes e as formas, identificar as relacións da linguaxe visual e plástica con outras linguaxes e investigar diversas técnicas plásticas e visuais. Estéticas e creativas, como apreciar o feito artístico, desenvolver a creatividade e expresar a súa linguaxe persoal.

Sociais e afectivas, como respectar, apreciar e aprender a interpretar outros modos de expresión visual e plástica, relacionarse con persoas e participar en actividades de grupo. De planificación, toma de decisións e avaliación, como determinar as fases do proceso de realización dunha obra, analizar os seus compoñentes para adecualos aos obxectivos e revisar ao acabar cada unha das fases.

En suma, a Educación Plástica e Visual :

- Permite o **desenvolvemento de actitudes e hábitos de análise e reflexión**. Proporciona técnicas útiles para enfrontarse a situacións diversas.
- Fomenta o **espírito crítico e a creatividade**.
- Fai posible a captación da linguaxe das formas, contribuíndo ao **desenvolvemento da sensibilidade**.
- Permite que se poida chegar a **valorar e gozar do patrimonio artístico** como expoñente da nosa memoria colectiva.
- Desenvolve a **capacidade de abstracción** para a comprensión de numerosos trazados e convencionalismos.
- Posibilita a **adquisición de destrezas vinculadas á orde e coidado nos procesos de elaboración dos traballos**

4.- Recursos metodolóxicos

Polo que respecta aos recursos metodolóxicos, a Educación Plástica e Visual contemplará os mesmos principios de carácter psicopedagóxico que constitúe a referencia esencial para un enfoque curricular coherente e integrador entre todas as áreas dunha etapa que debe reunir un carácter comprensivo á vez que respectuoso coas diferenzas individuais. Son os seguintes:

A nosa actividade como profesores será considerada como mediadora e guía para o desenvolvemento da actividade construtiva do alumno.

- Partiremos do nivel de desenvolvemento do alumno, o que significa considerar tanto as súas capacidades como os seus coñecementos previos.
- Promoveremos a adquisición de aprendizaxes funcionais e significativos.
- Buscaremos formas de adaptación na axuda pedagóxica ás diferentes necesidades do alumnado.
- Fomentaremos o desenvolvemento da capacidade de socialización e de autonomía do alumno.

Desenvolverase a capacidade creadora nas experiencias dos traballos dos alumnos. Para iso **protexerase a expresión individual e estimularanse a iniciativa e a espontaneidade**. Esta é unha ensinanza activa con respostas inmediatas onde o alumno debe buscar solucións en vez de esperar a resposta do profesor.

A concreción dos principios plasmarase na busca sistemática da construción de procedementos do seguinte tipo:

- Análise e clasificación de linguaxes visuais do contorno.
- Identificación e comparación de texturas do contorno.
- Descricións, comparacións e representación de formas.
- Diferenciacións e representacións de matices.
- Recoñecemento e utilización de distintos soportes e técnicas.

En relación cos **recursos ambientais e materiais** teremos en conta que no noso contexto cultural, gran número dos estímulos que recibimos son de natureza táctil ou visual. Esta información provén de dúas grandes fontes: a que proporciona a natureza e a que provén da actividade e creación humana, onde están incluídos o deseño e as artes en xeral.

5.- Métodos didácticos

- Interrogativo: preguntar frecuentemente aos alumnos conforme avanzamos no desenvolvemento de cada unidade. É unha boa forma de coñecer o punto de partida e animalos a participar.
- Indutivo: partindo da análise de fenómenos ou manifestacións particulares, chegamos á xeneralización.
- Dedutivo: aplicar a fenómenos concretos proposicións de carácter xeral.
- Investigativo: propiciar procesos de busca e elaboración de informacións para favorecer a construción de novos coñecementos.
- Dialéctico: chegar a conclusións tras sucesivas fases de análise e síntese entre todos. A metodoloxía da materia baséase na aprendizaxe por competencias, recurrido a estratexias interactivas e á aprendizaxe cooperativa.

6.- Eixos da metodoloxía

1- Coñecemento dos contidos teóricos correspondentes ao currículo oficial da materia:

- Presentacións teóricas de cada bloque temático
- Utilización do proxector da aula de debuxo.
- Os alumnos contan con material teórico facilitado polo profesor por medio de fotocopias, que normalmente incluíra as directrices para a confección dos traballos de tipo práctico.
- Os contidos teóricos presentaranse na sesión previa ao comezo de cada bloque.
- Orientaremos a nosa acción a estimular no alumno o desenvolvemento de competencias básicas.
- Promoveremos a adquisición de aprendizaxes funcionais e significativas.
- Buscaremos formas de adaptación na axuda pedagóxica ás diferentes necesidades do alumnado.
- Impulsaremos un estilo de avaliación que sirva como punto de referencia á nosa actuación pedagóxica, que lle proporcione ao alumno información sobre o seu proceso de aprendizaxe e permita a participación do alumno nesta a través da autoavaliación e a coavaliación.
- Fomentaremos o desenvolvemento da capacidade de socialización e de autonomía do alumno.

2- Actividades (aprendizaxe orientada á acción):

- Realización práctica dos exercicios seleccionados polo profesor correspondentes a cada un dos bloques temáticos.
- Realización individual ou cooperativa de Proxectos (traballo por Proxectos)

No debuxo xeométrico e técnico faise imprescindible un rigor no cálculo e trazado nos resultados non exentos, nin moito menos, de expresividade.

Deste xeito, todas as unidades temáticas constan dunha parte teórica e outra práctica. No apartado teórico o profesor executa os diferentes exercicios na pizarra, acompañados dunha breve explicación e secuenciación dos mesmos, e, se é o caso, bota man do proxector especialmente naqueles que presenten unha especial dificultade na comprensión espacial. No apartado práctico procurarase que sexa un tempo no que o alumno teña unha actitude activa e persoal respecto das tarefas propostas.

Nesta situación, o profesor resolve posibles dúbidas, coordina os traballos en grupos, orienta a execución dos resultados e asiste ó traballo individualizado. En casa, o alumno finalizará os traballos que non puidesen concluírse en clase, tanto se son láminas, como exercicios ou resolución de problemas.

7.- Secuenciación habitual do traballo na aula

As **actividades** son a maneira activa e ordenada de levar a cabo as estratexias metodolóxicas ou experiencias de aprendizaxe. Unhas experiencias determinadas (proxecto, investigación, centro de interese, clase maxistral, etc.) suporán sempre un conxunto de actividades secuenciais e estruturadas.

Na ensinanza-aprendizaxe na aula podemos distinguir varios tipos de actividades segundo a súa finalidade. Cada conxunto require diferentes tipos de experiencia educativa:

- **Actividades de introdución-motivación**
Deben introducir os alumnos no que se refire ao aspecto da realidade que deben aprender.
- **Actividades sobre coñecementos previos**
Son as que realizamos para coñecer as ideas, as opinións, os acertos ou os erros conceptuais dos alumnos sobre os contidos a desenvolver.
- **Actividades de desenvolvemento**
Son as que permiten coñecer os conceptos, os procedementos ou as actitudes novas, e tamén as que permiten comunicar aos demais o labor realizado. Poden ser de varios tipos:
  - **Actividades de repetición.** Teñen como finalidade asegurar a aprendizaxe, é dicir, que o alumno sinta que interiorizou o que o seu profesor lle quixo transmitir. Son actividades moi similares ás que previamente realizou o profesor.
  - **Actividades de consolidación.** Nas cales contrastamos que as novas ideas se acomodaron coas previas dos alumnos.
  - **Actividades funcionais ou de extrapolación.** Son aquelas nas que o alumnado é capaz de aplicar o coñecemento aprendido en contextos ou situacións diferentes ás traballadas na clase.
  - **Actividades de investigación.** Son aquelas nas que o alumnado participa na construción do coñecemento mediante a busca de información e a inferencia, ou tamén, aquelas nas que utiliza o coñecemento para resolver unha situación/problema proposto.
- **Actividades de reforzo**
Programámolas para alumnos con algún tipo de atraso ou dificultade. Non poden ser estereotipadas, senón que debemos axustalas ás necesidades ou carencias de cada alumno.
- **Actividades de recuperación**
Son as que programamos para os alumnos que non adquiriron os coñecementos traballados.
- **Actividades de ampliación/afondamento**
Son as que permiten continuar construíndo novos coñecementos a alumnos que realizaron de maneira satisfactoria as actividades de desenvolvemento propostas e, tamén, as que non son imprescindibles no proceso.
- **Actividades globais ou finais**
Son aquelas que realizamos dando un sentido global aos distintos aspectos que traballamos nun tema, con obxecto de non parcelar a aprendizaxe, senón, polo contrario, facerlle ver ao alumno que os distintos aspectos aprendidos lle serven para dar resposta a situacións/problemas da vida cotiá.
- **Traballos monográficos interdisciplinarios ou outros de natureza análoga que impliquen varios departamentos**
Son aqueles que pretenden:
  - Desenvolver, aplicar e poñer en práctica as competencias básicas previstas para a Educación Secundaria Obrigatoria.
  - Mostrar a consecución alcanzada dos obxectivos xerais da etapa.
  - Mostrar os coñecementos adquiridos sobre varios temas ou materias.
  - Aplicar métodos e técnicas de traballo a través de contidos diversos que ilustren a súa asimilación.

- Achegar os alumnos a un xeito de traballar metódico onde poder aplicar os procedementos e habilidades aprendidos en distintas materias.
- Centrarse na indagación, a investigación e a propia creatividade, favorecendo a curiosidade e o interese na súa realización.

13.- AVALIACIÓN 1º , 3º E 4º DA ESO

1. ASISTENCIA A CLASE.

A non asistencia regular á clase implicará a perda do dereito á avaliación continua e ós criterios xerais de avaliación anteriormente expostos. Os alumnos que superen o número de faltas que figuren no Regulamento de Réxime Interno terán, por tanto, dereito unicamente a unha proba extraordinaria a final de curso.

2. PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN INICIAL.

A avaliación inicial realizarase durante as primeiras tres semanas dende o inicio das clases.

Terá como obxectivo identificar o grado de desenvolvemento das competencias claves de uso mais habitual na materia: Comunicación lingüística, Competencia matemática, Competencias sociais e cívicas e Competencia en Sentido de iniciativa e espírito emprendedor; así como a detección temperá de necesidades específicas de atención educativa que puideran demandar dunha atención mais personalizada.

Para coñecer o punto de partida, resulta de gran interese facer unha sondaxe previa entre os alumnos. Este procedemento servirá ao profesor para comprobar os coñecementos previos sobre o tema e establecer estratexias de afondamento; e para o alumno, para informarlle sobre o seu grado de coñecemento de partida. Pode facerse mediante unha breve enquisa oral ou escrita, a través dunha ficha de avaliación inicial.

O resultado da mesma poñerase en común co equipo docente na xunta de avaliación inicial informándose ao titor dos resultados acadados para que este, se o estima pertinente, o traslade ás familias.

Naqueles casos nos que algún alumno non acade o nivel mínimo esperado que permite seguir as ensinanzas con aproveitamento, comunicarase ao titor e en colaboración co departamento de orientación e a familia deseñarase un programa de traballo adaptado para tratar de corrixir as carencias que se puideran presentar.

3. INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.

PROCEDEMENTOS	INSTRUMENTOS
Probas obxectivas	<p>Non se farán probas escritas, cada unidade avaliarase tendo en conta a calidade , orixinalidade e limpeza das tarefas propostas polo profesor, tanto de tipo individual como de grupo.</p> <p>Deben ser o mais variadas posibles, para que teñan unha maior fiabilidade. Poden ser orais ou escritas e, a súa vez, de varios tipos:</p> <ul style="list-style-type: none"> •De información: con elas pódese medir a aprendizaxe de conceptos, a memorización de datos importantes, etc. •De elaboración: avalían a capacidade do alumno para estruturar con coherencia a información, establecer interpelacións entre factores diversos, argumentar lóxicamente, etc. Estas tarefas competenciais perseguen a realización dun produto final significativo y achegado ao entorno cotián.

	<ul style="list-style-type: none"> •De investigación: aprendizaxes baseados en problemas. •Traballos individuais ou colectivos sobre un tema calquera.
Traballo individual	As láminas propostas durante cada avaliación terán carácter obrigatorio.
Traballo na aula	Valorarase a exactitude na solución, orde claridade e limpeza, construcións máis adecuadas e normalización dos apuntamentos e exercicios realizados na aula.
Caderno do profesor	<p>É unha ferramenta crucial no proceso de avaliación. Debe ter fichas de seguimento personalizado, onde se anoten tódolos elementos que se deben ter en conta: asistencia, rendemento en tarefas propostas, participación, conduta, resultados das probas e traballos, etcétera.</p> <p>Para completar o caderno do profesor será necesaria unha observación sistemática e análises das tarefas:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Participación de cada alumno nas actividades da aula, que son un momento privilexiado para avaliación de actitudes. O uso da correcta expresión oral será obxecto permanente avaliación en toda clase de actividades realizadas polo alumno. -Traballo, interese, orde e solidariedade dentro do grupo. -Caderno de clase, no que o alumno anota os datos das explicacións, as actividades e exercicios propostos.
Observacións	<p>Serán obxecto de rexistro a asistencia, a puntualidade, a actitude, a participación en clase, o esforzo e interese e o uso correcto da linguaxe ademais das cualificacións de exercicios e exames.</p> <p>A participación de cada alumno nas actividades da aula é un momento privilexiado para avaliación de actitudes. O uso da correcta expresión oral será obxecto permanente avaliación en toda clase de actividades realizadas polo alumno.</p>

EXAMES

Non se farán probas escritas. Cada unidade avaliarase tendo en conta a calidade , orixinalidade e limpeza das tarefas propostas polo profesor, tanto de tipo individual como de grupo.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN.

A cualificación do trimestre terá en conta todos os instrumentos de avaliación:

As cualificacións dos traballos irán de 0 a 10, tendo en conta a calidade, orixinalidade, limpeza e puntualidade no momento da entrega.

A cualificación do alumnado en cada avaliación establecerase segundo os seguintes criterios:

- Actividades prácticas (traballos, proxectos, ...): 80%
- Colaboración no traballo da aula, cooperación cos compañeiros, disposición cara ao traballo, atención na clase, presentación en tempo e forma dos traballos e exercicios: 20%

Cada un destes ítems valorarase de 0 a 10. A nota final de cada avaliación será a media aritmética ponderada empregando os pesos anteriormente descritos. Tras calcular dita media, esta deberá ser igual o superior a 5.

A nota final da avaliación ordinaria será a media das tres anteriores, pero nunca inferior á última delas.

Para obter unha avaliación positiva da materia na avaliación ordinaria de xuño, haberá que superar as tres avaliacións. En caso de non superar unha avaliación poderase recuperar na seguinte, no caso dos alumnos de secundaria, coa entrega das tarefas non presentadas ou suspensas da avaliación anterior.

A AVALIACIÓN FINAL EN CASO DE PERDA DO DEREITO Á AVALIACIÓN CONTINUA.

Cando un alumno, por acumulación de faltas de asistencia, perda o dereito á avaliación continua, para superar a materia deberá entregar todos os traballos obrigatorios realizados ao longo do curso.

A entrega efectuarase na data que o profesor fixe ao final de curso para a recuperación da materia antes da avaliación ordinaria.

PROGRAMA DE RECUPERACIÓN E REFORZO.

1- Das materias pendentes de cursos anteriores.

Os alumnos con materias pendentes de cursos anteriores deberán poñerse en contacto co xefe de departamento para recibir información detallada do procedemento a seguir para a recuperación da materia pendente de cursos anteriores. O xefe de departamento propoñeralle os exercicios para traballar durante cada trimestre e fará un seguimento do seu traballo para recuperar a materia.

2- Plan de traballo.

O alumno coa materia de Educación Plástica Visual e Audiovisual pendente, entregará os exercicios programados durante cada avaliación seguindo as directrices indicadas polo xefe de departamento. A súa entrega efectuarase, como mínimo, unha semana antes da avaliación ordinaria.

3- Procedementos e instrumentos de avaliación.

Os alumnos integrados nun grupo seguirán os mesmos procedementos e se lles aplicarán os mesmos instrumentos que para os alumnos que cursen a materia por primeira vez.

Aqueles que no poidan asistir a clase seguirán un plan de traballo que se establecerá dende o departamento, tendo en conta os obxectivos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe establecidos na programación así como as probas parciais acreditativas da superación da materia.

4- Criterios de cualificación.

Seguiranse os mesmos criterios que para os alumnos que cursen a materia por primeira vez con aqueles alumnos que se integren no grupo.

No suposto de aqueles alumnos que non se poidan integrar en ningún grupo, actuarase tal e como se indicou no apartado anterior, tendo en conta o seguinte:

- A entrega das tarefas realizarase nos días e horas indicados pola xefatura de estudos.
- Os contidos da materia dividiranse en tres bloque relacionados coa temporalización en trimestres na programación
- So se considerará superada a materia cando a cualificación acadada sexa de cinco ou superior. A cualificación da materia será a media aritmética das cualificacións obtidas en cada unha das probas.

- No suposto de que nas probas correspondentes aos bloques 1 ou 2 non se acade a nota mínima de cinco, os contidos de dito bloque deberán de ser obxecto de recuperación. Nese caso as tarefas correspondente ao terceiro bloque integraranse tamén os contidos referentes aos bloques non superados.

5- A avaliación final ordinaria.

Aqueles alumnos que non superen algunha avaliación deberán entregar os traballos non superados ou non entregados no mes de xuño.

6- A avaliación final extraordinaria.

Aqueles alumnos que non superen a materia na avaliación final ordinaria efectuarán en convocatoria extraordinaria deberán entregar todos os traballos obrigatorios realizados ao longo do curso.

OBRADOIRO DE ARTE. 1º DE BACHARELATO

Partindo das destrezas e dos coñecementos adquiridos polo alumnado na materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual, da educación secundaria obrigatoria (ESO), en bacharelato afondarase nas destrezas e no conceptos do debuxo como ferramenta do pensamento que participa no proceso creativo, comunicativo, plástico e visual, contribuíndo a adquirir as competencias necesarias para a formación permanente da persoa.

A materia Obradoiro de Arte achega coñecementos teóricos, técnicos e estéticos, fomentando un pensamento diverxente. A aprendizaxe estética debe realizarse sobre bases teóricas e prácticas, fomentando a creatividade, o espírito de investigación e a formación permanente.

Ensinarase e aplicarase o principio de partir do particular para o xeral, para que o alumnado vaia adquirindo as habilidades e os conceptos para construír aprendizaxes significativas, mediante o deseño de proxectos globais.

Ao traballar de xeito creativo, o alumnado desenvolve a capacidade crítica aplicándoa ás súas propias creacións e ás dos seus compañeiros e as súas compañeiras; valora o feito artístico e goza del, sensibilizándose cara ao contorno para a satisfacción estética e como aspecto motivador para o seu desenvolvemento creativo, potenciando a competencia de conciencia e expresión cultural; debe coñecer os antecedentes artísticos e as achegas de artistas ao debuxo, ás artes plásticas e ao deseño, en xeral, a través da historia, e sobre todo a presenza e a función do debuxo nas manifestacións artísticas contemporáneas. O coñecemento da evolución e a súa valoración positiva do debuxo artístico como linguaxe expresiva e comunicativa reforzará as súas aplicacións nunha sociedade cada vez máis tecnolóxica e inmediata.

A materia de Obradoiro de Arte nesta etapa debe proporcionar un panorama amplo das súas aplicacións, orientando e preparando para outras ensinanzas posteriores que o alumnado poida cursar, sexan artísticas ou tecnolóxicas, como base para a formación de profesionais creativos/as: ensinanzas artísticas superiores, ensinanzas profesionais de artes plásticas e deseño, belas artes e outras afíns; en definitiva, ensinanzas creativas nas súas múltiples facetas (interiores, moda, produto gráfico, multimedia, xoiaría, ilustración, deseño web, multimedia, etc.).

OUTROS ELEMENTOS TRANSVERSAIS DO CURRÍCULO

Ademais dos elementos transversais de carácter instrumental, dende a materia de Obradoiro de Arte débense tratar outros contidos transversais e comúns, que o ordenamento educativo actual estende a tódalas materias.

No apartado da educación en valores, xa se puxo de manifesto o compromiso desta materia na educación cívica e constitucional, baseada no coñecemento e respecto polos valores constitucionais da liberdade, xustiza, igualdade e pluralismo político, con especial atención aos dereitos e deberes fundamentais: igualdade ante a lei, dereito a vida, liberdade relixiosa e ideolóxica, liberdade persoal, liberdade de expresión, dereito de reunión, asociación e participación, dereito a educación, ao traballo, etc.

Do mesmo xeito, propiciárase o coñecemento, valoración e respecto pola organización territorial do Estado en comunidades autónomas, así como a reflexión sobre os dereitos (igualdade de xénero, protección da familia, dereitos dos menores e maiores, dereito a educación, as prestacións sociais, dereito das persoas con discapacidade ou minusvalía, etc.) e deberes cidadáns (responsabilidade no uso dos recursos públicos, cumprimento das obrigacións fiscais, participación na vida civil, etc.).

Pola súa especial notabilidade, prestarase particular atención a realización de actividades que potencien a igualdade efectiva entre homes e mulleres que axuden a previr a violencia de xénero. É tamén importante cos alumnos adquiren formación en prevención e resolución pacífica de conflitos en tódolos ámbitos da vida persoal, familiar e social, baseada nos valores que sustentan a liberdade, a xustiza e a igualdade, e a prevención do terrorismo e de calquera tipo de violencia. Adoptarase unha postura decidida a favor da prevención da violencia de xénero, da violencia terrorista e de calquera forma de violencia, racismo ou xenofobia. Nas sesións de clase, levarase a cabo unha toma de postura consciente para eliminar los prexuízos na asignación dos roles de xénero, propiciando en todo momento un tratamento absolutamente igualitario entre alumnos e alumnas. Do mesmo xeito, evitarase calquera actitude, comentario, comportamento ou contido que supoña elementos sexistas ou se fundamenten en estereotipos que supoñan discriminación debida as distintas orientacións sexuais ou a asignación sexista de roles, e, adoptarase unha postura decidida a favor da prevención da violencia de xénero, da violencia terrorista e de calquera forma de violencia, racismo ou xenofobia.

Tamén neste apartado de educación en valores comentouse a incorporación de elementos curriculares relacionados co desenvolvemento sostible e co medio ambiente. Aspectos relativos ao uso responsable do material de debuxo que debería durar para todo o período formativo do alumno, pode ser un bo punto de partida para falar da necesidade de preservar os recursos naturais (tales como as materias primas, as fontes de enerxía, etc.) e criticar a presión consumista que fire a natureza acelerando o uso dos recursos non renovables e xerando toneladas de lixo non biodegradable.

Todo isto debe conducir ao alumnado a desenrolar valores como a solidariedade e o respecto aos demais e cara ao medio ambiente, e o recoñecemento do que o planeta Terra non nos pertence de xeito nacional (e, moito menos, rexional, local ou individualmente), senón que é un ben global do que temos que facer un uso consciente para poder subsistir e ao que debemos coidar para que o resto da humanidade, e as xeracións futuras, poidan utilizalo tamén; debemos colaborar na tarefa global de preservala. Deste xeito, ademais, podemos enlazar ca educación cívica do alumnado.

Neste campo pódese traballar o valor da cooperación, de xeito que se consiga entre todos un desenvolvemento sostible sen asfixiar noso planeta con tanta lixo, e da responsabilidade ao facer referencia a que produtos debemos comprar segundo a súa forma de produción e o envasado que se emprega nos mesmos.

A educación para a igualdade de sexos intenta evitar a discriminación por motivo sexual que aínda persiste na nosa sociedade, tanto no ámbito do traballo científico coma en outros cotiás. Por outra banda, tamén débese usar unha linguaxe “coeducativa” en todo momento, e tanto as imaxes como os textos que se usen deben excluír calquera discriminación por razón de sexo. Esta situación real debe servir como base para realizar unha educación para a igualdade de oportunidades que se estenda non so ao entorno científico, seno a tódolos aspectos da vida cotián.

Segundo o anterior, coa coeducación trabállanse valores como o diálogo e o respecto, posto que dentro do que sería o campo da investigación científica debese estar aberto as comentarios dos demais, sen importar

de quen veñan, tendo en conta que a muller e o home son persoas iguais cas mesmas facultades intelectuais.

Ademais, prestarase atención ao desenvolvemento de habilidades que estimulen a adquisición e desenvolvemento do espírito emprendedor, a partir de aptitudes como a creatividade, a autonomía, a iniciativa, o traballo en equipo, a confianza nun mesmo, a capacidade de comunicación, a adaptabilidade, a observación e o análises, a capacidade de sínteses, a visión emprendedora e o sentido crítico. Con este fin, propoñeranse actividades que axuden a:

- Adquirir estratexias que axuden a resolver problemas: identificar os datos e interpretalos, recoñecer que datos faltan para poder resolver o problema, identificar a pregunta e analizar que é o que nos preguntan.
- Desenvolver exercicios de creatividade colectiva entre os alumnos que axuden a resolver unha necesidade cotián.
- Ter iniciativa persoal e tomar decisións dende o seu espírito crítico.
- Aprender a equivocarse e ofrecer as súas propias respostas.
- Traballar en equipo, negociar, cooperar e construír acordos.
- Desenvolver habilidades cognitivas (expresión e comunicación oral, escrita e plástica; aplicación de recursos TIC na aula, etc.) e sociais (comunicación, cooperación, capacidade de relación co entorno, empatía, habilidades directivas, capacidade de planificación, toma de decisións e asunción de responsabilidades, capacidade organizativa, etc.).

14.- METODOLOXÍA DIDÁCTICA . OBRADOIRO DE ARTE 1º DE BACHARELATO

1.- Aspectos xerais

Os principios psicopedagóxicos xerais xorden das teorías do proceso de ensinanza e aprendizaxe, que, á súa vez, se desprenden do marco teórico ou paradigma que as ampara. O noso enfoque baséase nos principios xerais ou ideas-eixe seguintes:

1. **Partir do nivel de desenvolvemento do alumno.** Este principio esixe atender simultaneamente á competencia cognitiva correspondente ao nivel de desenvolvemento no que se atopan os alumnos, por unha banda, e aos coñecementos previos que estes posúen en relación co que se quere que aprendan, por outra. Isto débese a que o inicio dunha nova aprendizaxe escolar debe comezar a partir dos conceptos, representacións e coñecementos que construíu o alumno nas súas experiencias previas.
2. **Asegurar a construción de aprendizaxes significativas e a aplicación dos coñecementos á vida.** Para asegurar unha aprendizaxe significativa deben cumprirse varias condicións. En primeiro lugar, o contido debe ser potencialmente significativo, tanto desde o punto de vista da estrutura lóxica da materia que se está traballando como da estrutura psicolóxica do alumno. En segundo lugar, é necesario que o alumno teña unha actitude favorable para aprender de xeito significativo, é dicir, que estea motivado para conectar o novo que está aprendendo co que el xa sabe, co fin de modificar as estruturas cognitivas anteriores. Se se producen aprendizaxes verdadeiramente significativas, conséguese un dos obxectivos principais da educación: asegurar a funcionalidade do aprendido; é dicir, que os coñecementos adquiridos poidan ser utilizados nas circunstancias reais nas que os alumnos os necesiten (transferencia).

3. **Facilitar a realización de aprendizaxes significativas por si sós.** É necesario que os alumnos sexan capaces de aprender a aprender. Para iso hai que prestar especial atención á adquisición de estratexias de planificación da propia aprendizaxe e ao funcionamento da memoria comprensiva. A memoria non é só o recordo do aprendido, senón tamén o punto de partida para realizar novas aprendizaxes. Canto máis rica sexa a estrutura cognitiva onde se almacena a información e as aprendizaxes realizadas, máis fácil será poder realizar aprendizaxes significativas por un mesmo.
4. **Modificar esquemas de coñecemento.** A estrutura cognitiva dos alumnos concíbese como un conxunto de esquemas de coñecemento que recollen unha serie de informacións, que poden estar organizadas en maior ou menor grao e, polo tanto, ser máis ou menos axeitadas á realidade. Durante o proceso de aprendizaxe, o alumno debería recibir informacións que entren en contradición cos coñecementos que ata ese momento posúe e que, dese modo, rompan o equilibrio inicial dos seus esquemas de coñecemento. Superada esta fase, volverá o equilibrio, o que supón unha nova seguridade cognitiva, grazas á acomodación de novos coñecementos, pois só desa maneira pódese aprender significativamente.
5. **Adestrar diferentes estratexias de metacognición.** Unha maneira de asegurar que os alumnos aprenden a aprender, a pensar, é facilitarlles ferramentas que lles permitan reflexionar sobre aquilo que lles funciona ben e aquilo que non logran facer como querían ou se lles pedía; deste xeito consolidan formas de actuar exitosas e descartan as demais. Ademais, mediante a metacognición, os alumnos son conscientes de que saben e, polo tanto, poden afondar nese coñecemento e aplicalo con seguridade en situacións novas (transferencia), tanto de aprendizaxe como da vida real.
6. **Potenciar a actividade e interactividade nos procesos de aprendizaxe.** A actividade consiste en establecer relacións ricas e dinámicas entre o novo contido e os coñecementos previos que o alumno xa posúe. Non obstante, é preciso considerar que, aínda que o alumno é o verdadeiro artífice do proceso de aprendizaxe, a actividade educativa é sempre interpersoal, e nela existen dous polos: o alumno e o profesor.

2.- principios didácticos

Estes principios psicopedagóxicos implican ou concréntanse nunha serie de principios didácticos, a través dos cales se especifican novos condicionantes nas formas de ensinanza-aprendizaxe, que constitúen un desenvolvemento máis pormenorizado dos principios metodolóxicos establecidos no currículo:

1. Asegurar a relación das actividades de ensino e aprendizaxe coa vida real do alumnado, partindo, sempre que sexa posible, da súa propia experiencia.
2. Diseñar actividades de ensino-aprendizaxe que permitan aos alumnos establecer relacións substantivas entre os coñecementos e experiencias previas e as novas aprendizaxes, facilitando deste xeito a construción de aprendizaxes significativas.
3. Organizar os contidos arredor de eixes que permitan abordar os problemas, as situacións e os acontecementos dentro dun contexto e na súa globalidade.
4. Favorecer a interacción alumno-profesor e alumno-alumno, para que se produza a construción de aprendizaxes significativas e a adquisición de contidos de claro compoñente cultural e social.
5. Potenciar o interese espontáneo dos alumnos no coñecemento dos códigos convencionais e instrumentos de cultura, mesmo sabendo que as dificultades que estas aprendizaxes implican poden desmoralizalos; é necesario prevelas e graduar as actividades en consecuencia.
6. Ter en conta as peculiaridades de cada grupo e os ritmos de aprendizaxe de cada alumno en concreto, para adaptar os métodos e recursos ás diferentes situacións.
7. Proporcionar continuamente información ao alumno sobre o momento do proceso de aprendizaxe no que se atopa, clarificando os obxectivos que debe conseguir, facéndoo tomar conciencia das súas posibilidades e das dificultades que debe superar, e propiciando a construción de estratexias de aprendizaxe innovadoras.

8. Impulsar as relacións entre iguais proporcionando pautas que permitan a confrontación e modificación de puntos de vista, a coordinación de intereses, a toma de decisións colectivas, a axuda mutua e a superación de conflitos mediante o diálogo e a cooperación. Diseñar actividades para conseguir a plena adquisición e consolidación de contidos tendo en conta que moitos deles non se adquiren unicamente a través das actividades desenvolvidas no contexto da aula, pero que o funcionamento da escola como organización social si pode facilitar: participación, respecto, cooperación, solidariedade, tolerancia, liberdade responsable, etc.

O desenvolvemento e a adquisición das competencias crave son os elementos fundamentais á hora de abordar e orientar o proceso de ensino-aprendizaxe da materia desde un posicionamento activo.

No campo da expresión plástica, hai que ter en conta os cambios que se deron no contexto cultural relacionado coa experiencia artística, visual e audiovisual: por unha banda existen unhas fronteiras entre as artes cada vez máis débiles e por outro, un desenvolvemento enorme de recursos, soportes e formulacións potenciados, sobre todo, polo uso das tecnoloxías da información e a comunicación.

Baseándonos nestes cambios a forma de traballar a materia terá que dar resposta a varios ámbitos:

- 1.-Utilización dos recursos técnicos e expresivos propios das linguaxes artísticas, visuais e audiovisuais, seleccionando exemplos familiares aos alumnos, coas súas experiencias, os seus coñecementos previos e os seus valores.
- 2.-Comprensión e interpretación de referentes estéticos na arte, a cultura visual e audiovisual, resaltando a importancia que os produtos estéticos teñen e tiveron na vida dos individuos e as sociedades, tomando conciencia sobre as modas e os gustos.
- 3.-Priorización dos procesos, técnicas e espazos de creación persoal e grupal, facendo fincapé na importancia dos procesos máis que nos resultados.
- 4.-Valoración dos procesos de reflexión e análise crítico vinculado ao mundo da imaxe nun contexto global, servíndose de habilidades do pensamento como a indagación, imaxinación, procura e manipulación creativa de recursos visuais para reelaborar ideas, transformar obxectos da contorna e expor múltiples solucións avaliando críticamente os resultados.

3.- Estratexias metodolóxicas

A finalidade esencial do Obradoiro de arte é, por unha banda, dotar o alumno dos recursos necesarios para poder expresarse con linguaxe gráfica plástica e, por outra, poder xulgar e apreciar o feito artístico.

A ensinanza e a aprendizaxe da área vense facilitados polo desenvolvemento intelectual desde o pensamento concreto ata o pensamento formal. A didáctica desta área debe partir da apreciación do máis próximo para chegar ao máis recuado. Trátase, ante todo, de que o alumno asimile o contorno visual e plástico en que vive. Nesta interacción co contorno teñen un papel importante as manifestacións da arte popular, que poden atoparse non importa en que lugar e que conteñen valores estéticos cuxa análise e aprecio contribúen a educar a sensibilidade artística. Ao tempo, débese axudar, estimular e intercambiar ideas nas aulas para lograr unha crecente sensibilidade cara ao feito artístico tendo como referencia a obra dos grandes artistas.

A realidade cotiá, tanto natural como de imaxes e feitos plásticos, na que viven inmersos os alumnos e onde están os obxectos dos distintos deseños e as imaxes transmitidas polos medios (cine, televisión, imaxe dixital, etc.), deberá ser sempre o punto de partida da área.

O principal obxectivo é que os alumnos adquiren a capacidade de apreciar no seu contorno visual, tanto na natureza como na creación humana, os valores propios das artes visuais e saiban expresar os seus sentimentos, ideas e vivencias por medio da linguaxe visual e plástica.

Ademais, a concreción da área contribuirá ao desenvolvemento das seguintes capacidades:

Perceptivas e cognitivas, como percibir e interpretar criticamente as imaxes e as formas, identificar as relacións da linguaxe visual e plástica con outras linguaxes e investigar diversas técnicas plásticas e visuais. Estéticas e creativas, como apreciar o feito artístico, desenvolver a creatividade e expresar a súa linguaxe persoal.

Sociais e afectivas, como respectar, apreciar e aprender a interpretar outros modos de expresión visual e plástica, relacionarse con persoas e participar en actividades de grupo. De planificación, toma de decisións e avaliación, como determinar as fases do proceso de realización dunha obra, analizar os seus compoñentes para adecualos aos obxectivos e revisar ao acabar cada unha das fases.

En suma:

- Permite o **desenvolvemento de actitudes e hábitos de análise e reflexión**. Proporciona técnicas útiles para enfrontarse a situacións diversas.
- Fomenta o **espírito crítico e a creatividade**.
- Fai posible a captación da linguaxe das formas, contribuindo ao **desenvolvemento da sensibilidade**.
- Permite que se poida chegar a **valorar e gozar do patrimonio artístico** como expoñente da nosa memoria colectiva.
- Desenvolve a **capacidade de abstracción** para a comprensión de numerosos trazados e convencionalismos.
- Posibilita a **adquisición de destrezas vinculadas á orde e coidado nos procesos de elaboración dos traballos**.

4.- recursos metodolóxicos

Polo que respecta aos recursos metodolóxicos, a materia Obradoiro de Arte contemplará os mesmos principios de carácter psicopedagóxico que constitúe a referencia esencial para un enfoque curricular coherente e integrador entre todas as áreas dunha etapa que debe reunir un carácter comprensivo á vez que respectuoso coas diferenzas individuais. Son os seguintes:

A nosa actividade como profesores será considerada como mediadora e guía para o desenvolvemento da actividade construtiva do alumno.

- Partiremos do nivel de desenvolvemento do alumno, o que significa considerar tanto as súas capacidades como os seus coñecementos previos.
- Promoveremos a adquisición de aprendizaxes funcionais e significativos.
- Buscaremos formas de adaptación na axuda pedagóxica ás diferentes necesidades do alumnado.
- Fomentaremos o desenvolvemento da capacidade de socialización e de autonomía do alumno.

Desenvolverase a capacidade creadora nas experiencias dos traballos dos alumnos. Para iso **protexerase a expresión individual e estimularanse a iniciativa e a espontaneidade**. Esta é unha ensinanza activa con respostas inmediatas onde o alumno debe buscar solucións en vez de esperar a resposta do profesor.

A concreción dos principios plasmarase na busca sistemática da construción de procedementos do seguinte tipo:

- Análise e clasificación de linguaxes visuais do contorno.
- Identificación e comparación de texturas do contorno.
- Descricións, comparacións e representación de formas.
- Diferenciacións e representacións de matices.
- Recoñecemento e utilización de distintos soportes e técnicas.

En relación cos **recursos ambientais e materiais** teremos en conta que no noso contexto cultural, gran número dos estímulos que recibimos son de natureza táctil ou visual. Esta información provén de dúas grandes fontes: a que proporciona a natureza e a que provén da actividade e creación humana, onde están incluídos o deseño e as artes en xeral.

5.- métodos didácticos

- Interrogativo: preguntar frecuentemente aos alumnos conforme avanzamos no desenvolvemento de cada unidade. É unha boa forma de coñecer o punto de partida e animalos a participar.
- Indutivo: partindo da análise de fenómenos ou manifestacións particulares, chegamos á xeneralización.
- Dedutivo: aplicar a fenómenos concretos proposicións de carácter xeral.
- Investigativo: propiciar procesos de busca e elaboración de informacións para favorecer a construción de novos coñecementos.
- Dialéctico: chegar a conclusións tras sucesivas fases de análise e síntese entre todos. A metodoloxía da materia baséase na aprendizaxe por competencias, recurrido a estratexias interactivas e á aprendizaxe cooperativa.

6.- Eixos da metodoloxía

1- Coñecemento dos contidos teóricos correspondentes ao currículo oficial da materia:

- Presentacións teóricas de cada bloque temático
- Utilización do proxector da aula de debuxo.
- Os alumnos contan con material teórico facilitado polo profesor por medio de fotocopias, que normalmente incluíra as directrices para a confección dos traballos de tipo práctico.
- Os contidos teóricos presentaranse na sesión previa ao comezo de cada bloque.
- Orientaremos a nosa acción a estimular no alumno o desenvolvemento de competencias básicas.
- Promoveremos a adquisición de aprendizaxes funcionais e significativas.
- Buscaremos formas de adaptación na axuda pedagóxica ás diferentes necesidades do alumnado.
- Impulsaremos un estilo de avaliación que sirva como punto de referencia á nosa actuación pedagóxica, que lle proporcione ao alumno información sobre o seu proceso de aprendizaxe e permita a participación do alumno nesta a través da autoavaliación e a coavaliación.
- Fomentaremos o desenvolvemento da capacidade de socialización e de autonomía do alumno.

2- Actividades (aprendizaxe orientada á acción):

- Realización práctica dos exercicios seleccionados polo profesor correspondentes a cada un dos bloques temáticos.
- Realización individual ou cooperativa de Proxectos (traballo por Proxectos)

7.- Secuenciación habitual do traballo na aula

As **actividades** son a maneira activa e ordenada de levar a cabo as estratexias metodolóxicas ou experiencias de aprendizaxe. Unhas experiencias determinadas (proxecto, investigación, centro de interese, clase maxistral, etc.) suporán sempre un conxunto de actividades secuenciais e estruturadas.

Na ensinanza-aprendizaxe na aula podemos distinguir varios tipos de actividades segundo a súa finalidade. Cada conxunto require diferentes tipos de experiencia educativa:

- **Actividades de introdución-motivación**
Deben introducir os alumnos no que se refire ao aspecto da realidade que deben aprender.
- **Actividades sobre coñecementos previos**
Son as que realizamos para coñecer as ideas, as opinións, os acertos ou os erros conceptuais dos alumnos sobre os contidos a desenvolver.
- **Actividades de desenvolvemento**
Son as que permiten coñecer os conceptos, os procedementos ou as actitudes novas, e tamén as que permiten comunicar aos demais o labor realizado. Poden ser de varios tipos:
- **Actividades de repetición.** Teñen como finalidade asegurar a aprendizaxe, é dicir, que o alumno sinta que interiorizou o que o seu profesor lle quixo transmitir. Son actividades moi similares ás que previamente realizou o profesor.
- **Actividades de consolidación.** Nas cales contrastamos que as novas ideas se acomodaron coas previas dos alumnos.
- **Actividades funcionais ou de extrapolación.** Son aquelas nas que o alumnado é capaz de aplicar o coñecemento aprendido en contextos ou situacións diferentes ás traballadas na clase.
- **Actividades de investigación.** Son aquelas nas que o alumnado participa na construción do coñecemento mediante a busca de información e a inferencia, ou tamén, aquelas nas que utiliza o coñecemento para resolver unha situación/problema proposto.
- **Actividades de reforzo**
Programámolas para alumnos con algún tipo de atraso ou dificultade. Non poden ser estereotipadas, senón que debemos axustalas ás necesidades ou carencias de cada alumno.
- **Actividades de recuperación**
Son as que programamos para os alumnos que non adquiriron os coñecementos traballados.
- **Actividades de ampliación/afondamento**
Son as que permiten continuar construíndo novos coñecementos a alumnos que realizaron de maneira satisfactoria as actividades de desenvolvemento propostas e, tamén, as que non son imprescindibles no proceso.
- **Actividades globais ou finais**
Son aquelas que realizamos dando un sentido global aos distintos aspectos que traballamos nun tema, con obxecto de non parcelar a aprendizaxe, senón, polo contrario, facerlle ver ao alumno que os distintos aspectos aprendidos lle serven para dar resposta a situacións/problemas da vida cotiá.
- **Traballos monográficos interdisciplinarios ou outros de natureza análoga que impliquen varios departamentos**
Son aqueles que pretenden:
  - Desenvolver, aplicar e poñer en práctica as competencias básicas previstas para a Educación Secundaria Obrigatoria.
  - Mostrar a consecución alcanzada dos obxectivos xerais da etapa.
  - Mostrar os coñecementos adquiridos sobre varios temas ou materias.
  - Aplicar métodos e técnicas de traballo a través de contidos diversos que ilustren a súa asimilación.
  - Achegar os alumnos a un xeito de traballar metódico onde poder aplicar os procedementos e habilidades aprendidos en distintas materias.
  - Centrarse na indagación, a investigación e a propia creatividade, favorecendo a curiosidade e o interese cara as distintas técnicas e temas a abordar durante o curso.

15.- AVALIACIÓN OBRADOIRO DE ARTE 1º DE BACHARELATO

1. ASISTENCIA A CLASE.

A non asistencia regular á clase implicará a perda do dereito á avaliación continua e ós criterios xerais de avaliación anteriormente expostos. Os alumnos que superen o número de faltas que figuren no Regulamento de Réxime Interno terán, por tanto, dereito unicamente a unha proba extraordinaria a final de curso.

2. PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN INICIAL.

A avaliación inicial realizarase durante as primeiras tres semanas dende o inicio das clases.

Terá como obxectivo identificar o grado de desenvolvemento das competencias claves de uso mais habitual na materia: Comunicación lingüística, Competencia matemática, Competencias sociais e cívicas e Competencia en Sentido de iniciativa e espírito emprendedor; así como a detección temperá de necesidades específicas de atención educativa que puideran demandar dunha atención mais personalizada.

Para coñecer o punto de partida, resulta de gran interese facer unha sondaxe previa entre os alumnos. Este procedemento servirá ao profesor para comprobar os coñecementos previos sobre o tema e establecer estratexias de afondamento; e para o alumno, para informarlle sobre o seu grado de coñecemento de partida. Pode facerse mediante unha breve enquisa oral ou escrita, a través dunha ficha de avaliación inicial.

O resultado da mesma poñerase en común co equipo docente na xunta de avaliación inicial informándose ao titor dos resultados acadados para que este, se o estima pertinente, o traslade ás familias.

Naqueles casos nos que algún alumno non acade o nivel mínimo esperado que permite seguir as ensinanzas con aproveitamento, comunicarase ao titor e en colaboración co departamento de orientación e a familia deseñarase un programa de traballo adaptado para tratar de corrixir as carencias que se puideran presentar.

3. INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.

PROCEDEMENTOS	INSTRUMENTOS
Probas obxectivas	<p>Non se farán probas escritas, cada unidade avaliarase tendo en conta a calidade , orixinalidade e limpeza das tarefas propostas polo profesor, tanto de tipo individual como de grupo.</p> <p>Deben ser o mais variadas posibles, para que teñan unha maior fiabilidade. Poden ser orais ou escritas e, a súa vez, de varios tipos:</p> <ul style="list-style-type: none"> •De información: con elas pódese medir a aprendizaxe de conceptos, a memorización de datos importantes, etc. •De elaboración: avalían a capacidade do alumno para estruturar con coherencia a información, establecer interpelacións entre factores diversos, argumentar lóxicamente, etc. Estas tarefas competenciais perseguen a realización dun produto final significativo y achegado ao entorno cotián. •De investigación: aprendizaxes baseados en problemas. •Traballos individuais ou colectivos sobre un tema calquera.
Traballo individual	Os traballos propostos durante cada avaliación terán carácter obrigatorio.
Traballo na aula	Valorarase a exactitude na solución, orde claridade e limpeza, construcións máis

	axeitadas e normalización dos apuntamentos e exercicios realizados na aula.
Caderno do profesor	<p>É unha ferramenta crucial no proceso de avaliación. Debe ter fichas de seguimento personalizado, onde se anoten tódolos elementos que se deben ter en conta: asistencia, rendemento en tarefas propostas, participación, conduta, resultados das probas e traballos, etcétera.</p> <p>Para completar o caderno do profesor será necesaria unha observación sistemática e análise das tarefas:</p> <p>-Participación de cada alumno nas actividades da aula, que son un momento privilexiado para avaliación de actitudes. O uso da correcta expresión oral será obxecto permanente avaliación en toda clase de actividades realizadas polo alumno.</p> <p>-Traballo, interese, orde e solidariedade dentro do grupo.</p> <p>-Caderno de clase, no que o alumno anota os datos das explicacións, as actividades e exercicios propostos.</p>
Observacións	<p>Serán obxecto de rexistro a asistencia, a puntualidade, a actitude, a participación en clase, o esforzo e interese e o uso correcto da linguaxe ademais das cualificacións de exercicios e exames.</p> <p>A participación de cada alumno nas actividades da aula é un momento privilexiado para avaliación de actitudes. O uso da correcta expresión oral será obxecto permanente avaliación en toda clase de actividades realizadas polo alumno.</p>

EXAMES

Non se farán probas escritas. Cada unidade avaliarase tendo en conta a calidade, orixinalidade e limpeza das tarefas propostas polo profesor, tanto de tipo individual como de grupo.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN.

A cualificación do trimestre terá en conta todos os instrumentos de avaliación:

As cualificacións dos traballos irán de 0 a 10, tendo en conta a calidade, orixinalidade, limpeza e puntualidade no momento da entrega.

A cualificación do alumnado en cada avaliación establecerase segundo os seguintes criterios:

- Actividades prácticas (traballos, proxectos, ...): 80%
- Colaboración no traballo da aula, cooperación cos compañeiros, disposición cara ao traballo, atención na clase, presentación en tempo e forma dos traballos e exercicios: 20%

Cada un destes ítems valorarase de 0 a 10. A nota final de cada avaliación será a media aritmética ponderada empregando os pesos anteriormente descritos. Tras calcular dita media, esta deberá ser igual o superior a 5.

A nota final da avaliación ordinaria será a media das tres anteriores, pero nunca inferior á última delas.

Para obter unha avaliación positiva da materia na avaliación ordinaria de xuño, haberá que superar as tres avaliacións. En caso de non superar unha avaliación poderase recuperar na seguinte, no caso dos alumnos de secundaria, coa entrega das tarefas non presentadas ou suspensas da avaliación anterior.

A AVALIACIÓN FINAL EN CASO DE PERDA DO DEREITO Á AVALIACIÓN CONTINUA.

Cando un alumno, por acumulación de faltas de asistencia, perda o dereito á avaliación continua, para superar a materia deberá entregar todos os traballos obrigatorios realizados ao longo do curso.

A entrega efectuarase na data que o profesor fixe ao final de curso para a recuperación da materia antes da avaliación ordinaria.

PROGRAMA DE RECUPERACIÓN E REFORZO.

Mecanismos de recuperación

Os mecanismos de recuperación están en función de todo o anteriormente exposto. Entendemos que cada alumno debe recuperar aquilo no que non logrou os obxectivos propostos, de modo que:

- Deberá rectificar a súa actitude se aí está a súa dificultade.
- Deberá facer ou rectificar aqueles traballos que non fixo no seu momento ou fixo de modo non satisfactorio.
- Deberá volver estudar os contidos conceptuais ou procedementais se esa é a súa insuficiencia.

Desta maneira non pode haber un único mecanismo de recuperación, pois este axustarase á realidade dos alumnos en cada avaliación. O profesor acordará cos seus alumnos o momento máis adecuado para a realización das probas ou traballos necesarios.

Os alumnos que teñan pendente de recuperación algunha avaliación anterior recibirán actividades extra de recuperación, que deben ser motivadoras, significativas e adaptadas ao modo de aprendizaxe de cada alumno, e que deben axudarlle a alcanzar os obxectivos.

7- Criterios de cualificación.

Seguiranse os mesmos criterios que para os alumnos coa materia aprobada.

- A entrega das tarefas realizarase nos días e horas indicados polo profesor do grupo.
- Os contidos da materia dividiranse en tres bloques relacionados coa temporalización en trimestres na programación
- So se considerará superada a materia cando a cualificación acadada sexa de cinco ou superior. A cualificación da materia será a media aritmética das cualificacións obtidas en cada unha das probas.
- No suposto de que nas probas correspondentes aos bloques 1 ou 2 non se acade a nota mínima de cinco, os contidos de dito bloque deberán de ser obxecto de recuperación. Nese caso as tarefas correspondente ao terceiro bloque integraranse tamén os contidos referentes aos bloques non superados.

8- A avaliación final ordinaria.

Aqueles alumnos que non superen algunha avaliación deberán entregar os traballos non superados ou non entregados no mes de xuño.

9- A avaliación final extraordinaria.

Aqueles alumnos que non superen a materia na avaliación final ordinaria efectuarán en convocatoria extraordinaria deberán entregar todos os traballos obrigatorios realizados ao longo do curso.

DEBUXO TÉCNICO I E II. 1º E 2º DE BACHARELATO

16.- METODOLOXÍA DIDÁCTICA PARA O DEBUXO TÉCNICO I E II EN 1º E 2º DE BACHARELATO.

1.- Aspectos xerais e principios didácticos

O Debuxo Técnico I e II parten do pensamento abstracto formal adquirido nos ensinos precedentes, pero será nesta etapa educativa cando se consolide. Para iso, é fundamental que o docente comparta cos seus alumnos e alumnas qué vai aprender, e por qué é necesario aprendelo. Partirase sempre dunha revisión dos coñecementos previos, e exploranse situacións problemáticas ben contextualizadas, así como a realización de tarefas que o alumnado deberá resolver facendo uso dos seus coñecementos. As construcións xeométricas non deben aplicarse de maneira mecánica, senón que o alumno debe ser capaz de analizar o problema, expor diferentes alternativas e comprender as condicións que debe cumprir a solución que se busca. Da mesma maneira, é importante que se establezan conexións entre os coñecementos adquiridos na xeometría plana cos sistemas de representación, e viceversa.

Dunha maneira concreta, na formulación metodolóxica da materia de Debuxo Técnico I destaca os seguintes aspectos didácticos:

-A importancia dos coñecementos previos

Hai que conceder desde a aula unha importancia vital á exploración dos coñecementos previos dos alumnos e á vez que se dedica ao seu recordo; así se deben desenvolver ao comezo da unidade todos aqueles conceptos, procedementos, etc., que se necesitan para a correcta comprensión dos contidos posteriores.

-Estimular a transferencia e as conexións entre os contidos.

En Bacharelato, a materia é a forma básica de estruturación dos contidos. Esta forma de organización curricular facilita, por unha banda, un tratamento máis profundo e rigoroso dos contidos e contribúe ao desenvolvemento da capacidade de análise dos alumnos. Con todo, a fragmentación do coñecemento pode

dificultar a súa comprensión e aplicación práctica. Para evitalo, aínda que os contidos da materia preséntanse organizados en conxuntos temáticos de carácter analítico e disciplinar, estes conxuntos integraranse na aula a través de unidades didácticas que favorecerán a materialización do principio de interdisciplinariedade.

-Planificación, análise, selección e emprego de estratexias e técnicas variadas na resolución de problemas.

A resolución de problemas debe servir para ampliar a visión técnica da realidade, para estimular a creatividade e a valoración das ideas alleas, para desenvolver a habilidade para expresar graficamente as ideas propias e recoñecer os posibles erros cometidos.

-Lectura comprensiva de representacións gráficas e de textos relacionados coa formulación e resolución de problemas.

-Programación adaptada ás necesidades da materia

A programación debe ir encamiñada a unha profundización científica de cada contido, desde unha perspectiva analítica. O desenvolvemento das experiencias de traballo na aula, desde unha fundamentación teórica aberta e de síntese, buscará a alternancia entre os dous grandes tipos de estratexias: expositivas e de indagación. De gran valor para o tratamento dos contidos resultarán tanto as aproximacións intuitivas como os desenvolvementos graduais e cíclicos dalgúns contidos de maior complexidade.

-Os conceptos organízanse en unidades, e estas, en bloques ou núcleos conceptuais.

Os procedementos deseñáronse en consonancia cos contidos conceptuais, estruturando unha programación adecuada ás capacidades dos alumnos.

As actitudes, como o rigor, a limpeza, a orde, a perseveranza, a cooperación e a responsabilidade son fundamentais no desenvolvemento global do alumnado, tendo en conta que o Bacharelato é unha etapa que na que se consolidan os profundos cambios físicos e psíquicos nos alumnos e establécense as bases que forxarán a súa personalidade futura.

-Exposición por parte do profesor e diálogo cos alumnos

Tendo en conta que é o alumno o protagonista da súa propia aprendizaxe, o profesor debe fomentar, ao fío da súa exposición, a participación dos alumnos, evitando en todo momento que a súa exposición convértase nun monólogo. Esta participación pódese conseguir mediante a formulación de preguntas ou a proposta de actividades. Este proceso de comunicación entre profesor-alumno e alumno-alumno, que en ocasións pode derivar na defensa de posturas contrapostas, débeo aproveitar o profesor para desenvolver nos alumnos a precisión no uso da linguaxe científica, expresado en forma oral ou escrita. Esta fase comunicativa do proceso de aprendizaxe pode e debe desenvolver actitudes de flexibilidade na defensa dos puntos de vista propios e o respecto polos alleos.

2.- Secuenciación habitual do traballo na aula

1.Introdución.- Presentación do marco conceptual ou do problema para resolver, vinculación con coñecementos previos e integración na unidade didáctica en curso.

2. Fundamento, análise e relacións conceptuais. Explicación da definición, teorema propiedade na que se basea, dos seus elementos característicos e das relacións conceptuais que se derivan deste. A miúdo conteñen ademais a expresión matemática correspondente, e poden ter un sentido físico determinado. Nalgunhas ocasións estes fundamentos xa se abordaron na área de matemáticas ou de física durante o curso. Non é necesario que se demostren todos os teoremas e propiedades. É suficiente en moitas ocasións con que o docente os enuncie, para que o alumno teña unha referencia na que apoiar os seus coñecementos previos e fundamentar as súas posibles investigacións.

3. Natureza do trazado xeométrico.- Determinábase se é unha aplicación dun teorema, definición ou propiedade, se se constitúe como un lugar xeométrico, se é expresión dunha relación xeométrica, se é o resultado dunha transformación xeométrica, se forma parte dun sistema de representación, se é unha expresión gráfica normalizada, e se é unha combinación entre as anteriores coa descrición pormenorizada dos seus compoñentes. Iso proporciona ao alumnado un marco conceptual sólido na que referenciar globalmente os seus coñecementos previos e aprendizaxes posteriores.

4. Proceso de Construción Xeométrica.- Explicación secuenciada e razoada de forma gráfica, das operacións xeométricas, como aplicación dos fundamentos conceptuais adquiridos e das condicións de partida, que permiten chegar ao fin establecido ou á resolución do problema. Se este proceso é realizado simultaneamente polo alumnado a interiorización do mesmo será significativamente maior.

5. Características e alcance do trazado.- Detección dos elementos e relacións características do trazado con el mesmo e con outros trazados, así como da utilidade do mesmo para a unidade didáctica, o conxunto do curso e os estudos ou profesións posteriores.

6. Conclusións.- Toma de conciencia e valoración da relevancia do trazado aprendido en relación á unidade didáctica correspondente, ao curso en desenvolvemento e aos estudos ou profesións posteriores.

O apoio gráfico á explicación pode desenvolverse en diversas formas, en función da intención educativa que se persiga en cada momento. Presentación en pantalla de proxección de presentacións “Power Point”, visualización de documentos PDF, e utilización da pizarra de xiz para exposicións colectivas ou particularizadas de contidos conceptuais, onde o docente e o alumnado poidan participar activamente e interactuar. Bosquexos do docente sobre o caderno do alumno para actuacións e aclaracións personalizadas concretas. Ademais grazas ás novas tecnoloxías pódense atopar diferentes páxinas web onde haxa exemplos, e vídeos da execución dos problemas onde poden mirar como apoio ao estudado en clase.

7. Traxallo persoal do alumno:

Elaboración dos exercicios propostos polo profesor en cada unha das unidades temáticas encamiñados a asegurar o aprendizaxe dos contidos explicados e cuxa entrega será de carácter obrigatorio

8. Avaliación:

A cualificación mínima para o aprobado será de 5. A cualificación mínima en cada avaliación será de 5 para poder facer media coas demais avaliacións. De ser inferior haberá de recuperarse en exames extraordinarios onde só valorarase a nota do exame e a entrega das tarefas non entregadas durante a avaliación.

Láminas de traballo

As láminas de traballo terán carácter obrigatorio debéndose entregar unha semana antes da avaliación. Poden tratarse de exercicios para realizar en clase ou como tarefa para casa. Valorarase a exactitude na solución, orde, claridade, limpeza, construcións máis adecuadas e normalización.

Exames

Valorarase a exactitude na solución, orde, claridade e limpeza, construcións máis axeitadas e normalización.

Actitude en clase.

A actitude en clase verase reflectida e valorarase pola asistencia, a puntualidade, a participación en clase, o esforzo e interese e o uso correcto da linguaxe.

3.- Materiais e recursos didácticos

1._ Apuntamentos.

2._ Os recursos materiais que dispoñemos, aínda que escasos, son suficientes para dar ao alumno os coñecementos necesarios para poder desenvolver o seu traballo. Así, utilizaremos, escuadra e cartabón, regra e compás de lousa para que os alumnos aprendan a súa correcta utilización nos diferentes trazados xeométricos.

Os medios informáticos teñen moita utilidade para poñer ao alumno en contacto coas novas tecnoloxías. Dispónse dun computador en cada aula para conectar ao canón de proxección para poder mostrar os contidos, a proposta e resolución de problemas.

O alumno utilizará instrumentos de precisión (escuadra e cartabón, regra e compás) e soportes adecuados para o debuxo a lapis, que será a única técnica gráfica que vai empregar ao longo do curso.

17.- AVALIACIÓN 1º E 2º DE BACHARELATO

1. ASISTENCIA A CLASE.

A non asistencia regular á clase implicará a perda do dereito á avaliación continua e ós criterios xerais de avaliación anteriormente expostos. Os alumnos que superen o número de faltas que figuren no Regulamento de Réxime Interno terán, por tanto, dereito unicamente a unha proba extraordinaria a final de curso.

2. PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN INICIAL.

A avaliación inicial realizarase durante as primeiras tres semanas dende o inicio das clases.

Terá como obxectivo identificar o grado de desenvolvemento das competencias claves de uso mais habitual na materia: Comunicación lingüística, Competencia matemática, Competencias sociais e cívicas e Competencia en Sentido de iniciativa e espírito emprendedor; así como a detección temperá de necesidades específicas de atención educativa que puideran demandar dunha atención mais personalizada.

Para coñecer o punto de partida, resulta de gran interese facer unha sondaxe previa entre os alumnos. Este procedemento servirá ao profesor para comprobar os coñecementos previos sobre o tema e establecer estratexias de afondamento; e para o alumno, para informarlle sobre o seu grado de coñecemento de partida. Pode facerse mediante unha breve enquisa oral ou escrita, a través dunha ficha de avaliación inicial.

O resultado da mesma poñerase en común co equipo docente na xunta de avaliación inicial informándose ao titor dos resultados acadados para que este, se o estima pertinente, o traslade ás familias.

Naqueles casos nos que algún alumno non acade o nivel mínimo esperado que permite seguir as ensinanzas con aproveitamento, comunicarase ao titor e en colaboración co departamento de orientación e a familia deseñarase un programa de traballo adaptado para tratar de corrixir as carencias que se puideran presentar.

3. INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.

PROCEDIMENTOS	INSTRUMENTOS
Probos obxectivos	Dous exames parciais por avaliación.

	<p>Deben ser o mais variadas posibles, para que teñan unha maior fiabilidade. Poden ser orais ou escritas e, a súa vez, de varios tipos:</p> <ul style="list-style-type: none"> •De información: con elas pódese medir a aprendizaxe de conceptos, a memorización de datos importantes, etc. •De elaboración: avalían a capacidade do alumno para estruturar con coherencia a información, establecer interpelacións entre factores diversos, argumentar lóxicamente, etc. Estas tarefas competenciais perseguen a realización dun produto final significativo y achegado ao entorno cotián. •De investigación: aprendizaxes baseados en problemas. •Traballos individuais ou colectivos sobre un tema calquera.
Traballo individual	As láminas propostas durante cada avaliación terán carácter obrigatorio.
Traballo na aula	Valorarase a exactitude na solución, orde claridade e limpeza, construcións máis adecuadas e normalización dos apuntamentos e exercicios realizados na aula.
Caderno do profesor	<p>É unha ferramenta crucial no proceso de avaliación. Debe ter fichas de seguimento personalizado, onde se anoten tódolos elementos que se deben ter en conta: asistencia, rendemento en tarefas propostas, participación, conduta, resultados das probas e traballos, etcétera.</p> <p>Para completar o caderno do profesor será necesaria unha observación sistemática e análises das tarefas:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Participación de cada alumno nas actividades da aula, que son un momento privilexiado para avaliación de actitudes. O uso da correcta expresión oral será obxecto permanente avaliación en toda clase de actividades realizadas polo alumno. -Traballo, interese, orde e solidariedade dentro do grupo. -Caderno de clase, no que o alumno anota os datos das explicacións, as actividades e exercicios propostos.
Observacións	<p>Serán obxecto de rexistro a asistencia, a puntualidade, a actitude, a participación en clase, o esforzo e interese e o uso correcto da linguaxe ademais das cualificacións de exercicios e exames.</p> <p>A participación de cada alumno nas actividades da aula é un momento privilexiado para avaliación de actitudes. O uso da correcta expresión oral será obxecto permanente avaliación en toda clase de actividades realizadas polo alumno.</p>

EXAMES

EXAMES PARCIAIS.

Faranse como mínimo dous exames por avaliación. É imprescindible para poder presentarse a tódolos exames estar ó día na entrega das láminas e levar todo o material necesario para súa execución.

En caso de que se detecte cun alumno esta copiando, se lle recollerá o exame e calificará cun 0.

Os alumnos repetidores asistirán normalmente a clase e poderán examinarse por parciais sempre que cumpran as normas anteriores.

Cada exercicio dos que se compón o exame cualificarase sobre dez, e a nota do exame será a media do total de exercicios do exame. Este método é aplicable a tódolos exames que se farán nesta materia.

Cada exame convocarase co debido tempo e terán unha duración máxima de dúas horas. A materia causa do exame fixarase con dúas semanas de antelación a súa convocatoria.

EXAMES DE RECUPERACIÓN

Fixaranse ó mesmo tempo que os exames parciais e terán lugar durante a seguinte avaliación. A materia será a mesma que para os exames parciais.

EXAME DE XUÑO

Este exame é por partes, isto é, o alumno examínase das partes (parciais) suspensas e requírese aprobar cada unha delas. Para poder presentarse a este exame débense ter entregadas todas as láminas. A duración deste exame será de dúas horas.

EXAME PARA SUBIR NOTA

É un exame voluntario, e poderanse presentar aqueles alumnos que partan dunha nota mínima de cinco e queiran subir a media.

Estes exames coincidirán cos de recuperación da avaliación, e os seus resultados teranse en conta á hora de determinar a nota final do curso.

EXAME DE SETEMBRO

Este exame non será por partes como o de xuño, senón de toda a materia, e a súa duración será de dúas horas. Para poder presentarse a este exame débense ter entregadas todas as láminas.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN.

A cualificación final da avaliación parcial será a media aritmética dos dous (ou tres) parciais. As notas que o alumno obteña nas láminas poden servir, no seu conxunto, para mellorar a nota da media da avaliación ata un punto, sempre que a actitude do alumno na clase sexa correcta e o alumno teña entregadas todas as láminas do curso.

A nota final da avaliación ordinaria será a media das tres anteriores, pero nunca inferior á última delas.

A AVALIACIÓN FINAL EN CASO DE PERDA DO DEREITO Á AVALIACIÓN CONTINUA.

Cando un alumno, por acumulación de faltas de asistencia, perda o dereito á avaliación continua, para superar a materia deberá efectuar unha proba obxectiva comprensiva de todos os conceptos impartidos ao longo do curso e entregar todos os traballos obrigatorios realizados ao longo do curso.

A proba efectuarase na data que o profesor fixe ao final de curso para a recuperación da materia antes da avaliación ordinaria.

A estrutura da proba será a mesma que a do resto de probas efectuadas ao longo do curso. Dita proba considerarase superada cando o alumno acade na mesma unha cualificación de 5 ou superior.

PROGRAMA DE RECUPERACIÓN E REFORZO.

10- Das materias pendentes de cursos anteriores.

Os alumnos con materias pendentes de cursos anteriores deberán poñerse en contacto co xefe de departamento para recibir información detallada do procedemento a seguir para a recuperación da materia pendente de cursos anteriores. O xefe de departamento propoñeralle os exercicios para traballar durante cada trimestre e fará un seguimento do seu traballo para recuperar a materia.

11- Plan de traballo.

O alumno coa materia de Debuxo Técnico I pendente, entregará os exercicios programados durante cada avaliación seguindo as directrices indicadas polo xefe de departamento. A súa entrega efectuarase, como mínimo, unha semana antes da avaliación ordinaria.

Así mesmo, presentarase a un exame de recuperación por avaliación a realizar no posible fora do horario lectivo.

12- Procedementos e instrumentos de avaliación.

Os alumnos integrados nun grupo seguirán os mesmos procedementos e se lles aplicarán os mesmos instrumentos que para os alumnos que cursen a materia por primeira vez.

Aqueles que no poidan asistir a clase seguirán un plan de traballo que se establecerá dende o departamento, tendo en conta os obxectivos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe establecidos na programación así como as probas parciais acreditativas da superación da materia.

13- Criterios de cualificación.

Seguiranse os mesmos criterios que para os alumnos que cursen a materia por primeira vez con aqueles alumnos que se integren no grupo.

No suposto de aqueles alumnos que non se poidan integrar en ningún grupo, actuarase tal e como se indicou no apartado anterior, tendo en conta o seguinte:

- Ditas probas obxectivas efectuaranse nos días e horas indicados pola xefatura de estudos.
- Os contidos da materia dividiranse en tres bloque relacionados coa temporalización en trimestres na programación
- So se considerará superada a materia cando a cualificación acadada sexa de cinco ou superior. A cualificación da materia será a media aritmética das cualificacións obtidas en cada unha das probas.
- No suposto de que nas probas correspondentes aos bloques 1 ou 2 non se acade a nota mínima de cinco, os contidos de dito bloque deberán de ser obxecto de recuperación. Nese caso na proba correspondente ao terceiro bloque integraranse tamén os contidos referentes aos bloques non superados.

14- A avaliación final ordinaria.

Aqueles alumnos que non superen algunha avaliación deberán realizar unha proba de avaliación final no mes de xuño cunha estrutura similar ás realizadas ao longo do curso e deberán entregar tamén todos os traballos obrigatorios realizados ao longo do curso.

15- A avaliación final extraordinaria.

Aqueles alumnos que non superen a materia na avaliación final ordinaria efectuarán en convocatoria extraordinaria unha proba obxectiva cunha estrutura similar ás realizadas ao longo do curso e deberán entregar tamén todos os traballos obrigatorios realizados ao longo do curso.

ACREDITACIÓN DE COÑECEMENTOS PREVIOS EN 2º DE BACHARELATO

1- Que procedemento se seguirá?

- a) Matrícula como pendente x
- b) Proba obxectiva x
- c) Entrega das tarefas realizadas polos alumnos de 1º de Bacharelato do curso anterior.

2- De optar pola PROBA

a) Que tipo de proba?

Un exame que constará de dez exercicios no que o alumno acredite os seus coñecementos da materia de Debuxo Técnico I.

3- Cómo se avaliará?

Cada exercicio dos que se compón o exame cualificarase sobre dez, e a nota do exame será a media do total de exercicios do exame.

18.- AGRUPAMENTOS

Debido ás actuais circunstancias marcadas pola Covid-19 que obrigan a diminuír a ratio en cada unha das aulas así como a destinar a aula de Plástica a un grupo de Bacharelato, este curso tanto as materias de Plástica, Obradoiro de Arte e Debuxo Técnico desenvolveranse en múltiples aulas do instituto, salvo nalgún grupo da ESO.

19.- TEMPOS

1º ESO: dúas horas semanais.

3º ESO: dúas horas semanais.

4º ESO: tres horas semanais.

1º BAC: catro horas semanais.

2º BAC: catro horas semanais.

1º BAC Obradoiro de Arte: unha hora semanal.

20.- ESPAZOS

O Departamento, ademais dun despacho propio, dispón dunha aula específica para as materias de Educación Plástica e Visual, Debuxo Técnico e Obradoiro de Arte.

A aula conta con mesas axeitadas de debuxo e proxector, así como de libros das distintas materias, aínda que non dispón de equipos para a aplicación das TIC por parte dos alumnos nin do material necesario de emprego habitual, polo que se considera imprescindible corrixir estas deficiencias ao longo do presente curso.

Debido ás actuais circunstancias, marcadas pola Covid-19, que obrigan a diminuír a ratio en cada unha das aulas así como a destinar a aula de Plástica a un grupo de Bacharelato, este curso tanto as materias de Plástica, Obradoiro de Arte e Debuxo Técnico desenvolveranse en múltiples aulas do instituto, salvo nalgún grupo da ESO.

21.- MATERIAIS

- Modelos de xeso.
- Material informático: portátil, proxector, programas de tratamento de texto e de imaxes.
- Compás, escuadra e cartabón de encerado.
- Regra de 100 cm. de encerado.
- Xogos de corpos xeométricos de madeira e plástico.
- Ordenador portátil.
- Modelos de escaiola.
- Botes de cores: gouache e acrílicos.
- Pila de auga con billa.

22.- RECURSOS DIDÁCTICOS

- 1- Libros de texto, de consulta sobre arte, arquitectura e deseño e cómics.
- 2- Revistas para analizar, entre outros, o tema da publicidade.
- 3- Canón de vídeo
- 4- Libros de apoio do Departamento de Educación Plástica e Visual e Debuxo Técnico.
- 5- Distintas páxinas web de contido plástico e de arte:
- 6- <http://www.profes.net>
- 7- <http://www.librosvivos.net>
- 8- <http://www.educacionplastica.net/>
- 9- <http://blog.educastur.es/luciaag/>
- 10- <http://www.artehistoria.jcyl.es/>
- 11- <http://recursostic.educacion.es/artes/plastic/web/cms/>
- 12- <http://www.educared.org>
- 13- Webs de museos, monográficos de artistas etc.

23.- PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN CONTINUA

Con qué temporalización se farán probas escritas(cada tema, dous, tres, cantas por trimestre ou avaliación, etc.?)

1º , 3º e 4º da ESO e Obradoiro de Arte:

Non se farán probas escritas, cada unidade avaliarase tendo en conta a calidade , orixinalidade e limpeza das tarefas propostas polo profesor, tanto de tipo individual como de grupo.

As cualificacións dos traballos irán de 0 a 10, tendo en conta a calidade, orixinalidade, limpeza e puntualidade no momento da entrega.

A cualificación do alumnado en cada avaliación establecerase segundo os seguintes criterios:

- Actividades prácticas (traballos, proxectos, ...): 80%
- Colaboración no traballo da aula, cooperación cos compañeiros, disposición cara ao traballo, atención na clase, presentación en tempo e forma dos traballos e exercicios: 20%

Cada un destes ítems valorarase de 0 a 10. A nota final de cada avaliación será a media aritmética ponderada empregando os pesos anteriormente descritos. Tras calcular dita media, esta deberá ser igual o superior a 5.

Para obter unha avaliación positiva da materia na avaliación ordinaria de xuño, haberá que superar as tres avaliacións. En caso de non superar unha avaliación poderase recuperar na seguinte, no caso dos alumnos de secundaria, coa entrega das tarefas non presentadas ou suspensas da avaliación anterior.

A nota da avaliación ordinaria de xuño será a media aritmética das tres avaliacións.

En 1º e 2º de Bacharelato poderase dividir cada bloque de contidos en tantos exames como se considere convinte, establecendo no seu caso o peso de cada un deles no conxunto do bloque.

Os exames realizados calificaranse sobre 10, sendo a calificación correspondente a este apartado, a media das obtidas. En caso de que se detecte cun alumno esta copiando, se lle recollerá o exame e calificará cun 0.

En Debuxo Técnico avaliaranse independentemente cada un dos bloques de contidos recollidos na programación, dacordo co criterio establecido, sendo a nota da avaliación, parcial ou final, a media das correspondentes a cada un deles.

No segundo e no terceiro trimestres realizarase un exame de recuperación da materia impartida no trimestre ou trimestres anteriores. Poderanse entregar nesas datas os traballos corrixidos ou non entregados no seu día, considerándose neste caso a súa presentación pero non servirán para subir nota.

24.- PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN FINAL

Quen debe ir á avaliación final?

Os alumnos que non obteñan a cualificación de aprobado en cada unha das tres avaliacións deberán presentarse á avaliación final na que se lles pedirá, no caso dos alumnos da ESO, a entrega dos traballos non realizados durante o curso, e, no caso dos alumnos de bacharelato, terán que presentarse ao exame final de recuperación dividido por avaliacións no que o alumno dará resposta so ás cuestións referidas ás avaliacións pendentes.

Así mesmo, entregará aqueles traballos de carácter obrigatorio que non presentara durante o curso.

A nota da avaliación ordinaria de xuño será a media aritmética das tres avaliacións.

25.- PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

Alumnado de 2º ESO coa materia de E. Plástica, Visual e Audiovisual de 1º ESO.

Serán dirixidos polo xefe do Departamento e terán que realizar 5 láminas por avaliación; en total 15 láminas ao longo do curso.

Alumnado de 3º ESO con E. Plástica, Visual e Audiovisual de 1º ESO:

Segueríase o mesmo criterio que no caso anterior.

Alumnos de 4º da ESO:

Serán dirixidos polo xefe do Departamento e terán que realizar 6 láminas por avaliación; en total 18 láminas ao longo do curso.

Alumnado de 2º de Bacharelato con Debuxo Técnico de 1º de Bacharelato.

Serán dirixidos conxuntamente polo profesor da materia e polo xefe do Departamento.

Nas 1ª e 2ª avaliacións o alumnado terá que realizar os mesmos exames parciais que os alumnos e alumnas que cursan a materia por primeira vez. Ademais, a principios de curso o Xefe do Departamento entregará ao alumnado pendente unha serie de traballos que deberán realizar obrigatoriamente durante o curso. O alumnado poderá consultar as dúbidas aos profesores do Departamento. A cualificación será a media da correspondente aos exames realizados. O exame da 3ª avaliación terá lugar a principios de maio.

26.- PROCEDEMENTO DE RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DE PENDENTES

Como se fará o seguimento?

Farase un programa de recuperación durante todo o ano e cualificacións periódicas en cada avaliación.

Como se avalía?

3º e 4º da ESO:

Realizaranse unha serie de traballos por trimestre, que se cualificarán de 0 a 10. A nota da avaliación de pendentes será a media aritmética das tres avaliacións.

2º de Bacharelato:

Probas escritas e entrega dos traballos facilitados polo profesor.

27.- ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

O Departamento de Debuxo ten previsto desenvolver un número non detallado de actividades consistentes en visitas a exposicións do tipo itinerantes que puidesen aparecer durante o curso.

Así mesmo o Departamento colaborará con actividades propostas por outros departamentos e nas actividades interdisciplinares que haxa previstas.

Visitas:

-Visita guiada ao Museo Provincial de Lugo para alumnado de ESO e/ou BAC.

A duración desta actividade tamén sería dun día no 1º ou 2º trimestre.

-Visitas ás exposicións que teñan lugar na cidade de Lugo, ao Museo Provincial ou a outro tipo de evento artístico-cultural que se celebre en Lugo como unha visita a algunha das exposicións da Fundación Caixa Galicia.

Exposicións:

-Exposición de final de curso dos traballos máis salientables realizados polos alumnos de Educación Plástica, Visual e Audiovisual, e Obradoiro de Arte.

Conmemoracións:

Realización de actividades e exposición de traballos conmemorativos de días como:

- 20 de novembro de 2019: Día Universal da Infancia.
- 25 de novembro de 2019: Día Internacional contra a Violencia de Xénero.
- Do 3 ao 10 de decembro de 2019: conmemoración da Constitución e do Estatuto de autonomía de Galicia.
- 3 de decembro de 2019: día internacional das persoas con discapacidade.
- 10 de decembro de 2019: Día da Declaración Universal dos Dereitos Humáns.
- 30 de xaneiro de 2020: Día Escolar da non Violencia e da Paz.
- 8 de marzo de 2020: Día Internacional da Muller.
- 15 de marzo de 2020: Día Mundial dos Dereitos do Consumidor.
- Do 1 ao 15 de marzo de 2020: Semana da Prensa. Un día desta semana traballárase na aula con xornais.
- 7 de abril de 2019: Día Mundial da Saúde.
- Entre o 23 e o 26 de abril de 2020: Semana do Libro.
- 2 de maio de 2020: Día internacional contra o acoso escolar.
- 9 de maio de 2020: Día de Europa.
- Do 13 ao 17 de maio de 2020: Semana das Letras Galegas
- 5 de xuño de 2020: Día Mundial do Medio Ambiente.

28.- TEMAS TRANSVERSAIS

No desenvolvemento das materias artísticas a transversalidade está continuamente presente na didáctica, a metodoloxía e nos contidos.

-Educación para a paz: no fomento das actividades en grupo, comentarios e imaxes do entorno e aportacións artísticas de outros pobos e épocas.

-Educación para o consumo: aproveitando os materiais e recursos dispoñibles, creando instrumentos propios, na procura do coñecemento do noso entorno icónico e como nos afecta e manipula.

-Educación non sexista: propiciando o intercambio de papeis entre alumnos e alumnas, analizando o papel da muller nas mensaxes visuais.

-Educación ambiental: fomentando o respecto ao medio ambiente, ensinando a apreciar a variedade de formas, cores, texturas... que temos no noso entorno natural, fomentando o aforro de papel ou empregando materiais de refugallo.

-Educación vial: manexando pictogramas e sinais de tráfico como imaxes propicias para a realización de traballos na aula.

-Educación para o lecer: na procura do aprecio da arte e o deseño.

29.- LIBROS DE TEXTO

O departamento establece o criterio xeral de non empregar libros de texto na Educación Plástica e Visual nin no Obradoiro de Arte dado o seu carácter eminentemente práctico de maneira que será o profesor de grupo quen, mediante exposicións a través de proxector, fotocopias e outros medios, facilitará os contidos ao alumnado así como as pautas dos exercicios a realizar.

Devanditos contidos e exercicios serán colgados na aula virtual do centro.

Nas materias de Debuxo Técnico I e II -debido á súa complexidade- recoméndase, aínda que non será obrigatorio, o uso de libros de consulta, téndose establecido como tales os libros seguintes:

- Teoría do Debuxo Técnico. Ricardo Ladero Lorente. Editorial Reprogalicia.
- Dibujo Técnico I e II. Editorial Donostiarra.
- Dibujo Técnico I e II. Editorial Casals.

30.- AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN

Co desenvolvemento do curso, o Xefe de Seminario plantexará, nas periódicas reunións de departamento, cuestións relativas ao cumprimento da programación.

Si é o caso, os profesores expoñerán os incumplimentos, retrasos ou atrancos con que se atoparon e as súas causas. Asimesmo, a final de curso manterase unha reunión na que se avaliará o desenvolvemento da programación e se farán as propostas de mellora que se consideren oportunas cara á rectificación, eliminación, complementación ou incorporación de novos aspectos de cara á programación do curso seguinte.

En concreto, avaliaranse os seguintes aspectos:

- Desenvolvemento total ou parcial dos contidos.
- Coherencia entre desenvolvemento de cada contido e tempo adicado a él.
- Coherencia entre o tempo adicado ás explicacións do profesor e o adicado a traballo do alumnado.
- Grado de participación do alumnado nas actividades extraescolares propostas.

31.- ACCIÓNS PREVISTAS CO PROXECTO LINGÜÍSTICO

Como todos os anos, o Departamento de Debuxo colaborará con outros Departamentos naquelas actividades que sexan compatibles cos contidos e ritmo do desenvolvemento da propia programación. En concreto colaborarase co Equipo de Dinamización de Lingua Galega en:

- Conmemoración do Día das Letras Galegas.

- Realización doutras actividades relacionadas co uso do Galego nas materias do Departamento.
- Pancarta para o “Correlingua”.

32.- ACCIÓNS PREVISTAS CO PLAN DE CONVIVENCIA.

O Departamento de Debuxo colaborará en xeral naquelas accións que sexan coordinadas por instancias superiores e en particular fomentará no seu propio ámbito:

- O respecto mutuo entre os membros da comunidade educativa.
- A resolución de conflitos de xeito pacífico e razoado.
- A mediación do profesorado naquelas ocasións nas que fora requerido ou que resultara oportuna.
- O coidado e limpeza do material e das instalacións postos á disposición do alumnado; aspecto que neste Departamento é especialmente importante.

33.- ATENCIÓN Á DIVERSIDADE NA ESO

O currículo constitúe en si mesmo a primeira vía de atención á diversidade, pola súa propia configuración e flexibilidade. É o primeiro nivel no intento por axustar a oferta educativa ás peculiaridades de individuos concretos. Existen distintos niveis de adaptación curricular: de centro, de aula, da unidade temática e os últimos, máis específicos, ao alumno de forma individualizada.

As medidas de atención á diversidade nesta etapa estarán orientadas a responder as necesidades educativas concretas do alumnado e á consecución das competencias básicas e dos obxectivos da Educación Secundaria Obrigatoria e non poderán, en ningún caso, supoñer unha discriminación que lles impida alcanzar devanditos obxectivos e a titulación correspondente. A heteroxeneidade nos grupos é cada vez maior debido a múltiples factores, entre os que cabe sinalar as diferenzas individuais de capacidades (alumnos/ as con necesidades educativas especiais e alumnos/ as con altas capacidades) e as derivadas da súa historia persoal e escolar, a pluralidade de interese e motivacións, o nivel social e cultural das familias, a inmigración e a multiculturalidade.

A atención á diversidade actúa como elemento corrector de posibles desigualdades nas condicións de acceso ao sistema educativo e é compensador das desigualdades persoais e sociais. As diferenzas individuais inciden no proceso de ensino- aprendizaxe; e hai que apostar por unha educación que se axuste ás diferentes capacidades, necesidades e expectativas dos alumnos. Existe gran diversidade de alumnado e préstase especial atención aos alumnos estranxeiros, aos superdotados intelectualmente e a aqueles con necesidades educativas especiais.

CAUSAS

Causas sociais: Unha de cáusalas desigualdade máis comúns é a social. Non existe igualdade de oportunidades cando as circunstancias familiares dificultan a aprendizaxe e tampouco cando as xeográficas limitan o acceso a determinados medios ou mesmo centros.

Causas derivadas da inmigración: É a máis vixente e por tanto o sistema terá que adaptarse a estas novas necesidades. A nova lei reflicte esta problemática e propón solucións para que dita poboación poida ser atendida como o resto de cidadáns non inmigrante.

Causas persoais: Son de orixe individual e poden ser moi variadas. Pódense atopar desde alumnos con capacidades máis ou menos normais, aos que por circunstancias temporais ou permanentes hai que atender diferenciadamente nun marco docente normal; ou aqueles que necesitan cambios máis significativos e duradeiros. Ditas adaptacións afectan á escolarización, a adaptación do currículo, apoio dun profesorado especializado e medios técnicos para a atención das súas necesidades.

ALUMNADO QUE PRESENTA NECESIDADES EDUCATIVAS ESPECIAIS

Para alumnos e alumnas con necesidades especiais atenderase ás súas peculiaridades, aínda que en xeral rebaixaráselles o nivel de esixencia nos obxectivos, atendendo fundamentalmente á sensibilización artística e comunicativa.

Alumnos que necesitan unha ACI non significativa: Non formará parte do expediente, pois é unha medida ordinaria de atención á diversidade que non afecta os obxectivos. Os alumnos e alumnas terán noticia das actividades que teñen que realizar e a metodoloxía que se empregará. As familias coñecerán tamén a súa existencia e as obrigacións que iso conleva. O profesor titor dispoñerá da ACI grupal correspondente. Nas actividades reducirase a dificultade dalgunha ou se farán variacións de acordo ao nivel do alumnado. Tomaranse medidas especiais se a diferenza de nivel con respecto ao curso é de máis de dous anos.

En clase, a un alumno/a que necesita unha ACI significativa (que forma parte do seu expediente e afecta os obxectivos) propoñeráselle actividades adaptadas ás necesidades da súa discapacidade. Por exemplo, na unidade da cor recóllese que ao alumno/a que presente daltonismo ensinaráselles a asociar as cores polas formas ou a recoñecelos pola súa luminosidade ou escalas de grises.

ALUMNADO CON INTEGRACIÓN TARDÍA NO SISTEMA EDUCATIVO ESPAÑOL.

Cursos con alumnado estranxeiro: Tentarase favorecer no posible a incorporación ao sistema educativo mediante programas e unha atención personalizada. Teranse en conta as estéticas persoais ou culturais, pois os procedentes de determinadas culturas non posúen ás veces unha gran experiencia audiovisual. No posible de dará a coñecer a cultura local destes alumnos co fin dobre de integralos e de ofrecer aos nacionais outra visión diferente da creación artística.

ALUMNADO CON ALTAS CAPACIDADES INTELLECTUAIS.

As medidas que se tomasen no caso de alumnos con altas capacidades irán enfocadas ao enriquecemento do currículo e á interdisciplinabilidade dos obxectivos e bloques de contido desenvolvidos para o resto do grupo.

Promoveranse actividades que estimulen a creatividade, orixinalidade e riqueza na comunicación visual e plástica.

Non se trata de adaptar os temas se non de profundar nos programados.

A adaptación introducirá modificacións respecto a os tempos, ao número de actividades, á presentación dos traballos, etc. e só suprimiranse aquelas que resulten obvias e repetitivas para o alumno.

As modificacións potenciasen as seguintes técnicas de traballo e actividades tipo:

- Técnicas de procura, tratamento da información e investigación que potencien a aprendizaxe autónoma.
- Actividades e técnicas que fomenten o desenvolvemento do pensamento diverxente e creativo, impulsoras da orixinalidade e talento creativo. Entre estas técnicas e actividades interesan especialmente aquelas que

postulan a estimulación creativa en grupo (tormenta de ideas, listaxe de atributos...) xa que, ademais de potenciar o desenvolvemento social e afectivo dos alumnos, supoñen unha preparación para a futura vida laboral baseada xeralmente no traballo en equipo.

- Actividades para o desenvolvemento social e afectivo. Aprendizaxe cooperativa e habilidades sociais.
- Programas específicos de adestramento cognitivo.
- Introducir novos contidos que respondan os intereses dos alumnos sempre que sexa necesario para fomentar a motivación.

ESTRATEGIAS METODOLÓXICAS PARA A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.

A atención á diversidade, desde o punto de vista metodolóxico, debe estar presente en todo o proceso de aprendizaxe e levar ao profesor a:

- Detectar os coñecementos previos dos alumnos ao empezar cada unidade. Aos alumnos nos que se detecte unha lagoa nos seus coñecementos, débeseles propoñer un ensino compensatorio, na que debe desempeñar un papel importante o traballo en situacións concretas.
- Procurar que os contidos novos que se ensinan conecten cos coñecementos previos e sexan adecuados ao seu nivel cognitivo.
- Identificar os distintos ritmos de aprendizaxe de os alumnos e establecer as adaptacións correspondentes.
- Tentar que a comprensión do alumno de cada contido sexa suficiente para unha adecuada aplicación e para enlazar cos contidos que se relacionan con el.
- A resposta educativa á diversidade, entendemos que ten como eixo fundamental o principio da individualización do ensino. O tratamento e a atención á diversidade realizámolo pedagóxicamente desde a formulación didáctica dos tipos de actividades.
- Consideramos que o elemento do currículo que mellor materializa este tratamento é o correspondente aos distintos tipos de actividades. Considerámolas necesarias para espertar motivacións e intereses, constituíndo un medio excelente na nosa intervención didáctica mediante as correspondentes estratexias de aprendizaxe que expomos. Distinguiremos os seguintes tipos:
  - **Iniciais ou diagnósticas:** imprescindibles para determinar os coñecementos previos do alumno e da alumna. Son esenciais para establecer a ponte didáctica entre o que coñecen os alumnos e alumnas e o que queremos que saiban, dominen e sexan capaces de aplicar, para alcanzar unha aprendizaxe significativa e funcional.
  - **Actividades de reforzo inmediato:**, concretan e relacionan os diversos contidos. Consolidan os coñecementos básicos que pretendemos alcancen os nosos alumnos e alumnas, manexando reiteradamente os conceptos e utilizando as definicións operativas dos mesmos. Á súa vez, contextualizan os diversos contidos en situacións moi variadas.
  - **Actividades finais:** avalían de forma diagnóstica e sumativa os coñecementos que pretendemos alcancen os nosos alumnos e alumnas. Tamén serven para atender á diversidade do alumnado e os seus ritmos de aprendizaxe, dentro das distintas pautas posibles nun grupo-clase, e de acordo cos coñecementos e o desenvolvemento psicoevolutivo do alumnado desta etapa educativa.

DIVERSIFICACIÓN DE CONTIDOS E ACTIVIDADES

Ofreceranse propostas abertas mediante a planificación do traballo dos contidos con diferentes niveis de dificultade e tipos de actividades para todo o grupo, pero traballando os contidos co nivel de complexidade e ritmo adecuados ás súas capacidades.

- Actividades de diferente grao de dificultade e realización para un mesmo contido, graduando a aprendizaxe, de modo que cada alumno poñerá o límite á súa aprendizaxe.

- Actividades de libre elección. Con iso preténdese motivar ao alumno, son actividades que poden levar a cabo unha vez terminado o traballo proposto, que enriquezan a creatividade.

- Planificación de actividades extraescolares. As actividades culturais tales como asistencia a conferencias, visitas a museos, exposicións... son en xeral moi motivadoras para alumnos destas características e deben ser fomentadas tanto desde o ámbito escolar como o familiar.

34.- ATENCIÓN Á DIVERSIDADE NO BACHARELATO

VALORACIÓN INICIAL E VÍAS DE ACTUACIÓN

Do mesmo xeito que en etapas educativas anteriores, no Bacharelato os alumnos presentan diferentes niveis de aprendizaxe en relación coa etapa de Educación Secundaria Obrigatoria; ademais, presentan tamén necesidades educativas aqueles alumnos que polas súas características físicas, sensoriais ou outras, non poden seguir da mesma forma o currículo da etapa, (minusvalías motoras, sensoriais, etc.). Con todo, o tratamento que se concede á atención á diversidade na etapa de Bacharelato presenta unhas características diferentes que o concedido na Educación Secundaria Obrigatoria. Desta forma, neste nivel educativo diversidade fai referencia á necesidade de ser atendidas desde adaptacións de acceso, medidas concretas de material; sen chegar en ningún caso para tomar medidas curriculares significativas.

VIAS DE ATENCION Á DIVERSIDADE.

Aquí vaise a facer mención a aquelas medidas que non implican modificar substancialmente os contidos, é dicir, que só requiren adaptacións referidas a aspectos que manteñen basicamente inalterable o currículo adoptado na materia pero que, sen estas actuacións, determinados alumnos e alumnas non progresarían. En xeral, pódese afirmar que a programación do grupo, salvo algunhas variacións, é tamén a mesma para o alumnado que reciba esas actuacións específicas.

A atención á diversidade dos alumnos e alumnas, no referente ás diferenzas individuais en capacidades, motivación e intereses, esixe que as materias curriculares posibiliten unha acción aberta dos profesores e profesoras, de forma que, tanto o nivel dos contidos como as formulacións didácticas, poidan variar segundo as necesidades específicas da aula.

Os materiais configuráronse tendo isto en conta. Pretenden propoñer solucións coherentes tanto para aqueles grupos de alumnos con menor formación específica nestas áreas como para aqueles que tiveron a posibilidade de realizar estudos máis amplos nestas materias.

A elaboración de materiais de forma diversa para a súa exposición, así como o uso de medios audiovisuais, tendo en conta alumnos con necesidades educativas, como son auditivas, de mobilidade, visuais.

35.- PLAN ANUAL DE LECTURA

DEDICACIÓN Á LECTURA NA AULA

OBXECTIVOS

Desde o departamento trátase de fomentar a lectura como unha estratexia de aprendizaxe para reducir e complementar as deficiencias persoais. Preténdese formar lectores/ as competentes e críticos, e a creación e consolidación do hábito de lectura, xa que constitúe un factor primordial para o desenvolvemento das competencias básicas. levará a cabo de dúas formas claramente diferenciadas. Por unha banda, traballaremos extraendo os conceptos do material teórico que se facilita en clase ou propoñendo un libro de lectura recomendada en cada avaliación que teña contidos relacionados dalgunha forma coa nosa área. Estes libros prestarán atención á diversidade do alumnado e ás súas capacidades.

TEMPORALIZACIÓN E ESPAZOS PARA A LECTURA

O tempo de lectura empregarase para a consulta de textos e imaxes, en calquera formato e soporte, relacionados coa materia; coidaremos con especial atención a formación documental e á expresión escrita; Cando a programación contemple actividades relacionadas coa ilustración de textos o tempo de lectura empregarase nos títulos fixados polo profesorado. No caso da lectura de imaxes, o tempo estipulado empregarase no visionado dos fondos audiovisuais correspondentes.

ESPAZOS DE LECTURA

Biblioteca escolar	Recursos documentais situados na aula	Biblioteca persoal	Biblioteca pública	Ciberespazo
Libros e outros recursos documentais seleccionados en función do alumnado e a materia.	Lecturas e textos ligados a tarefas planificadas.	Libros e outros recursos documentais da familia	Pluralidade de libros e outros recursos	Selección de recursos Integración de múltiples posibilidades de actos de lectura e escritura

CARÁCTER DAS LECTURAS

Tratarase de traballar na aula a comprensión lectora con textos de distintos tipos: expositivos, xornalísticos, publicitarios e gráficos, ben en soporte impreso ou informático, propoñendo actividades que favorezan a comprensión, así como a consulta de páxinas ou blogue.

RUTINAS DE LECTURA

ACTIVIDADES:

Aparte destas actividades fundamentalmente de lectura, tamén se propoñen outras desde o departamento como son:

- Ilustracións a partir dun texto.

- Análise oral ou escrita de imaxes.
- Poemas visuais.
- Guión técnico e literario previo á realización dunha fotonovela, cómic ou vídeo.
- Caligramas.
- Realización de logotipos e carteis.
- Debuxo con tipografía.
- Contrapublicidade, rectificación de mensaxe e creación dun slogan novo.

Cada traballo plástico require unha reflexión previa que inclúe lectura e escritura para achegar ideas.

ITINERARIOS LECTORES. LIBROS SUXERIDOS POLO DEPARTAMENTO AO PLAN ANUAL DE LECTURA

ESO	
TÍTULO	AUTOR
Cada cuadro con su cuento	Patricia Geis
Antoni Gaudí "el arquitecto que se inspiraba en la naturaleza para crear sus obras"	Eduardo Acín
Dede la ventana. Vida y arte de Marc Chagall	Barb Rose
¡Que obra maestra!	Ricardo Guasco
Un paseo por el Museo del Prado	Ana Alonso, ANAYA
Sonia Delaunay: una vida en color	Cara Manes
El jardín de Matisse	Samanta Friedman
El misterio Velázquez	Eliacer Cansino, Bruño, 1998.
El cuadro más bonito del mundo	Obiols, Miquel. Kalandraka, 2001. Libros para soñar.
Un detective en el museo	Nilsen, Anna. Blume, 2001.
Regreso a las cavernas	Denzel, Justin. Madrid: Alfaguara, 2002
El discípulo de Rembrandt	Alexandra Guggenheim. Punto de Lectura, 2008.
La joven de la perla	Tracy Chevalier. Punto de lectura, 2006.
La cena secreta	Javier Sierra. Plaza & Janes editores, s.a., 2006.
BACHARELATO	
TÍTULO	AUTOR
Procesos elementales de proyectación y	Maier, Manfred
Anatomía artística	Lauricella, Michel
Anatomía artística 2	Lauricella, Michel

Consejos prácticos para diseñadores gráficos y dibujantes	Gray, Bill
Fundamentos del diseño bi y tridimensional	Wong, Wucius
La proporción áurea. El lenguaje matemático de la belleza	Corbalán, Fernando
El arte de la composición	Nieto, Fran
La geometría en el arte. Gustavo Gili,	PEDOE, Dan
Geometría descriptiva superior y aplicada	Francisco Izquierdo Asensi
Curso de dibujo geométrico y croquización.	Rodríguez de Abajo, Francisco Javier
Dibujo técnico - Enciclopedia.	Rodríguez de Abajo, Francisco Javier
Tratado de perspectiva.	Rodríguez de Abajo, Francisco Javier

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Valoramos cada actividade de lectura obrigatoria como un exercicio máis de clase, e as optativas, como actitude. Ambas, cos instrumentos de avaliación e nos termos recollidos nas respectivas programacións didácticas.

UTILIZACIÓN DOS RECURSOS DA BIBLIOTECA

- Buscas documentais dirixidas en todo tipo de formatos e soportes.
- Uso dos equipos informáticos e a rede WiFi.
- Uso dos seus espazos expositivos, físicos e virtuais (blog)
- Participación, con traballos gráficos, nas actividades que a Biblioteca deseñe.
- Formación de usuarios.
- Participación nas actividades de lectura organizadas pola Biblioteca.
- Uso dos fondos e propostas de adquisición.
- Ampliación e mellora das bibliotecas das nosas aulas específicas, dependentes da biblioteca central e xestionadas por ela.

A competencia dixital é aquela que implica o uso creativo, crítico e seguro das TIC para alcanzar os obxectivos relacionados co traballo, a aprendizaxe, o uso do tempo libre, a inclusión e participación na sociedade. Esta competencia supón, ademais da adecuación aos cambios que introducen as novas tecnoloxías na arte, a súa creación, desenvolvemento e formas de expresión, así como na parte técnica e obxectiva, un conxunto novo de coñecementos, habilidades e actitudes necesarias hoxe en día para ser competente nunha contorna dixital.

Require de coñecementos relacionados coa linguaxe específica básica: textual, numérico, icónico, visual, gráfico e sonoro, así como as súas pautas de decodificación e transferencia. Isto conleva o coñecemento das principais aplicacións informáticas. Supón tamén o acceso ás fontes e o procesamento da información, e o coñecemento dos dereitos e as liberdades que asisten ás persoas no mundo dixital.

A contribución da materia de Educación Plástica, Visual e Audiovisual ao tratamento da información e competencia dixital é decisiva, pois unha das súas metas cífrase en proporcionar coñecementos e destrezas para o manexo e uso das tecnoloxías como medio de expresión relevante de acordo con diferentes necesidades, así como para o seu protagonismo na produción de obras, proxectos e ideas fundamentais no desenvolvemento social e cultural. A procura e selección de moitas destas informacións requirirá, por exemplo, o uso adecuado de diferentes programas de edición de imaxe, vídeo, uso da internet, e a realización guiada destas procuras constituirá un medio para o desenvolvemento da competencia dixital.

O tratamento da información e, particularmente a competencia dixital, vense moi favorecidos polos traballos propios da materia relacionándoos coa aplicación de recursos gráficos ou informáticos en función do debuxo que se queira facer e das finalidades do mesmo. Supón usar recursos tecnolóxicos específicos, a vez que colabora a adquisición da competencia dixital, permite facer as operacións necesarias para producir creacións de debuxo técnico, desenvolvendo á vez actitudes relacionadas coa motivación e o interese do propio alumno, ca utilización dos mesmos de xeito autónomo o en grupo, así como a valoración de forma crítica e reflexiva da numerosa información dispoñible, o interese por utilizala como vehículo de comunicación, e finalmente, a sensibilidade cara un uso responsable e seguro.

A incorporación das TIC á aula contempla varias vías de tratamento que deben ser complementarias:

-Como fin en si mesmas: teñen como obxectivo ofrecer ao alumnado coñecementos e destrezas básicas sobre informática, manexo de programas e mantemento básico (instalar e desinstalar programas; gardar, organizar e recuperar información; formatar; imprimir, etc.). No caso específico do Debuxo Técnico, adquire especial importancia a aprendizaxe dos elementos máis relevantes dos distintos programas informáticos específicos.

-Como medio: o seu obxectivo é sacar todo o proveito posible das potencialidades dunha ferramenta que se configura como o principal medio de información e comunicación no mundo actual. Ao finalizar a Educación Secundaria Obrigatoria, os alumnos deben ser capaces de buscar, almacenar e editar información, e interactuar mediante distintas ferramentas (blogues, chats, correo electrónico, plataformas sociais e educativas, etc.); en Bacharelato, deberán consolidar e desenvolver o aprendido, profundando no seu dominio.

As principais ferramentas TIC necesarias e algúns exemplos das súas utilidades concretas son:

-Uso de procesadores de texto para redactar, revisar ortografía, facer resumos, engadir títulos, imaxes, hipervínculos, gráficos e esquemas sinxelos, etc.

-Software educativo e profesional para editar, realizar deseño gráfico, modificar imaxes, etc.

-Uso de follas de cálculo sinxelas para organizar información (datos) e presentala en forma gráfica.

-Utilización de programas de correo electrónico.

- Usos e opcións básicas dos programas de navegación.
- Uso de enciclopedias virtuais (CD e www).
- Uso de periféricos: escáner, impresora, etc.
- Uso sinxelo de programas de presentación (PowerPoint, etc.): traballos multimedia, presentacións creativas de textos, esquemas ou realización de diapositivas.
- Internet: procura e selección crítica de información.
- Elaboración de documentos conxuntos mediante ferramentas de programas de edición simultánea (Drive)
- Utilización dos innumerables recursos e páxinas web dispoñibles.

Por tanto, débese aproveitar ao máximo a oportunidade que ofrecen as TIC para obter, procesar e transmitir información. Resaltamos aquí algunhas das súas vantaxes:

- Realización de tarefas de maneira rápida, cómoda e eficiente.
- Acceso inmediato a gran cantidade de información.
- Realización de actividades interactivas.
- Desenvolvemento da iniciativa e as capacidades do alumno.
- Aprendizaxe a partir dos propios erros.
- Cooperación e traballo en grupo.
- Alto grao de interdisciplinaridade.
- Flexibilidade horaria.
- Utilidade como medida de atención á diversidade do alumnado.

Para levar a cabo a maioría das actividades para a plena incorporación do plan TIC nas materias de Plástica e Debuxo Técnico, necesitamos a dotación dunha rede de computadores portátiles conectados ao servidor no Departamento de Debuxo, así como unha impresora multifunción a cor en formato DIN A3.

Así mesmo, son necesarios unha serie de programas informáticos en versión educativa de Deseño Gráfico, Debuxo Técnico e tratamento de imaxes, tipo Corel Draw, Photoshop e Autocad.

37.- PLAN PARA A IGUALDADE

Educar por e para Igualdade non significa realizar dúas ou tres actividades no curso escolar para poder plasmalo no Plan de Centro. Tampouco consideramos xustificada a nosa actuación con só celebrar os días craves relacionados coa coeducación, a igualdade ou a non violencia, senón que entendemos que a igualdade é un traballo de todos e todas e incúmbenos a todos e a todas. Así pois, o enfoque metodolóxico deste Plan de Igualdade debería ser en todo momento globalizador, traballando en todo momento pola igualdade e o rexeitamento contra a discriminación por cuestión de sexos. Ademais, tentaremos traballar este

valor procurando o desenvolvemento das competencias básicas que pretendemos conseguir co alumnado, facendo que este plan “salpique” toda a nosa programación.

Traballaremos **actividades prácticas, colaborativas, lúdicas, activas e participativas**, onde a aprendizaxe que os alumnos adquiran sexa significativo. Traballaremos partindo das propias experiencias do alumnado, da contorna máis inmediata que lles rodea, o fogar.

Para iso sería de interese a comunicación familia-escola, con actividades que se baseen na experiencia familiar, na convivencia que iso supón; para así podelo trasladar á vida en sociedade.

Os profesores do Departamento, ademais de coordinarse para intercambiar impresións, suxerencias e propostas, terían que impulsar e motivar aos alumnos e alumnas, manter un clima de harmonía e boas relacións, orientar, instruír, facilitar a toma de decisións e establecer criterios definidos de comportamentos e pautas de traballo.

OBXECTIVOS

- Desenvolver as capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuizos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas.

OBXECTIVOS XERAIS

Promover no noso alumnado valores encamiñados á igualdade de oportunidades entre alumnos e alumnas

OBXECTIVOS ESPECÍFICOS

Detectar as actitudes sexistas que aínda prevalecen nos centros de ensino e tratar de modificalas.

Introducir conceptos, procedementos e actitudes relativas á igualdade de oportunidades, á conciliación da vida familiar, persoal e laboral.

- Previr a violencia desde as idades máis temperás.
- Axudar e ensinar á resolución de conflitos sen violencia.
- Desmitificar as tarefas femininas e /ou masculinas.
- Educar na empatía.

CONTIDOS

- Estereotipos, roles e mitos relacionados co xénero: prevención, detección e eliminación.
- Violencia de xénero: sensibilización e prevención.
- Linguaxe sexista.
- Igualdade nas responsabilidades familiares.
- Corresponsabilidade nas tarefas da casa.
- Autonomía persoal.
- Igualdade nas expectativas profesionais.
- Responsabilidade persoal nos estudos.

- Acoso escolar: sensibilización e prevención.
- Actitudes que faciliten a convivencia.
- Xogos coeducativos.

METODOLOXÍA

As actividades que se poden desenvolver desde o noso Departamento e, coincidindo coas datas sinaladas a continuación, son as seguintes:

25 DE NOVIEMBRE- DIA INTERNACIONAL DA ELIMINACIÓN DA VIOLENCIA CONTRA A MULLER.

Carteis en gran formato de sensibilización que se poden expoñer nos corredores do instituto, nos que podemos traballar, ademais da mensaxe, aspectos concretos como deseño, composición, liña, cor, técnicas secas e húmidas, fotografía ou tratamento de texto.

30 DE XANEIRO- DIA DA PAZ

Carteis, intervencións nos corredores, etc.

8 DE MARZO- DIA DA MULLER TRABALLADORA.

Elaboración de retratos de mulleres destacadas en los distintos ámbitos de la ciencia, la cultura e a sociedade en xeral.

Concursos de debuxo, tanto a nivel de centro como da Comunidade.

O obxectivo dos concursos sería coñecer a percepción que os alumnos e alumnas teñen sobre a igualdade, a corresponsabilidade familiar e a conciliación familiar e laboral no seu ámbito máis próximo.

38.- ANEXO PROGRAMACIÓN CURSO 2020/2021 ADAPTACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS E MEDIDAS METODOLÓXICAS.

O 11 de marzo de 2020, a Organización Mundial da Saúde elevou a situación de emerxencia de saúde pública xerada pola expansión do coronavirus COVID-19 a nivel de pandemia internacional.

Esta situación excepcional determinou a declaración do estado de alarma mediante o Real Decreto 463/2020, do 14 de marzo e a aprobación de sucesivas prórrogas do mesmo, o que supuxo o peche temporal das instalacións dos centros de ensino a partir do luns 16 de marzo e, en consecuencia, a suspensión de toda actividade presencial nos mesmos.

É preciso, por tanto, establecer uns requisitos mínimos que garantan a calidade da docencia que se vai impartir nos centros docentes durante o presente curso.

En base á Orden EFP/365/2020, de 22 de abril, se establecen o marco e as directrices de actuación para o inicio do curso 2020-2021, ante a situación de crise ocasionada polo COVID-19 e as Instrucións do 27 de abril de 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa para o desenvolvemento do terceiro trimestre do curso académico 2019/20, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia.

METODOLOXÍA NO CASO DE ENSINO A DISTANCIA

No caso de que un alumno, por un motivo xustificado, ou un grupo completo resulten confinados, activarase o protocolo de ensino a distancia, no que farán uso da aula virtual do centro a través da plataforma Moodle, onde se atoparán colgados e accesibles todos os recursos didácticos da materia:

- Contidos.
- Tarefas a realizar e, no seu caso, a súa solución.
- Corrección de erros, dúbidas, seguimento do curso académico.

A **comunicación profesor-alumno** poderá realizarse mediante dúas vías:

- Correo electrónico.
- Clases virtuais mediante teleconferencia.
- Aula virtual do centro.

O alumno poderá conectar coa clase, á hora oficial desta, mediante vídeoconferencia, debendo contar cun dispositivo axeitado (ordenador, ou tableta) dotado de cámara, micrófono e os programas informáticos precisos.

Para os traballos de grupo usará un procedemento semellante, decidido polo grupo de traballo ao que pertenza, para participar na realización dos mesmos.

A entrega de traballos prácticos realizarase por medio do correo electrónico do departamento (mediante arquivos pdf ou imaxes) ou Moodle no seu caso. Os prazos de entrega serán os mesmos que os dos alumnos presenciais.

Aos efectos de control de asistencia, será obrigatorio o seguimento das clases por videoconferencia. As xustificacións de faltas ou retrasos farase polo procedemento habitual.

Procedemento para proveer o dereito á educación ao alumnado que non poida seguir a ensinanza telemática:

NO CASO DE QUE A RAZÓN SEXA A FALTA DE MATERIAL INFORMÁTICO:

A Consellería de Educación proporcionará de xeito urxente o material necesario para o seguimento do ensino de xeito telemático: material informático e conexión de internet de alta velocidade.

Todos os alumnos da materia, independentemente do procedemento de seguimento (presencial, a distancia e/ou telemático) teñen a obriga de asistir as clases no horario oficialmente establecido, coas xustificacións de faltas ou retrasos polos procedementos habituais.

Nos dous puntos anteriores quedaron especificados os procedementos para garantir que o alumno siga o curso, de xeito continuado, sexa cal sexa a súa situación persoal.

PLAN DE REFORZO PARA DESENVOLVER AS APRENDIZAXES NON ADQUIRIDAS NO CURSO ANTERIOR.

Durante o primeiro trimestre do curso, tratarán de recuperarse ou poñer ao día todas aquelas aprendizaxes que se desenvolveron durante o período de corentena aos que, por un motivo ou outro, non todos os

alumnos tiveron acceso, así como aquelas que se consideren esenciais para abordar os contidos do presente curso.

Desde a Consellería fíxose fincapé en que durante ese período o alumnado fíxese un traballo de repaso dos contidos tratados durante os dous primeiros trimestres, o que na práctica traducíuse nunha serie de carencias que deberán ser emendadas durante as primeiras semanas.

Os contidos que se impartirán a modo de repaso ou reforzo afectarán só os cursos que se indican a continuación, por ser claves para o seguimento das materias.

4º ESO:

Redes modulares: cadrada e triangular.

Concepto de simetría, xiro e translación aplicado as composicións modulares.

Representación obxectiva de sólidos. Introducción aos sistemas de medida e sistemas perspectivivos. Vistas diédricas dun sólido.

Introdución ás axonometrías e ás súas características.

2º BAC:

Sistema diédrico: representación e identificación de puntos, rectas e planos. Posicións no espazo. Paralelismo e perpendicularidade. Pertenza e intersección.

Seccións planas. Determinación da súa verdadeira magnitude.

Representación simplificada da circunferencia.

Representación de sólidos nos diferentes sistemas.

Elementos da normalización conforme á normativa.

Aplicacións da normalización.

Anotación.

39.- OUTRAS AVALIACIÓN

1.- Avaliación da proceso de ensino e de práctica docente (Indicadores de logro)	Escala			
	1	2	3	4
Proceso de ensino:				
1.- O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado?				
2.- Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreza a aprendizaxe?				
3.- Conseguiuse motivar para conseguir a súa actividade intelectual e física?				
4.- Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado?				
5.- Contouse co apoio e implicación das familias no traballo do alumnado?				

6.- Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado?				
7.- Tomouse algunha medida curricular para atender al alumnado con NEAE?				
8.- Tomouse algunha medida organizativa para atender al alumnado con NEAE?				
9.- Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado?				
10.- Usáronse distintos instrumentos de avaliación?				
11.- Dáse un peso real á observación do traballo na aula?				
12.- Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo?				

Práctica docente:	1	2	3	4
1.- Como norma xeral fanse explicacións xerais para todo o alumnado				
2.- Ofrécese a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa?				
3.- Elabóranse actividades de distinta dificultade atendendo á diversidade				
4.- Elabóranse probas de avaliación de distinta dificultade para os alumnos con NEAE?				
5.- Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar?				
6.- Intercálase o traballo individual e en equipo?				
7.- Poténcianse estratexias de animación á lectura e de comprensión e expresión oral?				
8.- Incorporáanse as TIC aos procesos de ensino - aprendizaxe				
9.- Préstase atención aos temas transversais vinculados a cada estándar?				
10.- Ofrécese ao alumnado de forma inmediata os resultados das probas/exames,etc?				
11.- Coméntase co alumnado os fallos máis significativos das probas /exames, etc?				
12.- Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus fallos?				
13.- Cal é o grao de implicación nas funcións de tutoría e orientación do profesorado?				
14.- Realizáronse as ACS propostas e aprobadas?				
15.- As medidas de apoio, reforzo, etc establécense vinculadas aos estándares				
16.- Avaliase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación,.. ?				

AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA. MECANISMO DE REVISIÓN.

Con que periodicidade se revisará?

Continuamente.

Que medidas se adoptarán en caso de desfase?

Tratarase de impartir os contidos na seguinte avaliación.

2.- Mecanismo avaliación e modificación de programación didáctica (Indicadores de logro)	Escala			
	1	2	3	4
1.- Deseñáronse unidades didácticas ou temas a partir dos elementos do currículo?				
2.- Secuenciáronse e temporalizáronse as unidades didácticas/temas/proxectos?				
3.- O desenvolvemento da programación respondeu á secunciación e temporalización?				
4.- Engadiuse algún contido non previsto á programación?				
5.- Foi necesario eliminar algún aspecto da programación prevista?				
6.- Secuenciáronse os estándares para cada unha das unidades/temas				
7.- Fixouse un grao mínimo de consecución de cada estándar para superar a materia?				
8.- Asígnouse a cada estándar o peso correspondente na cualificación ?				
9.- Vinculouse cada estándar a un/varios instrumentos para a súa avaliación?				
10.- Asociouse con cada estándar os temas transversais a desenvolver?				
11.- Fixouse a estratexia metodolóxica común para todo o departamento?				
12.- Estableceuse a secuencia habitual de traballo na aula?				
13.- Son adecuados os materiais didácticos utilizados?				
14.- O libro de texto é adecuado, atractivo e de fácil manipulación para o alumnado?				
15.- Deseñouse un plan de avaliación inicial fixando as consecuencias da mesma?				
16.- Elaborouse unha proba de avaliación inicial a partir dos estándares?				
17.- Fixouse para o bacharelato un procedementos de acreditación de coñecementos previos?				
18.- Establecéronse pautas xerais para a avaliación continua: probas, exames, etc.				
19.- Establecéronse criterios para a recuperación dun exame e dunha avaliación				
20.- Fixáronse criterios para a avaliación final?				
21.- Establecéronse criterios para a avaliación extraordinaria?				
22.- Establecéronse criterios para o seguimento de materias pendentes?				
23.- Fixáronse criterios para a avaliación desas materias pendentes?				
24.- Elaboráronse os exames tendo en conta o valor de cada estándar?				
25.- Definíronse programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares?				
26.- Leváronse a cabo as medidas específicas de atención ao alumnado con NEE?				
27.- Leváronse a cabo as actividades complementarias e extraescolares previstas?				
28.- Informouse ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos?				
29.- Informouse ás familias sobre os criterios de promoción? (Artº 21º, 5 do D.86/15)				
30.- Seguiuse e revisouse a programación ao longo do curso				
31.- Contribuíuse desde a materia ao plan de lectura do centro?				
32.- Usáronse as TIC no desenvolvemento da materia?				

**40.- RELACIÓN COA RESOLUCIÓN.
RESOLUCIÓN DO 27/7/2015 (DOG 29)**

Elementos	Aspectos	Páxina
a	Introdución e contextualización	
b	Contribución ás competencias básicas	

c	Concreción dos obxectivos para curso	
d	Concreción para cada estándar	
	1º.- Temporalización	
	2º.- Grao mínimo de consecución	
	3º.- Procedementos e instrumentos av.	
e	Concrecións metodolóxicas	
f	Materiais e recursos didácticos	
g	Criterios sobre avaliación, cualificación e promoción	
h	Indicadores de logro para avaliar o proc. ensino e p.d.	
i	Organización actividades , seguimento, recuperación e avaliación de materias pendentes	
j	Procedemento acreditación coñecementos previos	
k	Avaliación inicial e medidas	
l	Medidas de atención á diversidade	
m	Concreción de elementos transversais	
n	Actividades complementarias e extraescolares	
ñ	Revisión, avaliación e modificación da programación	

Lugo, a 15 de outubro de 2020

Asdo.: María Elvira Méndez Cachafeiro